

ARGIA

MARTIN McGUINNES

«Nazioarteko presioak
negoziatzera behartu
dezake Londres»

ELIZA

Gotzainak
eta lege zaharra
Euskal Herrian

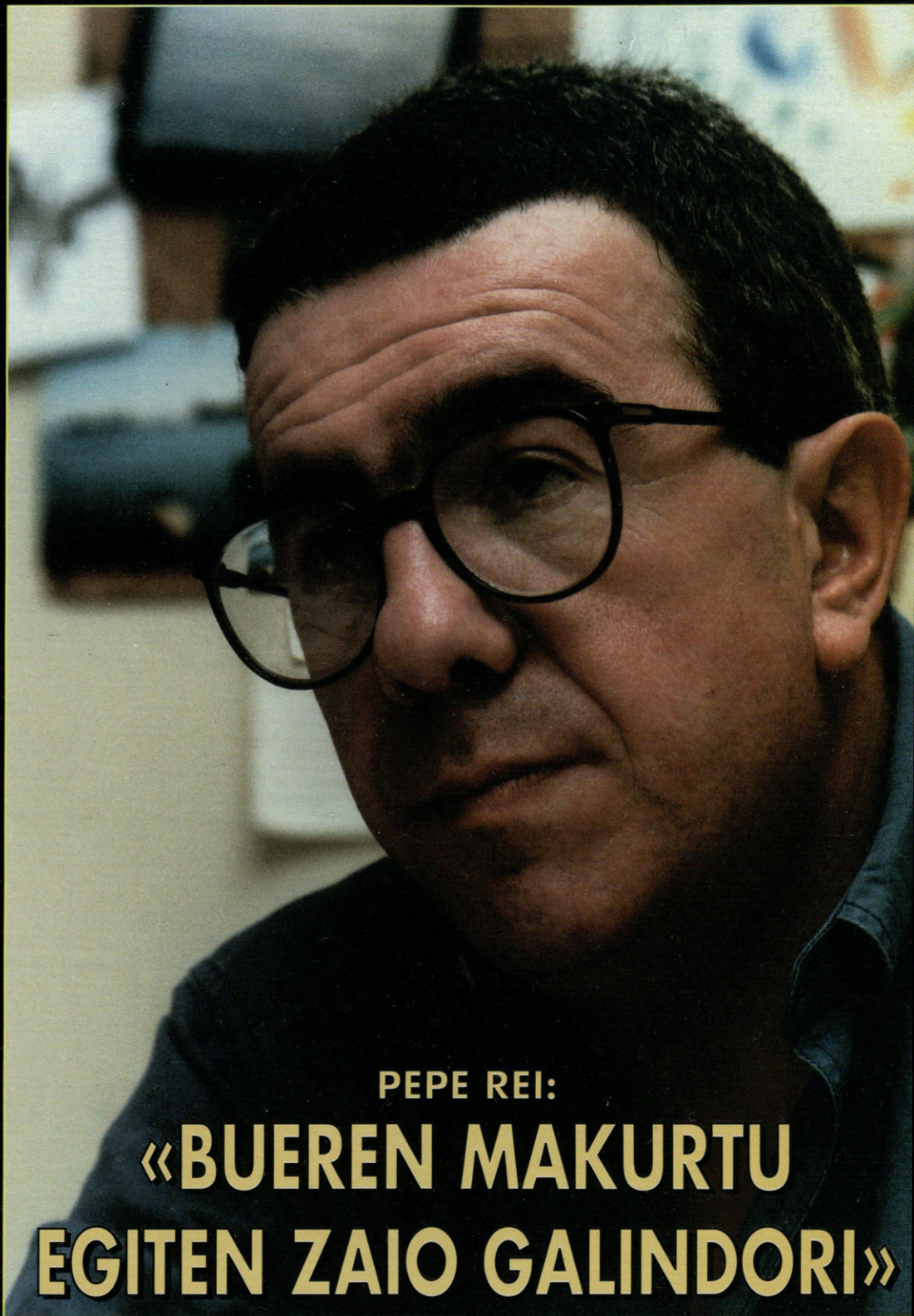
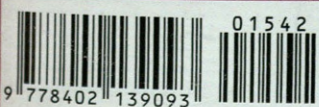
DIEGO GALAN

«Aurreko edizioetan
baino filme hobeak
aukeratu ditugu
Zinemaldian»

**«ERROBIKO
PIRAÑAK»**

Aste honetatik aurrera
ARGIAko 56. orrian

PEPE REI:

**«BUEREN MAKURTU
EGITEN ZAIO GALINDORI»**

DICCIONARIO VASCO-ESPAÑOL-FRANCÉS

POR EL PRESBITERO

RESURRECCIÓN MARÍA DE AZKUE

PROFESOR DE VASCUENCE EN EL INSTITUTO DE BILBAO

MIEMBRO DE LA SOCIEDAD LINGÜÍSTICA DE PARÍS, DOCTOR EN TEOLOGÍA

DICTIONNAIRE BASQUE-ESPAGNOL-FRANÇAIS

APIAZA (S, Alth.), renóncula, vulg. botón de oro: *renoncule*, vulg. *bouton d'or*. (Bot.).

APIKA (G-t), apike (G-and-zeg, R), acaso, *peut-être*.

APIKA (E.H.). Proiektu, antolaketa eta zerbitzu informatikoak.

APIKak iadanik euskararentzako hainbat lanabes eta tresna garatua du.

Horien artean:

- Silaba-banaketarako automatikak, euskararako eta gaztelaniarako. "C"z

garatua eta OASIS (1985) eta THEOS (1990) sistema eragileetan ezarria.

ZERUKO ARGIA S.A.L. argitaletxean. 1994ean Macintosharako.

- Hitz-indexaziorako sistema parametrizagarria (hizkuntzaren arabera)

euskara eta gaztelaniarako, probabilitate handieneko aleatorizazio-

metodoan oinarritua. Gipuzkoako Foru Aldundiaren Aldizkari

Ofizialerako. Atzitze masiboko prozesua eta berorren analisi

automatikoari dagokiona "C"z (XENIX) garatu dira (1987-88).

- EHuko Informatika Fakultatean garatutako XUXEN ortografi zuzentzailearen proiektuaren bultzatzaile izan da eta horretarako zenbait algoritmo inplementatu: hitzen indexazioa eta berorien berreskuratzea hurbilpen lexikografikoaren metodoaz. DOSen eta UNIXen ezarria (1988-90).

- Euskarazko indexaziorako iragazle morfologikoa. Baionako IUTrekin lankidetzan. "C"z (UNIX) inplementatua (1991-92).

APIKAren esku artean egun garatzen ari diren proiektuak:

- AWR hitz-ezagutzailea: gaztelania, frantsesa, euskara eta katalanerako. Hizkuntza natural bakoitzaren analisi morfologikoan oinarritua.

- Aplikazioak: * Autozuzenketa multikausala.

* Testu-indexazio eta -berreskurapena, hizkuntza-domeinuak mugatuz.

PROIEKTU, ANTOLAKETA ETA ZERBITZU
INFORMATIKOAK

DONOSTIA: Ametzagaña, 19 - behea - Tel (943) 28 33 99 - 28 36 78 / Faxe: 2746 00

URRUÑA: Xalbardin Baita - Tel: (07.33) 59 47 60 00 - Faxe: 47 60 01

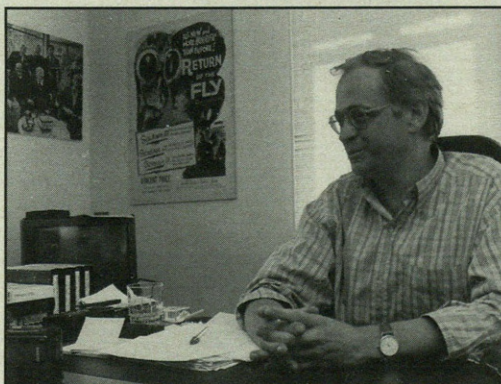
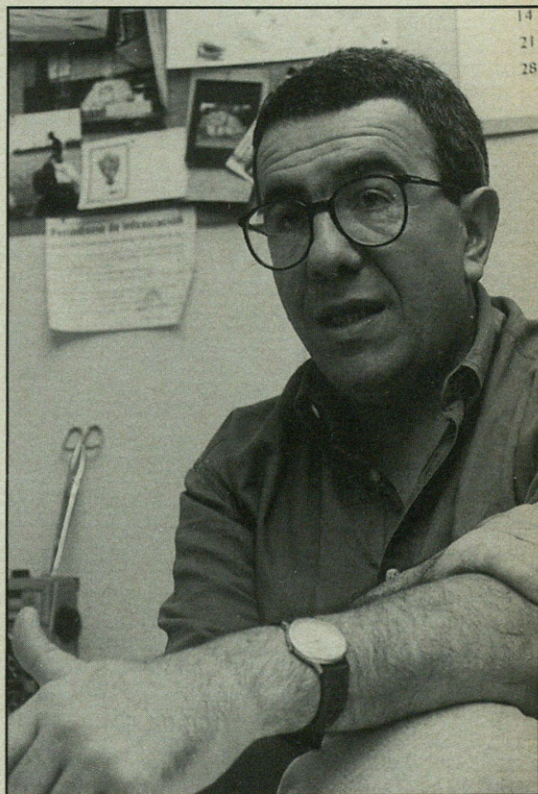
BARCELONA: A. ... Tel: ...

6. Politika kronika. PELLO ZUBIRIA.
8. ETak Espainiako Erregeia ia hil zuen abuztu hura. MIKEL JAUREGI eta PELLO ZUBIRIA.
12. Asteazken zehar. XABIER LETONA.
14. Irlandako su-etenak giroa hobetu du baina bake prozesuak ez du inor ase. IMANOL MURUA URUA.
17. Martin McGuinness, Sinn Feineko zuzendaritzako kidea. «Nazioarteko presioak negoziatzera behartu dezake Londres». IMANOL MURUA URUA.
20. Mikel Orrantia, Telefonikako Bizkaiko zuzendariordearekin elkarriketa. XABIER LETONA.
22. Ikasturtearen hasierak markatzen du euskarazko testu-liburugintzaren merkatua. ARANTXA ERASUN.
26. Gotzainak eta lege zaharra. AINHOA AZPIROZ.
29. Pepe Rei: «Buerenek ez du adorerik, makurtu egiten zaio Galindori». ARANTXA ERASUN.
34. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.
37. Diego Galan, Donostiako Zinemaldiaren zuzendaria. «Aurreko edizioetan baino filme hobeak aukeratu ditugu». J.J. PETRIKORENA.
40. Gozategi taldea, udako musikaririk beroena. JOSU ARANBERRI.
42. Antzerki olatuak zipristinduko du Zarautz irailaren 9an, Euskal Jai egunean. «Urrutiko intxaurrak, aitonak lau», Alprojakoen hemezortzigarren uza. MIKEL ELORZA.
45. Argitalpenak. J.J. PETRIKORENA.
48. Irrati-telebista. ARRITXU ZELAIA.
52. Aukeran. MIKEL JAUREGI.
56. Denborapasa.
58. Abuztu, hilabeta berritsua. MARTXELO OTAMENDI

NAZIOARTEA: 1994ko abuztuaren 31n urtea bete zen IRAk su-etena aldarrikatu zuenetik. Armak isilik dira, baina bake prozesuak ez du aurrera egiten. Ezpatek tinko helduta darraite eta Martin McGuinness Sinn Feineko buruzagiak ARGIAri adierazi dionez, alderdien arteko elkarriketak berehala hasten ez badira prozesua arriskuan egon liteke. /8

PEPE REI: «Egin» egunkarian Ikerketa Saileko buru lanean aurkitu dugu jatorriz galiziarra den idazle eta kazetaria. Beta barik dabil egunotan GALEko trama berdearen inguruan jasotako informazioaren argitaratze lanetan. Horren guztiaren gainean bildutakoaz «Intxaurrondo, la trama verde» eleberria argitaratuko du datorren urtean eta horren ondorengo lana ere diseinatuta dauka, Espainiako estatuko krisia eta nazioarteko interesen harian. Lan arriskutsua du estoldak azaleratzen, baina ez dauka gelditzeko asmorik. /29

DONOSTIAKO ZINEMALDIA: Bigarren hiru du zuzendari kargua Diego Galanek. Etxeko gizona dugu, urtetan Zinemaldiari lotua. Aurtengo edizioa aurrekoak gainditzeko modukoa izango dela iragarri dugu, filme hobeak ekarri dituztela eta zuzendari ezagunak. /37

ARGIA

astero etxean

ARGIAren harpidedun izan zaite

ARGIA etxean hartzeak
abantaila guztiak ditu

✕ Zenbaki guztiak jasoko
dituzu, kalean baino % 20a
merkeago

✕ Euskal Kulturaren
Urtekaria etxera iritsiko
zaizu

✕ ARGIAren eskaintza
bereizietan parte hartu ahal
izango duzu

ORAIN ARGIAKO
HARPIDEDUN EGINEZ
GERO HAUETAKO
KONPAKTO, BIDEO
EDO LIBURU BAT
ESKURATUKO DUZU

DOHAINIK

TTAKUNen
KONPAKTOA

"EUSKALDUNEN AMERIKA"
JOSEBA ETXARRI

"AINGERUAREN BIHOTZA"
BIDEOA

HARPIDETZA TXARTELA

☎ (943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

KIOSKOAN
BAINO

%20a MERKEAGO

HARPIDETZA SARIAK
(BEZ barne)

Hego Euskal Herria

11.600 pzt

Ipar Euskal Herria

685 libera

Espainia 11.600 pzt

Beste Atzerriak

15.100 pzt

Airez 23.850 pzt

IZENA _____

2.DEITURA _____

TFNOA _____

POSTA KODEA _____

BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____

SUKURTSAL HELBIDEA _____

KONTU KORRONTEA/LIBRETA _____

1. DEITURA _____

HELBIDEA _____

HERRIA _____

HERRIALDEA _____

SUKURTSAL ZKIA. _____

Entitatea

Sukurtsala

K.D

Kontu zenbakia

Interpretazio akatsa

ARGIAK egin zidan elkarriketan transmisio edo interpretazio akats bat medio, aldizkariaren azalean esaldi bat dator zeina, testuingurutik kanpo, nik sekula idatzi edo esan ez dudana esanarazten didan: «Gizonak primitiboak dira idatzi eta hitz egitean».

Soberan legoke esatea nik halako aurrikuntza egin izan banu aukera bat baino gehiagotan idatziko nukeela hartaz, inpirazio gaiak falta baitira eta ohikoek ausartena ere aspertuko baitzuketen. «Gizon-emakume» gaiak jardun ohi dudanean murrizketa eta orokortze hauei ihes egiten saiatzen naiz, hain zuzen ere emakumeak behin baino gehiagotan kexu baikara kolektibo moduan ikusten gaituztelako pertsona bakan baino.

Esan nuen, ongi gogoratzen badut, euskarazko literatura irakurtzeko dudana zailtasuna medio erdal edo frantses literatura baino gutxiago irakurtzen dudala eta, beraz, ez nuela nire burua prestatuegi ikusten gizonezko eta emakumezko egileen jenero-estiloa juzkatzeko. Eta, iras-kurritakoaz (gero eta gutxiago kostatzen zait) iruditzen zitzaidala euskara lantzen duten gizonezkoek estilo oso maskulinoa zutela, gizonezkoaren unibertsoan oso barneratua non emakumeak epifenomeno bitxi moduan azaltzen diren, mesprezagarria ez baina finean epifenomeno. Ez daukagula oraindik, esaterako, utzitako emakumearen mina azaltzen duen «La soledad era esto» idatzi duen Juan Jose Millas bat. Uste dut aitatu nuela kultur arrazoitzen erroztutako sofistikazio gabezia bat; kultur arrazoi horiek, aztertu beharrekoak, izan baitaude. Androzentrismo primitibo bat, ez agresiboa baina sakona. Horrek guztiak, eta zerbait gehiagok, matxista baino estilo arzalea markatzen du, hemeretzigarren mendeko fraile-eskolatik hurbilago gaur eguneko Omaneko sultanatetik baino.

IDOIA ESTORNES ZUBIZARRETA
DONOSTIA

Nafar euskaltzaleon itxaropena

HIRUKOEN gobernua lau urteetarako xedeak finkatzen eta ardura handiko lanpostuak banatzen ari den honetan nafar eta euskaltzale garen guztiok ahaleginak egin beharko genituzke hitzarmena sinatu duten hiru (edo lau) alderdiek kontutuan har gaitzaten.

Lerro hauek idazten ari naizen bitartean badakit zer pentsatuko duten batzuk, alegia, inozokeria hutsa dela agintari berriek euskara bultzatzeko borondatea dutela pentsatzea. Baten batek orain aurrerapen ttikiaren bat lortzen ahal dela uste arren, orain arteko teoriari jarraituz hain aurrerapen ttikiak ez duela merezi erranen du.

Hemen «dena ala ezer ez» lemak etsipena bertzerik ez digu ekarri «ezer ez» izan baita emaitza horrela jokatu dugun bakoitzean. Horrek, nire aburuz, etsipen lasaian utzi gaitu euskaldunok Nafarroan aitzina egitea ezinezkoa balitz bezala.

Eta ni aitzina egitea posible delakoan nago. Zergatik? Egia aitortu behar badut, arrazoi nagusia orain arte agintean aritu direnen jokabide zikoitza da hori hobetzeko ez baita oso euskaltzale izan behar. Bertzalde, pentsatzekoa da hirukoan sartu den alderdi abertzaleek eskatutakoa bete beharko dutela. Legearen aldaketa (nahiz eta exkaxa izan), irratia euskaldunen legalizazioa, administrazioa euskalduntzeko plana, eta abar. Xede horiek guztiak edo, gutxienez, baten bat lortzen bada aurreko egoera hobetuko da. Euskaltzale gutik aitortzen badu ere, ez gaude

orain dela lau urteko egoeran. Eskararen etsai handienak oposizioan ditugu eta, gainera, hizkuntzaren aldeko neurrien bat hitzartuta dute Diputazioa osatu dutenek.

Beraz, etsipena alde batera utzi eta baikor izan gaitezen. Baina, batez ere, denok, gauden lekutik eta ahal dugun neurrian, ahaleginak egin ditzagun mandadari berriek orain arteko jokamolde lotsagarria alde batera utzi eta nafar guztion den euskararen alde lan egin dezaten. Hori da guretako xede nagusia, gainerakoak lortzeko garantia bakarra.

FERMIN ERBITI
IRUÑEA

Zuzenketa

ARGIAren azken alean, 1.541. zenbakian, elkarriketa argitaratu genuen Nazioarteko Sailean Eliseu Climent-i egina. Guk Xabier Letona sinatu genuen arren, egilea, eta beraz sinadurak behar lukeena, Paco Soto zen.

ARGIA

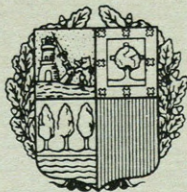
JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15.pabiloia.
20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.
BIZKAIA: Zabaltzuri 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo.
Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre.
31011 Iruñea.
Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña.
Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA:
72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
Antza, S.A.L.

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kuxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

Irlandako intxaurren hotsak?

HONDARTZA berri baten ingurua, Donostiako Zurriola, hautatu du Elkarrik Irlandako bake bideari bultzada adierazteko. Ia dena zen nobedosoia larunbateko manifestaldian. Sinn Feinen deiari erantzunez antolatzailea Elkarri zen (orain arte solaskidetzat HB ezagutzen genion). Eta Irlandatik etorritako gonbidatua aldiz SDLPko Denis Haughey. Manifestaldian parte hartu zutenen zerrendak nobedade anitz eskaintzen du. EAJtik Egibar, Gorka Agirre eta Urbiola. EAtik Intxaurrea, Larreina eta Azkarra. PSEtik Oretetako alkatea Buen Lakanbra eta Arrasateko Rafaela Moreno zinegotzia. IUtik Madrazo eta Antton Karrera. EUEko Xabier Gurrutxaga. CDNko Lozano. Pertsonaia ezagunak, Julen Madariaga, Sadaba, Jon Sarasua, Zallo irakaslea, Sueskun preso ohia... eta Luis Alberto Aranberri «Amatiño». Hainbeste nobedaderekin, albiste nagusia

HBkoen falta zen. Militanteak baziren, ez gutxi gainera, baina buruzagi ezagunak falta ziren... eta ez ofizialistatzat jotzen direnak bakarrik.

IRLANDA eta elkarriketa modan daude. Irlandarekiko parekotasun eta ezberdintasunez iritzia eman behar du bere burua analistatzat duen orok. Eta elkarriketarekin ia mundu guztia ados dagoela ohartu gara oporretatik lanerata. Ia. Jose Antonio Aiestaranek bere eskema propioa dauka Elkarrik bultzatzen duen elkarriketaz: euskal naziona-

lismoa ETaren amaiera gainean dela ohartuta, fenomeno horri errentagarritasuna ateratzen nahian ari da, Elkarriren solasaldien bidez antzinako Fronte Nazionalaren bertsio berri bat osatu nahiko luke, gehiengo berri bat autodeterminazioaren inguruan antolatuz. «Asko gara —dio Aiestaranek— nazionalistek gobernatutako 'Euskadi indendentia' jasangaitza egiten zaigunak eta zertan gabilzan jakin nahi dugu. (...) Estatuak garbi finkatu behar ditu jokoaren arauak».

Baina Aiestaran da, paradoxikoki, kontrako bakarretakoa. Gainerako guz-

Sudupek esan du: «Abertzaletasunak ez du nahi ta ez independentista izan behar (...) Herri honek serioски planteatu al dezake gaur autodeterminazioa? (...)

Julio Iglesiasek ETak bahituta egin zituen 107 egunen muga gainditua du iadanik Aldaia enpresagizon irundarrak. Uda osoan burutu dira bere aldeko manifestaldi eta bilkurak, Donostia, Irun eta Hondarribian, eta bere askatasuna bideratzeko dirua zeraman bere adiskide baten ahalegina ere galerazi zuen poliziak Suitzako mugan. Berehala kalean izango zela zioten zurrumurruak ere ez dira egia suertatu azkenean.

tiek baitirudite elkarriketaren ideiarekin ados. Batzuek, 1876ko Bergarako besarkada haren ondorioak behingoz gaintzeko formula litzatekeelako, eta beste zenbait justu alderantzizkoagatik, Bergarako komenioa berregin behar delako. Hala mintzatu da Jesus Egiguren sozialista gipuzkoarra. Beretzako, kurtso politiko berriaren aurrean «herri honen egoeran aldaketa funtsezkoak gertatzen ari dira». Horregatik, Ajuria Eneko itunari irmo eutsiz Gasteizen agintzen duten hiru alderdiek daukate urrats sendoak eman beharra. Hitz egitearen kontra daudenei abisoa eman die: «orain arte normalkuntzari begira lortu duguna oso inportantea bada, luzera begira oso gutxirako balioko digu oinarritzko helburua lortzen ez badugu: euskaldunen arteko adiskidetzea eta denok partikatutako autogobernu marko bat onartzea». Autogobernu partikatua.

UDAZKEN honek erakutsiko du EAJ barruan ikusten diren mugimenduek zerikusirik ba ote duten azken esaldi horrekin. Uda honetako galdatan Euskal Herriaren subiranotasuna eta independentzia erabili dute jeltxideek, eta berriro laneratzean bestelako mintzoak berritu dira. Gipuzkoako diputatu nagusi den eta EBBko lehendakari izana den Roman Sudupenera, bidenabar. «Arzalluzen papera ulertu behar da», barkatu dio Xabierri, eta ondoren zehaztu: «Abertzaletasunak ez du nahi ta ez independentista izan behar (...) Herri honek seriozki planteatu al dezake gaur autodeterminazioa? (...) Saia gaitezen PPrekin politika egiten».

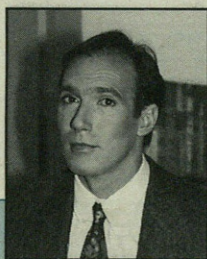
Poztu egin beharko dugu azkenean «El Correo español» egunkariako zuzendaria bera, Jose Antonio Zarzalejos, elkarriketaren alde publikoki mintzatu delako: «Elkarriketa metodo gisa». Noiz, eta Irlandatik berri kezkarriak datozenean. Baina, tira. Kristo guztia elkarriketa egiteaz ados gaudenez, hasi gaitezen behingoz nork, zer eta nola zehazten. Ea zer bait berriren atarian gauden ala abutzuko eguzkiak eragin aluzinazio bat den.

PELLO ZUBIRIA

G O R D E T Z E K O A K

EAJ ETA VATIKANOREN ARTEKO HARREMANAK GAIZKI

Xabier Arzalluz Bilboko gotzain berriaren izendapena dela eta hain gogor mintzatu bada Palenciako apezpikua den Ricardo Blazquez Bizkairako izendatzea Erroman erabakitzeak puntuan zeukatelako izan da. Zenbait komunikabidek Blazquezen etorrea erabakitza jo duten arren, jeltxideen buruzagiak oraindik aldatzeko aukerarik bazuela uste izan du, eta Retolaza bera atera da azkoitiarraren alde, partidu barruan ere tentsioak sortu duen egonezinaz kezkatuta.

ESTEPAN ALDAMIZ-ETXEBARRIAREN TARTEA

ZER IKASI DEZAKEGU ALDAIAREN BAHIKETATIK?

Sinismena baino bizitza

Jose Mari Aldaiaren bahiketaz zer ikasi dugun galdetzean, bapatean ideia tristetxak pilatzen zaizkit kaskezurrean.

Lehena, inoren bizitza ezer lortzeko erabiltzeak higuina ematen didala. Baina beste erreflesiorik ere badatorkit. Heriotzak gure artean duen pisua esaterako.

Ez dakit gure arbasoek daukaten errua. Ez dakit garai bateko eliza katolikoak, tartean izan genituen jansenistek eta geroztikako itxura aldaketek utzi ote diguten heriotza gurtzeko zaletasuna.

Heriotza, bahiketa eta errespeturik eza ikusten dudanean ihes egiteko gogoa jartzen zait, ezin sinets dezaket eta 2000. urtearen atarian igarotakotzat dauzkadan kulturetako balioez ibili beharra elkarren triskantzian.

Harrapaladan datozkit guztiok Aldaia gogoratzen dudana bakoitzean eta hauxe esan nahi nuke: bizitza dela niretzako garrantzia bakar eta aparteko balioa. Gero gainerako guztiak, baita Euskadi, jainkoa, infernua eta noski, dirua, ongizatea...

Garai bateko kulturetan bizitzaren aurretik beste edozer egon zitekeen.

Jainkoa edo herria esaterako. Baina horretarako bateko zein besteko sinestun izan behar. Agian Aldaia bahituta daukatenak sinestunak izango dira. Uste izan dezakete hilez gero ere paradisuaren batera joango direla eternitaterako. Eta Aldaia hilko balute, uste izango dute agian, Aldaia paradisu berrera edo infernura bidaliko dutela.

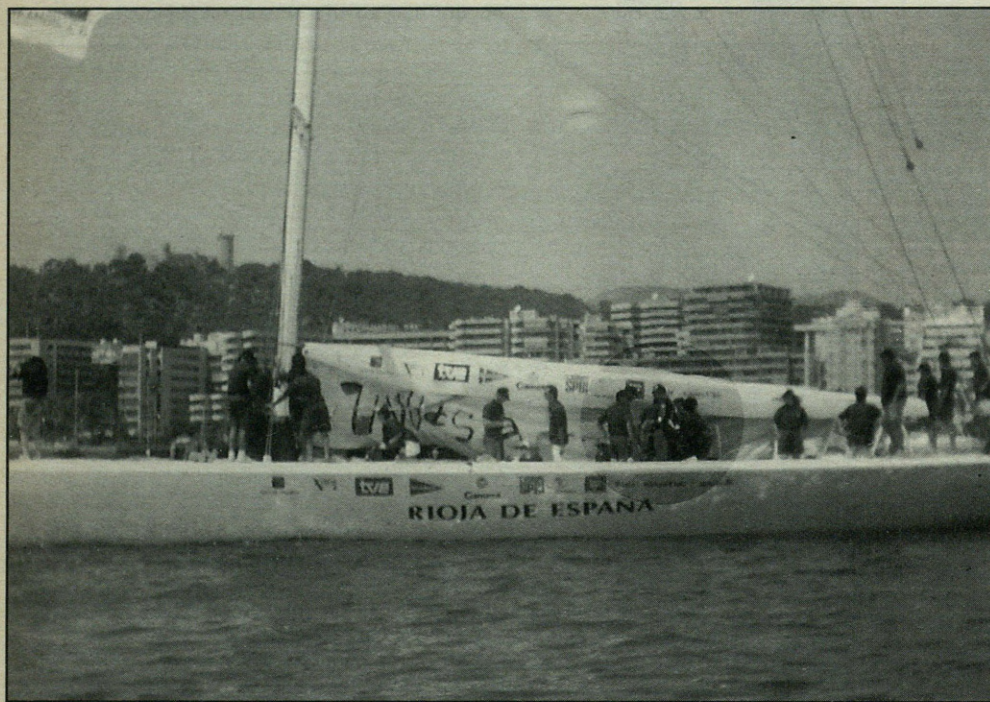
Nere desgazirako ni ez nautze hain sinestun. Badakit ederra izan daitekeen herrian bizi naizela. Ederra den hizkuntza badugula. Balio ederrak daukan gizarteak daukat inguruan. Eta hala ere ez naiz sinestun. Ez dut uste guzti horrek bizitza bakar bat ere merezi duenik trukean.

Garai batean eusko gudariek bizitza eman dute herri honen alde. Ez nioke inori bizitzarik eskatu nahi herri honen alde. Bakoitzak bere bizitza egokien bizitza nahikoa eder iruditzen zait eta bizitza behin baino ez dugu izango. Lurpean gaudela, mundu honetako guztiak kimera barregarriak ere izan daitezke, batzutan hain gogor,itsu eta gor izango ez bagina, eta batez ere auzokoari kalte egingo ez bagenio.

Herri pribilegiatutzat daukat gure hau. Nor garen badakigu eta ez da gutxi. Hain motx eta gordin izan ordez dibertituagoak izanez gero, euskaldunek mundu osoa gurekin izango genukeen, eta hori egun ez da horrela. Pena bat da!

Politikariek oporrik egin ez duten uda baten kronika

ETAk Espainiako Erregea ia hil zuen abuztu hura

ETAk bere jomuga izan du uda honetan Espainiako Erregea. (Argazkia: Egin).

ETAk Espainiako Erregea ia hil zuen oporralditzat gogoratuko dute askok 1995eko abuztua, EAJren mendeurrenean Xabier Arzalluzek haize guztiak harrotu zituen egunez oroitu-ko dira beste batzuk, Felipe Gonzalez auziperatzea era-

baki zuten garaiaz besteak eta Intxaurrendoko jauna jeneral izendatu zuten udaz gainerakoak. Baina inork ezingo du esan abuztu hura agorra izan zenik.

1995eko abuztu honek bere baitan bildu ditu Felipe Gonzalezen ondoko alda-

keta garaian eragina izango duten protagonista guztien agerpenak. Gonzalez beraren egoerak aldaketa funtsezkoa ezagutu du: Garcia Danboreneak Benegas, Barrionuevo, Serra eta lehen-dakaria bera —Cesid-ekin batera— GALEkin nahastu

D onostiako
Udalak
Intxaurrendoko
koartel
erraldoia
birmolda dadin
egin duen
eskariarekin
burutu da ETA
Espainiako
Erregea hiltzeko
zorian egon den
abuztu hau.

ondoren, Garzon epailearen eskutik Auzitegi Gorenak ontzat eman du lau politikari horien jokabidea aztertzea.

Espainiako herritar gehienak oporretara joan aurretik Felipe Gonzalez gerra zikinarekin nahastuko ote zuten zen galdera: gerra zikinarekiko inplikazioei nola aldegingo dien da berriro lanean hasterakoan dagoen itaun nagusia. Gonzalez espetxean sartzeko posibilitatea ere aipatzen hasia baita.

Intxaurrondoren etorkizuna polemikagai

Enrique Rodriguez Galindo buru zuen Intxaurrondoko Goardia Zibilaren koartelak aspaldion jarrera eta adierazpen ezberdinak eragin ditu alderdi eta buruzagi politikoen artean: ixtearen aldekoak, eraldaketaren aldekoak eta bere horretan mantentzearen aldekoak.

Gauzak honela, Donostiako Udaletzeko Bozemaileen Batzordeak, EAJ, PSE-EE eta EAren botoei esker, Intxaurrondoren ixtea planteatzea hitzartu zuen abuztuaren 30ean, behin EAEko Segurtasun Batzordeak Gipuzkoako Goardia Zibilaren agente kopurua eta hauen funtzioak zehaztu eta gero, Ertzaintza eta Estatutuaren

arabera zehaztu beharrekoak. Intxaurrondo *«tortura eta delitu ekintzekin lotutako koartel susmagarritzat»* jo zuten mozioan.

Mozioaren onarpenak erantzun ugari eragin zituen, batik bat Odon Elorza eta Donostiako zinegotzi sozialistei zuzenduak. Alderdi sozialistaren barneko kontraesanak agerian geratu dira, aurretik Diputatuen Kongresuan PSOEek eta PPK Intxaurrondoren ikerketarako batzordearen kontra bat egin baitzuten. Jose Luis Marcos Merino PSE-EEko idazkariorde orokorrak *«buts egite politikotzat»* jo zuen Donostiako sozialisten jarrera. EA, EAJ eta IU-EBk, berriz, *«zoriondu»* egin zuten

jarrera hori bera.

Orain, galdera zera da: zer gertatutako da Intxaurrondorekin?

Intxaurrondoren etorkizunari buruzko adierazpenak mota guztietakoak izan dira. EAJko Iñaki Anasagastiren ustetan, *«Intxaurrondo ikertzeko PP eta PSOEren ezezkua beldurraren ondorio da, noraezean dagoen lebergailua baita. Torturak, hilketak eta zigorgabetasuna egon direla argituko da»*. Anasagastik oso larritzat jo zuen PSOE eta PPren jarrera, *«Parlamentuaren jardueraren traba eta utzierraren erantzule izan baitaitezke»*.

Jose Antonio Agiriano Espainiako Gobernuaren

EAEko ordezkariak Intxaurrondo ez dela desgertuko adierazi zuen, *«baina gerora beste noritasun bat izango luke Intxaurrondo existitzeko arrazoiak, ETA desagertuz gero»*. Margarita Robles Barne Saileko Estatu idazkariak, berriz, *«Barne Sailera iritsi nintzenetik Intxaurrondon Konstituzioa errespetatu da»* gaineratu zuen.

HB, EA, EAJ eta IU, os-tera, iritzi ezberdinekoak dira, ikerketa batzordearen aldeko baitira. Behin baino gehiagotan alderdi horietako buruzagiak *«Intxaurrondoren behin-betiko ixtearen»* aldeko agertu izan dira. Bitartean, Galindo jeneral egin dute...

Felipe Gonzalez Auzitegi Gorenak auziperatzeak areago nahaspilatzen du Espainiako Gobernuak presidentearen gainbehera, ala —Amnistiaren Aldeko Batzordeek salatu bezala— Barrionuevo ministro ohia- ren posizioaren sendotzea da? Denborak erakutsiko du, baina sozialisten egoera asko zaildu da, eta EAEkoen artean jadanik tirabirak sortu ditu, lehenbiziko justifikazioen ondotik.

Ez da harritzekoa: GAL afera dela eta abuztu hone- tan hartu dituzte euskal so- zialistek beren bizitzako ji- poirik gogorrenak. Garai bateko «PSOE, GAL: berdin da» hura unibertsalizatzeaz gain, beren egoera jasanezi- na bihurtu da. Espainiako Estatuak gerra zikinarekin Euskal Herrian legitimitatea galdu duela esatera iritsi ba-

dira, Ramon Jauregiren ka- rrera politikoa bukatutzat jo daiteke. Ongi ezagutzen duen Ramon Labaienek ho- nela idatzi dio «El Diario Vasco»-n: «Eta PSE bat (behar dugu) Euskadiren E bat due- na eta desgalizatua: hori Jauregik bere burua autodeter- minatu eta kontu handiz Ebroz haruntza alde egingo duenean lortuko da». Nekez izan zitekeen gogorragoa. Sozialisten errejenerazioa eskatu da han eta hemen, eta Odon Elorza Donostiako al- kateak bere protagonismoa lortu du PSErentzat dramati- koa izango den udazkenari begira.

■ Odon Elorzak protagonismoa lortu du PSE-EErentzat dramatikoa izango den udazkenari begira

Jeneral berdearen gerizpe gorria

DONOSTIAKO Udalak abuztuaren 30ean Intxaurrondon Goardia Zibilak duen koartela birmoldatze- ko eskaria onartu zuen, EAJ, EA eta PSE-EEren botoekin. Horretaraino iritsi da Rodri- guez Galindoren erresumari buruzko susmoen usaina. Aurretik, Odon Elorzak so- zialistek herriari GALengatik barkamena eskatu behar dutela proposatzera iritsia zen. Sozialistek bizi duten egoera zailaren adibide ar- gia eta gerra zikinaren datu berriak kaleratzear diren seinale.

Rodriguez Galindo jene-

ral izendatuz Gonzalezen gobernuak Intxaurrondotik -ETAren kontrako gerra zi- kinean izandako protago- nismoa dela eta— sor zite- keen desestabilizazioa gel- ditu nahi izan du, hala in- terpretatu da Madrilen be- zala Euskal Herrian. Galindo jeneral izendatzea eta Ce- sid-ek GALen sorrerarako egindako azterketak Garzon epaileari ukatzea izan dai- tezke gaur Felipek defendi- tzen duen lubakiaren iku- rrak, lehen Sancristobal edo Rafael Veraren errugabeta- suna izan zitezkeen bezala.

Abuztu honek Mikel Za- baltzaren kasua berriz ireki- tzeko posibilitatea erakutsi du, eta horrek Lasa-Zabala- ren kasuarekin batera In- txaurrondoko gertakizun horietan inplikatuaren artean jadanik sortu du ezinegona, «Egin» egunkaria plazaratzen

Mendeurrena ospatzeko, liskar askotxo

Uztailaren 30ean Euzko Alderdi Jeltzaleak mendeurrena ospatu zuen. Hori ospatzeko, baina, EAJko buruzagiek ez dute, ez, abuztu lasaiegia izan. Gai baten bueltan, ala bestean, EAJko buruek makina bat gauza mardul esan dituzte uda partean honetan, eta jakina, erantzun mordoa ere jaso dute.

Uztailaren 30ean bertan, Bilboko Sabin Etxean egin-dako ospakizunean, Xabier Arzalluzek bederatzir puntu jasotzen zituen agiri-ira irakurri zuen. Lehenengo puntuak «Euskadi gure Aberria da» zioen, eta bigarrenean, euskal herritarrok ez dugula «gure herriaren subiranotasuna besterik onartuko» gaineratzen. Astindu ederra

zenbaitentzat, eta jakina, hauek ezin erantzun gabe geratu.

Mendeurrenaren atarian, Juan Mari Ollorak bere ametsa zein litzatekeen azaldu zuen: «Nire ametsa da bakean bizi den Euskal Herria, hiruelekkoa, subiranoa, inguruko komunitateekin barreman onak dituen eta Europan abots propioa duena».

Eta noski, ezin ahaztu klase politikoaz gain gizarte xumea bera ere astindu duen gaia: Bilboko gotzain berriaren izendapena. Egun Palenciako gotzaina den Ricardo Blazquez izango ote zen zurrumurrua zabaldu orduko, Arzalluzek gotzainak «euskalduna eta euskal gizartea, bere gora-behera guz-

tiekin, ondo ezagutzen dituen» izan behar duela adierazi zuen. Hala ez bada, EAJk «politikoki erreakzionatuko» duela mehatxatu zuen. Ika-mika laster piztu zen. Alderdi politiko guztiek «lekuz kanpoko-tzat» jo zituzten adierazpenok, eta EBBko lehen-dakariaren kontrako kritikak gogorrak izan ziren.

Jelkideak ez dira isilik egon Intxaurrendoren kontuan ezta Galindo jeneral izendatzearen erabakiaren aurrean ere. Intxaurrendoko ikertze-ko batzordearen aldeko agertu dira, eta Galindoren kargu igoeraren kontrako. Sekula baino gogorrago azaldu dira jelkideak Intxaurrendoko koartelaren aurka. «Bertan torturak eta bilke-

tak» izan direla azaldu zuen Iñaki Anasagastik, eta «giza-eskubideen kontrako bainbat ekintzen testigantzak» badituztela gaineratu zuen. Anasagastik berak Galindoren «poltsikoari» ere erreferentzia egin zion. «Rodriguez Galindoren patriotismoak barreman zuzena du bere poltsikoarekin, ez terrorismoaren aurkako borroka-rekin».

Eta GALen kontuari ere eutsi zioten. Arzalluzen hitzetan, GAL eta GALen parte hartu dutenak gogor jo behar dira, «baina baita berrialde hau usteltzen ari direnak eta dosierrak saltzen dituztenak ere». Gauza gehiegizko alde z aurretik «lasaitzat» jotzen zen udarako.

hasi den informazioen arabera. Hori gutxi bazen, Josu Muguruza hil eta Iñaki Esnaola larriki zauritu zituen atentatuagatik gartzelaratu-tako Angel Duce poliziak ere bere burua erakutsi du, berak ere hitz egin dezakeela adierazteko. Santi Brouard den hilketa berriro mugitzen hastea bakarrik falta da.

Juan Carlosen Mallorcako eskapada

BAINA 1995eko abuztua ETak Espainiako Erregea Mallorcan oporretan zegoela ia hil zuelako gogoratuko du historiak. «Egin-en» plazaratu zen argazkiaren gorabeherak alde batera utzirik, atentatua egiteko pentsatua zeukaten sistema bezala —urrutira tiratzeko sistemadun fusilez edo, «ABC»

egunkariak esan bezala, jadanik komandokideek erakundeari eskatuak zizkieten granaden bidez— gauza da Espainiako Erregearen bila joan dela ETA. Halaxe ulertu du Espainiako iritzi publikoak ere, eta abuztu osoan zehar ederki asko nabaritu da.

Arnedoko atentatua izan da ETaren abuztu honetako beste ekintza nagusia. Hala ere, bertara joandako komandoaren ihesa izango da historiak garbien gogoratuko duena. Goardia Zibilak Apodaka-Letonan egindako ridikuluaz gain, ondorengo miaketa, kontrol eta arres-tatzeen inguruan Ezker Abertzaleko gazteen eskutik gertatutako erreketak eta istiluekin sartu gara irailean. «Y taldeak» izenez bataiatutako horien bila dabilta Goardia

Goardia Zibilak porrot egin zuen Arnedoko atentatuaren egileak harrapatzeko ahaleginean. (Arg.: Joseba Olalde).

Zibila eta Madrilgo Entzutegi Nazionala, eta honetan ere jauzi koalitatiboa eza-gutu du abuztuak.

Eta beste abuztu bat gehiagoz, bahiketa luze batekin jarraitu du ETak. 100 egunak luze gairatuta, opor aurreko mobilizazio

eta kontramaneifestazioen lekua diru ordainketen berriek eta berehalako askatze baten zurrumurruek hartu dute. Aznarren kontrako atentatuarekin hasi bidean beste urrats bat emanik, ETak etorkizunaren edozein plangintzatan bere le-

EAJren mendeurreanean Arzalluzek esandakoek 'lurrikara' eragin zuten. (Arg.: Marisol Ramirez).

kua exigitzen duela erakutsi du.

Gauza horiek guztiak eta gehiago suertatu dira jelki-

deek EAJren mendeurrena bete duten abuztu honetan. Ospakizun ekitaldiez landa, udazkeneko biltzarreko

txostenean planteatzen diren lerro ideologikoekin piztu zuen Arzalluzek polemika uda hasieran, Intxau-

rrondoko koartelaren kontrako kanpainarekin jarraitu eman, ETArekin hitz egin behararekin segi eta Bilboko apezpikuaren inguruko iritziekin azkena eman. Udazkeneko daukaten eztabaida ideologiko eta estrategikoa, eta arazo taktikoei hortzakada egitea.

Azken batean, abuztu honetan hauteskundeak eta gobernu aldaketa oso gertu ote dauden usaina hartu da. Aro berriaren aurrean, protagonistek abuztuaren oporrik ez hartzeaz gain oporretako hilabetea aprobetxatu dute behingoz mugimenduak egiteko. Urteak dira agorri-lean, Eskoziako lurralde hotz haietan, Ness lakuko munstroa ur azalera irteten ez dela. Zertarako...

**PELLO ZUBIRIA
MIKEL JAUREGI**

aizu!ren harpidedun izan nahi dut!

Izen abizenak.....

Helbidea.....

Tinoa..... P.K.....

Herria.....

Herrialdea.....

Bankua.....

Sukurtsal zk.....

Kontu zk.....

Urte osorako harpidetza:

Hego Euskal Herria: 6.300 pta.

Ipar Euskal Herria: 11.300 pta.

Atzerria: 11.3000 pta.

Diputazio kalea, 3 - 1. goa

40009 Bilbo - Tel. (94) 423 15 52

H I R U M U N D U

■ EEBB-EN BOSNIAKO
ZIRT EDO ZART

NATO-K azkenean erabaki irmoak hartu ditu Jugoslavia ohiko gatazkan, egin dituen erasoek argi erakusten dute irtenbideren bat behartzekotan daudela. Dena den, akaso hobeto legoke esatea EEBBek zirt edo zart egitea erabaki dutela, beraiek gabe munduan dauden gatazka handiak konpongaitezak direla erakutsiz. Galdera, oster, zera da: lehen zergatik ez, eta orain bai? Arrazoa Bosniako serbiarren ahultasunean —Kroaziaren erasoaldia, Karadzic-Madlic tentsioak...— topatu behar ei da, baina orduan orain arteko Europa eta NBERen noraeza azpimarraitu behar da, NATOk hala erabakiz gero, erabateko nagusitasuna du eta.

■ MAPEN GERRAREN
SASOIA BOSNIAN

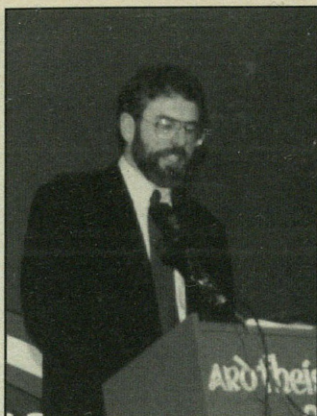
BOSNIAKO serbiarrek duela urtebete atzera bota zutena orain onartu beharko dute. Zalantza nagusia Gorazde eta beste hainbat lurralde azkenean serbiarren esku geratuko diren ala ez. EEBBen bake plana Kontaktu Taldearen gisakoa da, funtsean negoziaketak lurralde banaketan oinarritzen baitira eta horretan erdia pasatxo Bosniako serbiarren esku geratzen da. Epe motzera, 'gera' mapen gainean egingo da berriro. Oraindik ez dago gertu musulman eta bosniar-serbiarren konponbidearen eguna, baina gero Bosniako kroaziar eta musulmanak ere —orain aliatuak— konpondu beharko dira, teorian federatuta egon arren kroaziarrak lurralde independente moduan funtzionatzen baitute.

■ CHIRAC-EN GRINA
NUKLEARRA JIPOITUA

FRANTZIA-K Moruroan egin beharreko frogak nuklearrak geraezinak dira jada. Greenpeacek ederto asko daki hori, mundu mailako erraldoiak ez dira frogak nuklearen aurkakoak, unean uneko adierazpenek batzuetan alderantzizkoa pentsatzera eraman badezakete ere. Hori bai, Frantziak Chiracek pentsatutako baino garestiago ari da ordaintzen frogak. Greenpeace buruan, mundu mailako mugimendu ekologistak eta Australia eta Zelanda Berriak batez ere, Frantziaren irudi inperialista eta atzerakoia ageriago utzi dute. Frantziak bere entseiu nuklear birtualak aurrera eraman ahal izango ditu, baina beste edozein estatuk kontuan hartu beharko du mundu mailako iritzi publikoan frogak hauek sortu duten errefuxapena.

Pekinen ospatzen ari den Emakumearen IV Mundu konferentzia berriro ari da argi erakusten gizonezko eta emakumezkoen -gero eta berdintasun handiago- hori ahuntzaren gaurdiko ezturen tankerakoa dela; mundua bere osotasunean hartuta bai behintzat, herrialde garatuak egoera mundu osora zabaltzeko ohitura samurregia dugu. Mundu mailako emakumezkoaren egoera menpekotasen eta miseria handikoa izaten jarraitzen du, eta Europan eta Iparramerikan nagusiki lortu diren aurrerapausoak erlijioa eta mundua astintzen ari den aire bolada atzerakoia mehatxupean dira.

Horrelako beste urterik ez

GERRY ADAMS izan da Ipar Irlandako mugimendu errepublikarraren bake prozesuaren irudi publikoa, urte guzti honetan Irlanda, Europa eta Estatu Batuetako bazterrak korritu ditu bake prozesua bultzatuko dituen haize berrien bila. Mendebaldeko haize lagungarria ekarri du EEBBetatik eta Europako Batasunean ulerker agertu dira prozesuarekin. Agintari britainiarrek eta John Majorrek bereziki, oster, entzun-gorrena egin dute behin ete berriro. Urte guzti honetan zerbait argi geratu bada, IRA eta Sinn Feinen pazientzia izan da, bakea eta arazoaren sustraien konponbidean duten konfidantza handiagatik bakarrik uler daitekeena.

IRAK eta Sinn Feinek bazekiten prozesua eta sueten iraunkorraren sailtasunez, britainiarrek armak inongo aurrerapen barik entregatzaren ezinezkotasunaz dakiten beste. Pazientzia handia izan arren, horrelako beste urte batek prozesua ezandaraziko luke, eta hori ondo baino hobeto dakite agintari britainiarrek. Gerry Adams berak eta beste buruzagi batzuek ere nekez eutsi ahal izango lioke te herriar errepublikarren egonezinari.

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Moruroako harroputzei boikota

B **ATXILLERGOAREN** hasierako kurtsoetan erakutsi ziguten «atoloi» bat zer zen eta horrekin batera Ozeaniako Moruroan zegoela ederrenetariko bat ikasi genuen. Agian gure ondorengoek bere testu liburuetan ez dute bere argazki edo marrazkirik ezagutuko.

1840. urtean Frantses inperioaren zakuan sartu zituzten Polinesiako irla hauek, Gaugin-ek pintatuko zuen Tahiti polita barne. Eta modu kolonial baten ere euren botere militarren frogak ez dira faltatu.

Egun, lau haizetara zabaltzen dira «Chirac President» berriaren aurkako eritzi eta ekitaldiak baina frantses politikari eta militarren harrokeria erraldoia da. Euren aztarnak Rainbow Warrior itsasontzian geratu ziren, Fernando Pereira argazkilari portugaldarra erahil zutenean.

DE GAULLE-K 1945.ean martxan jarritako «Forces de Frappe» programak, arma nuklearren eufemismoa, hamabost urte geroago 1960ko otsailaren 13an bere erditze makabroa izan zuen eta Fratzia herrialde nuklearren txokora sartu zen. 1966.ean Mirage IV hegazkinekin batera, Frantziako gobernuak, «ahalmen estrategikoa» planetako edozein lekutan botatzeko lehergailu nuklear haiek, lortu zuen.

Giscard D'Estaing harro egongo da bere aberriak 'Klub Atomikoaren' brontzezko domina lortu eta gero. Garai hartan sozialistak, Grezian, Italian eta Espainian bezala antinuklearrak ziren. Gobernuaren poltronek zorabio nuklearraren poza edo gozamina emango ote? Mila aurpegiko Mitterand-ek bere hauteskunde programan «Ici et maintenant» egindako proposamen eta aginduak ahaztuz, aurrekontu militarren % 30 arma nuklearrentzako dedikatu zuen, neutroien bonbaren proiektua martxan jarritz. Bere lepoan 1985ean Greenpeace-koen aurkako eraso kriminala eramango du beti.

IÑAKI BARCENA

EHUko Irakaslea

FRANTZIAKO gobernuak lehergailu nuklearrak Saharako basamortuan ere frogatu zituen 60 hamarkadan eta hango errepublika berriek ozenki protestatu zuten. Lurralde hauetan bere presentzia ekonomiko-politiko-militarra mantentzen du baina frogatzen nuklearrak aurrera eramateko Polinesiako azeituna koloredunen irlatan kokatu ditu bere laborategi pozoinduek.

Kolonialismoa eta arrazismoaren zauri odoltsuak begibestatik kendu ezinean, mundu mailan mugimendu antinuklear eta antimilitaristaren beherantzako zikloaren joeratik ateratzen ari garenean, frantziarren muturrean boikot komertzial gogor batez eratzuten ari da.

Estreinatuta berri duten gobernu honek guztion bizitza eta iraupenerako eraso bortitza luzatu digunen aurka «Frantses produkturik ez» zabaltzea ez legoke txarto. Baina milioiko galdera zera da: nork antolatuko du Hego Euskal Herrian holakorik?

Su-etenak giroa hobetu du baina bake prozesuak ez du inor ase

Gerrarik ez behintzat

Ipar Irlandako herritarrak hobeto bizi dira su-etenarekin. Indarkeriaren beldurrik gabe eta soldaduen etengabeko kontrolrik gabe lasaiagoa eta erosoagoa da bizimodua. Orain arte oso aurrerapauso gutxi eman dituen prozesu politikoarekin oso kezkatuta daude, ordea, irlandar asko; eta oso haserre, beste asko.

-Shankillera!? Ez, ez. Zoaz alboko konpainiara.

Alboko taxi konpainia katolikora jo, eta han:

-Shankillera!?

-Bai, Shankillera.

Bulegokoak taxistari begiratu, taxistak bulegokoari, biek niri, eta azkenean, taxi gidariak: "Goazen".

-Ez gara sarri joaten, Shankillera -esan dit gidariak, harako bidean.

-Niretzat ere ez da ohikoa. Shankillera eramateko eskatzen dizueten guztiak eramaten al dituzue bertara?

-Ez, ez, gizonetakoak sekula ez. Zu atzerritarra zarelako eramango zaitut.

-Eta emakumezkoak bai?

-Paramilitar lealisten artean

ez dago ia emakumezkorik.

IRaren eta talde paramilitar lealisten su-etenek erabat aldatu dute Belfastko giroa eta belfastarren bizimodua, baina su-etena baino lehenagoko kezak eta beldurrak ez dituzte gainditu. Urte asko beharko dituzte gainditzeko. Su-etena baino lehen, atzerritarrak izanda ere aukerarik ez genduke izango taxi katoliko batean -taxiak ere katolikoak eta protestanteak dira Belfasten- Shankillera joateko. Gaur egun ez da arriskurik sumatzen, ez Shankill protestantean ezta Falls katolikoan ere, 26 urteko gatazkan isturirik gogorrenen lekuko izan diren bi auzoetan.

Bi auzo, bi mundu

BELFASTEKO auzo protestante pobreen eta gatazka-tsuenak biltzen dituen errepidea luzea da Shankill. Bandera britainiarrak ikus daitezke nonahi eta preso politiko lealisten askatasuna eskatzen duten mural handiak eta kartel txikiak bazter guztietan. Bertako bizilagunen erdia baino gehiago langabezian daude, eta bertan dute jatorria talde paramilitar lealistetako kide askok. Bi talde armatu protestante nagusien beso politiko diren alderdiek, UDPk eta PUPek, Shankillen dituzte egoitzak.

Sinn Feinek Falls errepidean du Belfastko egoitza nagusia. Falls errepidea Belfastko auzo katoliko gehienek bizkarrezurra da. Langabezia tasa Shankill-ko baino altuagoa da auzo katoliko hauetan. Auzorik pobreenetan, Gerry Adamsen Ballymurphy auzoan kasu, %70 ingurukoa da langabezia tasa. Arazo sozial eta ekonomiko antzekoak dituzten arren, Fallsen bes-

telako mural eta banderak ikusten dira: bandera irlandarrak baino ez, eta muraletan britainiarren kanporatzea eskatzen da. Shankillen bezala, preso askatasuna eskatzen duten hainbat mural daude Fallsen, baino preso errepublikarrei buruz ari dira.

Fallsetik Shankillera bost minututan joan zaitezke oinez. Su-etenaren aurretik beti itxia zegoen hesia zabalik dago orain, baina ia inor ez da alde batetik bestera pasatzen. "Nire etxetik hamabost minutura dago Shankill, baina ez naiz sekula bertan izan. Su-etenaren aurretik zorakeria litzateke bertara joatea, tirokatuta biltzeko arriskua bainuen, katoliko izateagatik. Gaur egun, ez daukat bertara joateko ez gogorik ez

■ «Askatu gerra-presu guztiak», zioten haurrok Belfast Mendebaldeko jaietako agerraldian. (A: Imanol Murua Uria).

arrazoirik». Colonek hogeita hamar urte ditu, eta Fallsen bizi izan da beti. Helikopteroen zaratak eta fokoei girotu diote gaua sarritan. Lehen ezagutzen ez zituen zenbait leku ezagutzen ari da orain, su-etenari esker. «Lehen gure auzoko taxiak ez ziren bertatik ateratzera ausartzen; edozein lekutara eramaten ez zaituzten arren, lehen baino dexente gehiago mugitzen dira».

«Zertara joango naiz Shankillera? Shankillen aurki dezakedan guztia Fallsen badut», erantzun dit Jamesek, Shankillera joango ote litzatekeen galdegin diodanean. Fallsen bizi da James ere, lealistek atentatu ugari egin dituzten guru-

tzebidetan: azken lau urteotan gurutze bide horretako ilepaindegiko nagusia, bi dendari eta beste pertsona bat hil dituzte lealistek, harakina hiltzen saiatu dira eta bertako tabernara granada bat bota zuten. Lealistek euren auzora ihesbide erraza dutelako izan dira hainbeste atentatu gurutze bide horretan. «Lehenengo tabernatara joaten naiz, lehenengo lekuetan egiten ditut erosketak... bizimodua ez dut aldatu, baina su-etenarekin giroa aldatu da erabat: lehen etxeko ateak bi egur

bandi jartzen nituen, lealistak etortzen baziren ere, eta orain gauden tabernan sartzeko miatu egingo gintuzketen alean». Fallseko taberna guztietako ate eta leihoak burdinsarek estalita daude, atarietan kamerak dituzte eta, su-etenaren aurretik, sartzeko txirrina jo beharra zegoen. Orain, ateak zabalik daude, eta kamerak itzalita.

Hurrengo urratsa nork eman

KENNY McClintonek, bizitza guztian egin duen mo-

■ **Su-etenaren aurretik beti itxia zegoen hesia zabalik dago orain, baina inor gutxi joaten da Fallsetik Shankillera**

duan, arazo politikoekin kezkatuta segitzen du su-etenaren garaian ere. McClinton, ur berorik ez zuen Shankilleko etxe batean jaioa, oso gazterik egin zen UFF-UDA talde paramilitarreko kide, erakundeko arduraduna izan zen Shankillen eta, bi katoliko hiltzeagatik -berak aitortua- betiko kartzela zigorra ezarri zioten. 16 urte kartzelaren egin zituen eta UDP alderdi lealistentako militantea da orain. «Errepublikarrek, IRAk, euren bizikuntza baino ulertzen ez zutela uste izan nuelako sartu nintzen talde paramilitarretan; izua sortzen zutenak izutzea zen helburua. Orain, bide politikoetan sinesten dut. Prozesu politikoan parte hartu beharra dugu unionistok, baina orain arte guk baino ez ditugu egin kontzetsioak. Errepublikarren txanda da orain, IRA-ren txanda».

Jim Kellyk ez du uste errepublikarren txanda denik, Londresen txanda baizik. Sean semea espetxean du 1988. urtetik, betiko kartzela zigorrarekin. 1988. urteko martxoan bi soldadu britainiar hileta katoliko baten erdira autoz sartu zirenean, hiletan zeudenean, eraso lealista zelakoan, jipoitu egin zituzten bi soldaduak -telebistak jipoia irendiak eman zituen-, eta IRAk hil egin zituen gero. Jipoian parte hartzeagatik -ez hilketan- betiko kartzela duten hiru gazteetako bat da Sean Kelly, eta bere kasua bi urte barru berrikustea onartu berri du Justizia administrazioak. Jim Kellyrentzat, su-etenaren berri izatea eta kartzelatik ateak zabalik ikustea bat izan zen: «Bake prozesu honek nire semea

Orangisten desfile bat Belfasteko auzo katoliko bat zeharkatzen, Poliziaren babespean. (A: Imanol Murua Uria).

etxera ekartzea zen nire esperantza, baina Londresekin oso jokaera gogorra izan du presoekin. Lee Clegg soldadu britainiarra baino ez du askatu. Erabaki horrek ez nau barritu, baina mintu bai.

Lee Clegg paraxutistak betiko kartzela zigorra zuen Belfasten 17 urteko neska bat hiltzeagatik, eta giltzapean hiru urte baino egin ez zituen arren, uztailaren 4an askatu zuten Patrick Mayhew Ipar Irlandarako Estatu idazkariaren sinadura zera-man aginduari esker. Lee Clegg askatu ondorengo istiluak azken urteotako gogorrenak izan zirela diote Fallseko bizilagunek. Bi egunez suzko barrikadez josiak egon ziren Falls eta beste hainbat auzo katoliko,

eta Poliziaren eta Armadaren egoitzetara molotov koktelak jaurti zituzten aspaldiko partez.

Tomek zuzenean parte hartu zuen protesta horietan, eta mugimendu errepublikarrak antolatzen dituen ekitaldi gehienetara joaten da. Kaleko militante errepublikarra da, militante gogorra; Lee Clegg askatu zuten egunean hitz egin genuen berarekin, eta ordurako etorkizunik ez zion ikusten bake prozesuari. *«Iraun su-etenak? Zergatik iraungo du? Hainbeste hilabete pasatu dira eta ez da ezer gertatu. Gaur ikusi duzu jendea zein baserre dagoen. Zerk pentsarazten dizu su-etenak ez dela bautaiko? IRAk eman zuen lehenengo pausoa, eta Erresuma Ba-*

tuko Gobernuari esan zion: orain zuen txanda da. Eta ez du txanda hartu».

Orangistek bereari eutsi?

UNE txarrak pasatu zituen su-etenak uztailako lehen hamabostaldian: Clegg soldaduarien inguruko istiluak aurrena, uztailaren 12ko jai orangistaren inguruko gorabeherak gero. Orden Orangistaren helburu nagusia protestanteen defentsa da, eta bere jai egunean katolikoen aurkako gerretan izandako garaipenak ospatzen dituzte, desfile militar ikusgarrietan. Katolikoek, desfileak euren auzoetatik pasatzea probokazioa dela iritzita, aurre egiten hasi dira aurretan. Tentsio une larriak bizi izan ziren aurreko egunetan eta egunean bertan, baina azkenean, uztailaren 12an Belfasteko orangista guztiak Edenderryko zelaietan bildu ziren, eta bake prozesua arriskuan jar zezakeen enfrontamendu larri-

rik ez zen gertatu.

William McRea artzain protestantea zuzendu zitzaizen Edenderry bildutako 40.000 orangistek, «Belfasteko orangistek EZ diogu», zioen pankarta handiaren atzetik. «Britainiar irauteko borrokan beti bezain gogor segitzeko determinazioa dugu. Irlanda Batuari iradokizun hutsa baztertzen dugu, ez gara sekula norabide horretan joango. Major-Bruton agiria onartzeari uko egiten diogu, unionistoi egindako traizioa baita. Nik errespetatzen dut Errepublika irlandarreko gure auzoek euren gobernu izateko duten eskubidea. Baina era berean, britainiar izateko eskubidea errespetatu diezagutela exigitzen diet beraiei!».

Zaila dirudi gizarte zatitu honen arazo politikoei irtenbidea antzematea, baina bidearen zati bat egin dute behintzat. Askok ere zailagoa dirudi, hala ere, konponbide politikoa lortuta ere, elkarrekin baino elkarren kontra bizi diren bi komunitateak eguneroko bizimoduan bat egitea. Leantia, duela bi urte lealistek bere ahizpa hil zutenetik, ezinezkoa dela uste du. «Bakea lortzea eta iraunkorra izatea espero dut, edo nabi dut behintzat. Baina bi komunitateak elkarrekin bizitzea, hori ez da inoiz gertatuko. Gauza gehiegi gertatu dira herri bonetan. Denok dugu, alde bonetan, lealistek eraso egindako senide edo lagunen bat. Eta beraietako askok ere IRAk eraso egindako norbait izango dute. Ezinezkoa zaigu elkarrekin konfiantzan bizitzea».

IMANOL MURUA URÍA

Desfile orangistek auzo katolikoak zeharkatzea probokazioa dela iritzita, aurre egiten hasi dira aurretan katolikoak

Martin McGuinness, Sinn Feineko zuzendaritzako kidea

«Nazioarteko presioak negoziatzera behartu dezake Londres»

1 972an Armada britainiarraren abioian Ingalaterrara Londresko Gobernuarekin negoziatzera joandako IRAren ordezkarietako bat izan zen Martin McGuinness. Urte asko egin ditu, beraz, mugimendu errepublikarraren zuzendaritzan. Urtetan IRAko buruzagia izan dela diote kazetariak eta, gaur egun, Sinn Feineko zuzendaritzako bigarrena da.

IRAk su-etena iragarri zuenean prozesuaren erritmoa bain geldoa izango zela jakin izan bazenu, berdin sostengatuko al zenukeen IRAren erabaki bura?

Noski. IRAren erabakiarekin ados nago. IRAren erabakia zentzuzkoa izan zen eta bake prozesua sendotu egin zuen. Urte honetan izan dugun esperientziak erakutsi du alderdi nazionalista guztiak bake negoziaketetarako prest gaudela, eta munduari modu argian erakutsi diogu hori. Bestalde, urte honek erakutsi du britainiarrak eta unionistak ez daudela prest mahaian gurekin esertzeko. Honen ondorioz, nazioarteko komunitatean jendeak egin dezake bere juzkua eta erabaki zein ari den benetan bake akordioaren alde la-

nean, eta zein ez. Bake prozesua atzeratzeko eta aitzakiak bilatzeko estrategiarekin, nazioarteko komunitateak, bai Britainia Handian eta bai Irlandan, britainiarraren jokaerari buruzko iritzia gero eta txarragoa dela pentsatzen dut.

Elkarrizketak has daitezzen IRAk armak entregatzen basi behar duela dio Gobernu britainiarrak, eta IRAk ez du horretarako asmorik. Nola gaindi daiteke hau?

Orain armen dekomisoa baldintza gisa jartzeak britainiarren fede txarra erakusten du. Jendeak ulertu

behar du su-etenen aurreko elkarrizketetan sekula ez zela aipatu armen dekomisoaren gaia. Nik neuk parte hartu nuen elkarrizketa haietan, eta inoiz inork ez zuen mahairatu IRAren armen errendizioaren gaia. Dublinen aldetik elkarrizketetan parte hartu zutenek, Albert Reynoldsek kasu, egiaztatu egin dute hori horrela dela. Errealitatetik kanpo dagoen eskakizuna da hori. Ez dut uste batere posibilitaterik dagoenik IRA elkarrizketen aurretik armak entregatzen hasteko. Hau nola gaindi daitekeen? Britainiarrak jarri dute aurre-

baldintza berri hau, eta berriek kendu behar dute. Ez dago beste biderik.

Gobernu britainiarraren jarrera da, beraz, oztopo nagusia. Aldatuko al dute jarrera hori?

Ez dago jakiterik. Batzuetan badut horren esperantza, eta bestetan ez. Irailaren hasieran John Brutonek eta John Majorrek egingo duten gailurrera begira izango da jende asko, bi gobernuak bake negoziaketetarako aurrerapausoak emateko prest dauden ikusteko. Bake prozesuak Irlandan, Britainia Handian eta nazioartean duen sostenguak esperantza handia ematen dit. Nire sententzia da jende honek guztiak Gobernu britainiarrarekiko presioa handitzen bado, azkenean britainiarrek eta unionistek ezingo dietela euren jarrerari eutsi eta nazioarteko iritzia negoziazio mahaira eramango dituela.

Bill Clintonek azaroaren bukaeran Irlandara egingo duen bisitaldiak eragin handia izango duela uste duzu?

«Su-etenean urte honetan IRAk erakutsi du oso batua dagoela eta gainera oso diziplinatua dela»

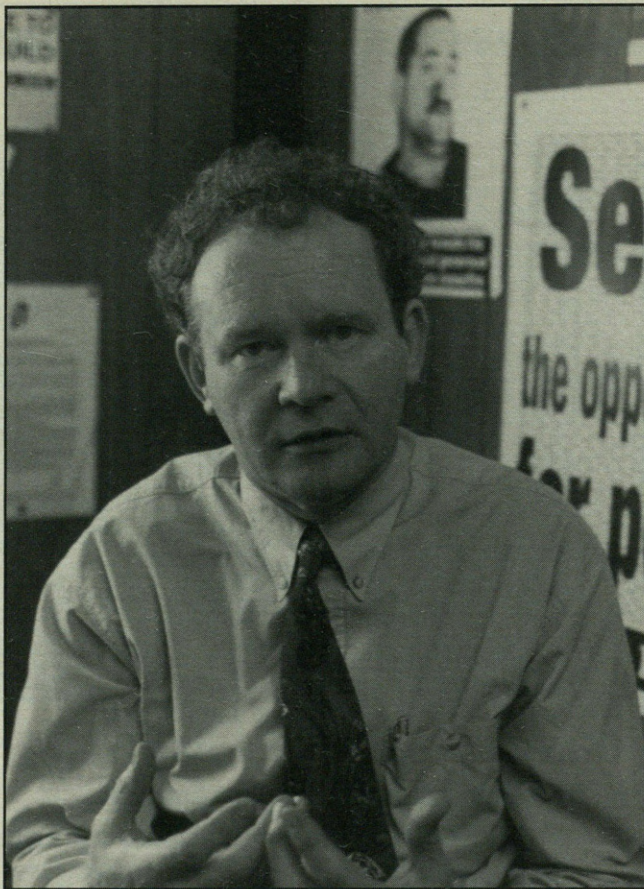
Bill Clintonek alderdi guztien arteko elkarriketen hasteko eta presoak askatzen hasteko jarrera agertzeak, dudarik gabe, areagotu egingo du Majorren Gobernuarekiko presioa, negoziaketei begira aurrerapausoak eman ditzan.

Alderdien arteko elkarriketak hasi gabe daude, baina Gobernu britainiarrarekiko ordezkariekin hainbat bilera egin dituzue. Fruiturik eman al dute?

Gobernu britainiarrarekin izandako hiru bilera pribatuetan, eta aurretik nik neuk Ancramekin izandako elkarriketetan, bake negoziatzioetan aurrera egin ahal izateko ikusten ditugun zailtasun eta arazoei buruz hitz egin dugu. Orain Gobernu britainiarraren kontua da adierazi diogun guztia aztertu eta alderdi guztien arteko elkarriketak deituko dituen ala ez erabakitzea. Baina gauza bat esan nahiko nuke: su-etenaren urteurrenaren atarian gauden honetan, Londresek alderdi guztien arteko elkarriketak izango ditugula publikoki adierazteari uko egiten badio, izugarri egoera arriskutsuan sartuko ginatke.

Su-etena apurtzeko arriskuan izango litzatekeela esan nahi duzu?

Espekulaziotan ez sartzea hobe dela uste dut. Su-eteneko urte honetan IRAk erakutsi du oso batua dagoela eta oso diziplinatua dela. Su-etenak bi aste, hilabete, hiru hilabete edo sei hilabete baino ez zuela iraungo zioten aurrikuspenen ondoan, IRAk pazientzia handia eta bake prozesuarekiko atxikimendu osoa erakutsi du. IRA, nire ustez, oso inteligentea da eta ikusi du

Gerry Adamsen ondoren, mugimendu errepublikarrean eragin handiena duen pertsona da Martin McGuinness. (Arg: Humberto Unzueta).

Gobernu britainiarra eta unionistak nazioarteko komunitatean bakartuta geratu direla. Zentzu honetan, IRAren pazientziak sendotu egin du bake prozesua, eta su-etenaren urteurrenarekin, Gobernu britainiarrarengan presioa handitzea da behar duguna, negoziaketak has daitezen.

Eta basten ez badira?

Ez dakit IRAren estrategia zein izango den hau gertatzen ez bada. Sinn Fein eta IRA erakunde bereziak dira. Guk gure zeregina daukagu

prozesuan: gatazkarekin zerikusia duten alde guztiak negoziaketa mahaira eramaten saiatzea. Dena den, Sinn Feinek zentzu honetan egin duen lan guztiari lagundu egin dio IRAk su-etena iragartzeak. Baina esan behar dut, Gobernu britainiarrak eta unionistek bake negoziaketak hasteari uko egin ez gero, familia errepublikar-nazionalista zabaleko jende askok ulertuko du jende horrek ez duela bakerako borondaterik.

Bake prozesu honetan

«Orain arte, bake prozesuari buruz Sinn Feinek egin dituen analisiak onartu egin ditu IRAk»

eta mugimendu errepublikarraren barruan, zein da Sinn Feinen zeregina, eta zein IRArena?

Sinn Feinek zuzendaritza nazionala du eta bertan, astero, prozesu politikoaren gorabeherak aztertu eta gure erabakiak hartzen ditugu. Ziur nago IRAk, modu independentean, aztertzen duela bake prozesuan gertatzen ari dena. Bere eztabadaida propioak dituela suposatzen dut, eta bere erabaki propioak hartzen dituela bake prozesua bultzatzeko. Sinn Feinen lidergoak bere erabakiak hartzen ditu eta modu publikoan jakinarazten ditu. Eta IRAk eskubidea du Sinn Feinen azterketak onartu edo baztertzeko. Eta orain arte, bake prozesuari buruz Sinn Feinek egin dituen analisiak onartzea erabaki du IRAk.

Presazkoa al da une honetan presoek gaia?

Munduko bake prozesu guztietan presoek askatzea funtsezkoa izan da prozesuan konfiantza sortzeko. Dublingo Gobernuak hori ulertu du eta hainbat preso askatu ditu, eta Gobernu britainiarrak gauza bera egin behar du. Guk preso guztiak orain bertan nahi genituzke kalean, baina badakigu britainiarrek ez dutela hori onartu. Beraz, gure jarrera da elkarriketa mahaian aztertu behar dugula gaia, mahaian aztertu behar diren beste hainbat gairekin batera. Ez dugu presoek askatzea negoziaketarako aurrebaldintza gisa jartzen. Gure iritziz, eta presoek iritziz ere bai, orain inportantea alderdi guztien arteko elkarriketak hastea da.

Demagun elkarriketak hastear daudela. Unionistek parte hartuko du-

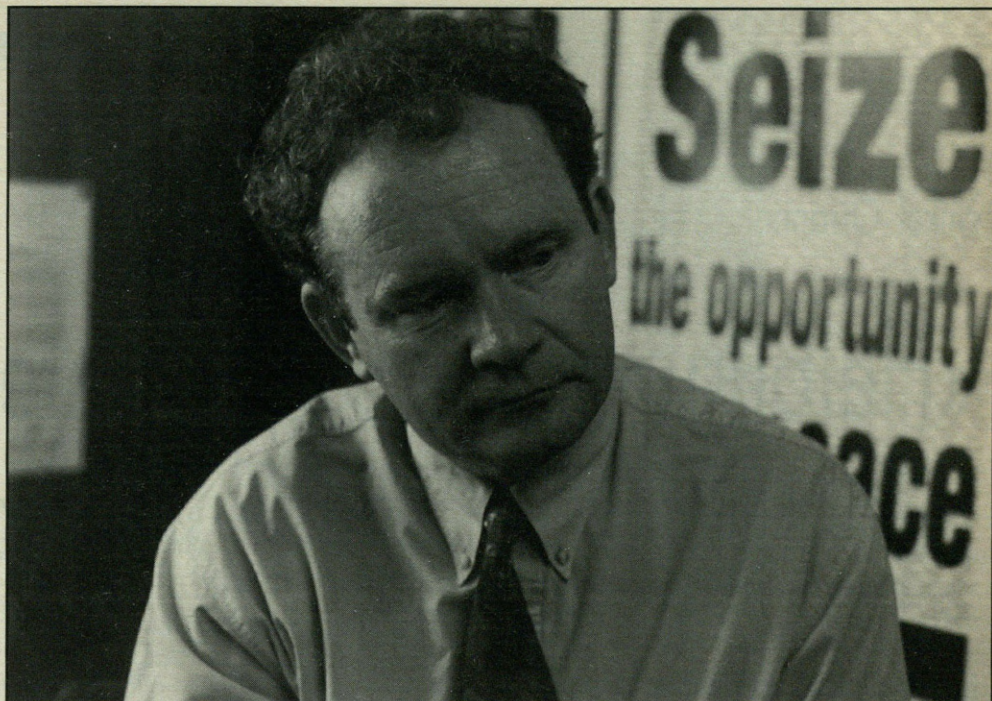
tela uste al duzu?

Gobernu britainiarrek Dublingoarekin bat egin eta alderdi guztien arteko elkarriketak deitzen dituenean, unionistek hasieran parte hartzeari uko egingo diotela uste dugu. Baina azkenean jarrera eutsiezina bihurtuko da eta, Butelezik Hego Afrikan egin behar izan zuen bezala, negoziaketa mahaira etorri beharra izango dute.

Zein proposamen eramango ditu Sinn Feinek negoziaketa mahaira?

Negoiazio mahaira joaten garenean, egitasmo errepublikarrekin joango gara. Alderdi errepublikar irlandarra gara, eta britainiarrekiko menpekotasunak amaitu egin behar duela eta Irlandak estatu batua izan behar duela uste dugu.

Baina Irlandako herritarrek egitura federala, konfederala edo beste era batekoa nahi badute, hori irlandarrek erabakitzeak kontua da. Irlandarrek erabakitzen dutena onartu egingo dugu, nahiz eta ados egon ez, baina onartu ezin duguna britainiarrekiko

Bake negoziaketak hasiz gero unionistek parte hartu beste erremediorik ez dutela izango uste du Martin McGuinnesssek. (A.: Humberto Unzueta).

menpekotasuna da.

Azken erabakia irlandarrek, baina bereizita, hartu behar dutela dio SDLPk. Alegia, erreferendum bat Ipar Irlandan eta beste bat Hego Irlandan, denei galdera bera eginez. Onartuko al

zenukete bide hori?

Guztiok eztabaidatu behar dugu azken akordioa irlandarren esku nola utzi. Gure jarrera argia da: autodeterminazioa nahi dugu irla honetako herri osoarentzat. Ez dugu onartzen iparraldera mugatzen den barne akordiorik. Iparraldeko herritarrek beste irlandarregandik bereizita bozkatuko lukeen edozein akordio oso kontu handiz aztertu beharko litzateke. Oraingoz, ez dugu

erabaki gure estrategia honi guztiari buruz. Gatazkaren konponbide demokratikoa behar dugu, eta irla honetako unitate demokratiko bakarra Irlandako 32 konderriek osatzen dute. Irlandako herri osoak hartu behar ditu erabakiak, eta zati-keta indartuko lukeen erreferenduma egiteko britainiarren ezein ahalegin onartezina izango da guretzat.

IMANOL MURUA URIA

«Londresen elkarriketak izango ditugula publikoki adieraziko ez balu, oso egoera arriskutsuan sartuko ginateke»

**SOLUZIO
GRAFIKOAK**

**SOLUZIO
GRAFIKOAK**

Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 ☎ 37 15 45 - Faxe 37 34 03 • Lasarte Oria 20.160

Mikel Orrantia, Telefonicako Bizkaiko zuzendariordea

«Helburu nagusia Interneteko informazio garraiatzaile izatea da»

Astelehen honetatik aurrera Gipuzkoa eta Bizkaiak Internet Telefonicako saretik erabili ahal izango dute, eta 1996ko hasieratik aurrera Telefonicako bezero guztiek zabalik izango dituzte Interneteko atea. Mikel Orrantia, 46 urteko bilbotarrak eskaini dizkigu gainerako xehetasunak.

Espanian dagoeneko 40.000tik gora ordenagailu konektatuak daude Internetera, ez ote dabil Telefonica berandutxo?

Argi dago Internet mundu mailako informazioaren erraldoi bat dela, munduan jadanik 30 milioitik gora erabiltzaile dituela eta Telefo-

nicarentzat ere negozio ona izan daitekeela berarekin jardutea.

Baina Internet nagusiki enpresa publiko eta pribatuentzako negozio aukera da. Orain arte, akaso bere egituratzeagatik, Telefonica zain egon da, baina kontuan hartuta gure 15.000 bezerok telefonoa dutela jadanik, bete-betean heldu diogu eta gure helburua telefonoa PCa eta modema duten guztiek Internet zerbitzua erabili ahal izatea da.

2000. urtera arte Espainia osoan 80.000 ordenagailuk Interneteko sarearekin bat egingo dutela aurrikusten da, horietatik zer ehuneko aurrikusten duzue Hego Euskal Herrirako?

Ez dugu Euskal Herrian dagoen ordenagailu kopuru zehatzaren daturik baina jakin badakigu Espainiakoaren batez bestekotik gora dagoela. Beraz, Interneten erabilera Estatuko batez bestekoa baino handiagoa izango delakoan gaude.

Telefonikak bere konexio guneak izango ditu edo borretan ari diren enpresekin jardungo du?

Gure enpresa filialen baten bidez informazio eskaintza ere izango dugu, baina hori bigarren mailako helburua da. Gure asmo nagusiak sarean gardenak izatea eta informazioaren garraiatzaile izatea dira. Gaur egun telefonoaren eguneko batez besteko erabilera 9 minutukoa da, oso gutxi; gure negozioa, beraz, gure sarea gehiago erabiltzean datza.

«1996ko urtarriletik aurrera Telefonicako edozein bezerok zabalik izango ditu Interneteko atea». (Arg.: X. Letona).

Urte batzuetan minutu gutxi batzuk igotzearekin gure helburua beteko genuke.

Zer abantaila eskainiko du Telefonicak erabiltzailea Internetara erabiltzera bultzatzeko?

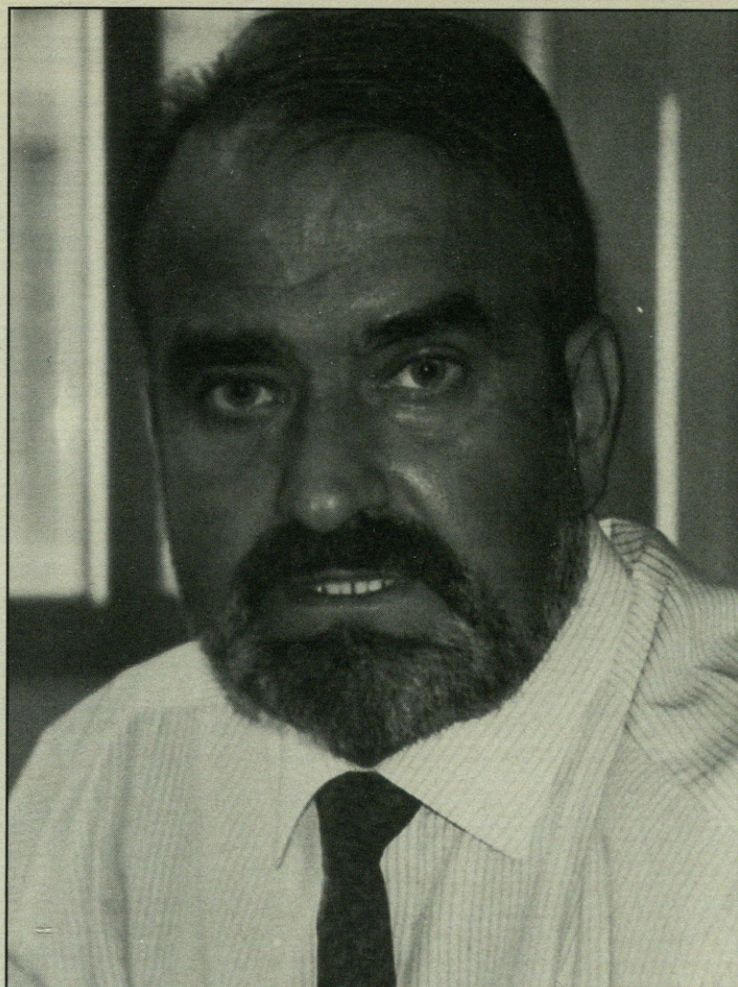
Nagusiki erabiltzaileak erabiltzeko moduko prezioa. Gure abantaila nagusia -Internet erabiliz gero- probintzia arteko telefono deien ezabatzea izango da. Hots, probintzia guztietako hiriburuetan izango da operatzaile bat eta hiru numero markatuz -055- operatzaile guztietako informazio zentroetarako bideak zabalik geratzen dira. Hau Infobia zerbitzua da, aste honetatik aurrera Gipuzkoan eta Bizkaian martxan hasi dena. Horrela, bada, Bilbotik Sevillako operatzaile batekin bat lan egin gura bada, deia Bilbora egindako dei baten prezioa litzateke. Hori da Telefonicak eskaintzen duen abantailarik handiena.

Madril eta Bartzelonan jadanik martxan duzue zerbitzua ekainetik; ba al duzue emaitzen lehenbiziko baloraziorik edo?

Oporrak tartean izan dira eta ez dugu azterketarik egin, baina eskariak izan ditugu. Hemen Savenet dugu zentro zerbitzaile bakarra eta dagoeneko gurekin hitzarmena egiteko prestutasuna agertu du.

IBM, Servicom eta beste konpainia batzuk aspalidanik lanean ari dira Internetekin, zer eskaini behar du Telefonicak

“Urte batzuetan telefono sarearen eguneroko erabilera minutu gutxi batzuk igota -gaur egun 9 minutukoa-, helburuetako bat beteta genuke”

baiekin lehiatzeko?

Horiek zentro zerbitzuzkoak dira eta ez da gure asmoa horiekin lehiatzea. Euren informazioa ematen dute eta Telefonicak informazio horren garraiatzaile izan gura du. Lehenbiziko fasean informazio zentro horiek Internetara gure sarearen bidez konekta dezaten gura dugu, eta bigarren fase batean dauzkagun 15.000 milioi bezeroei, modema duten heinean, sarera iristeko aukera eskaini gura diegu. Infoviara iristea 130

pezeta kostatuko zaio erabiltzaileari; hori oso prezio merkea da.

Lehenbiziko fasea, enpresa munduari eskainitakoa indarrean dago jada, noiz erabili abal izango du erabiltzaile arruntak Telefonicaren bidez Internetara bemen?

Bartzelonan eta Madrilen irailaren 4an hasi ziren frogagisa. Gainerako probintzietarako hemendik abendura zerbitzu hori jartzeko azterketak egiten ari dira; 900aren antzeko zenbaki batekin helduko litzateke Internet sarera eta oraingoz prezioa hirikoa eta probintziakoaren tartekoren bat litzateke. Dena den, urtarrietik aurrera gure muntaia guztia prest izango dugula-

koan gaude eta zerbitzua probintzia guztietan zabaldua izango da.

Hemendik urte batzuetara Internetara errealtate sendoa izango da Espainia osoan, aurreratu dezakezu berarekiko duzuen proiekturen bat?

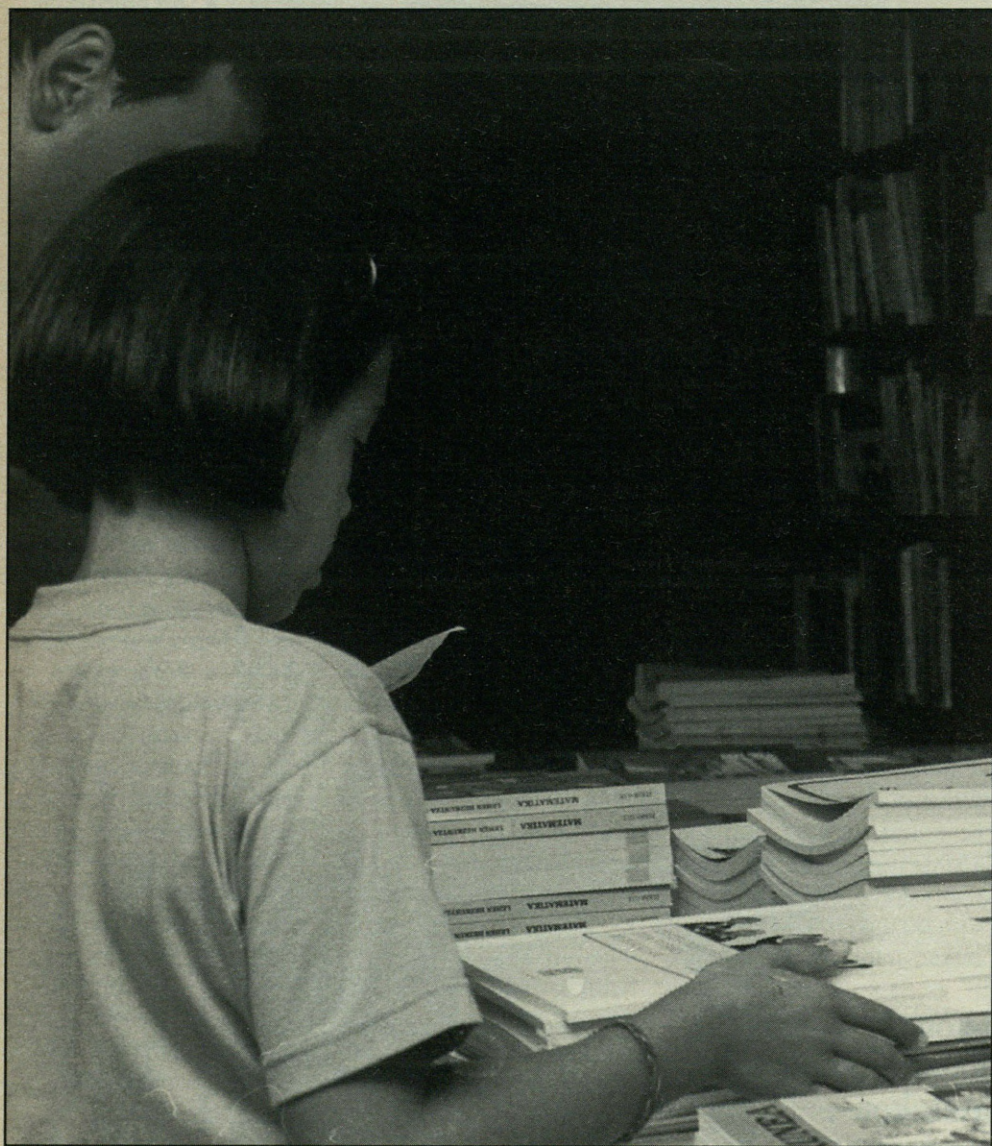
Gure proiektuak beti egongo dira lotuta sarrera motek izan ditzaketen berrikuntza teknologikoei. Sarrerak oraindik oinarritzko telefono saretik egiten dira, hau digitala da eta zati batean analogikoa, aurrera begira erronka bide zabaleko sareak dira. 1998-99rako hauen erabilera finkatuko dela espero da eta Telefonicak horiei helduko die.

2000. urterako Espainian 120.000 bat ordenagailu Internet zerbitzua erabiltzeko moduan izango dira, eta 1998tik aurrera Telefonicak bere monopolioa galduko duenez, Telefonica mokaduz gozo hori lantzen ari da. (Arg.: X. Letona).

XABIER LETONA

Ikasturtearen hasierak markatzen du euskarazko testu-liburugintzaren merkatua

LIBURUEN URTAROAN

Haur askok ikasturtea hasi baino lehen badituzte liburuak. (A.: G. Garaialde).

Urteroko ikuskizuna errepikatzen da egunotan Euskal Herriko liburudendetan. Ikasturte hasiera dela eta, ikasgeletara itzultzekotan dira haurrak, datorren astean Hegoaldekoak eta aste honetan Iparraldekoak.

LIBURUEN salmentan ari-tzen diren dendak erabat atal monografikoak dituzte apal batzuek. Ikasturte hasierak markatu du orain-goan joera eta datorren as-tean ikastetxeetan hasiko diren haur askok badute ja-da ekainera arte erabiliko dituzten liburuen zerrenda. Testu-liburuen merkatuari begirada bat emanez gero, Euskal Herrian gero eta ge-hiago dira euskarazko mer-katuan sartu diren argitale-txeak, bai testu liburuei da-gokienez, baita ikastetxee-

Familia txikiko arazo handiak

Euskal testu-liburugintza-
ren merkatuak ahul jarrai-
tzen duen heinean liska-
rrak eta eztabaidak sortzen
dira han-hemenka. Ikaste-
txeek fotokopiak egiten
dituztela kexu dira argita-
ratzaileak, izan ere hori
jotzen dute merkatu honen
gainbeheraren arrazoitzat.
«Ikastetxe askok liburu bat
erosi eta fotokopia bidez
funtzionatzen dute», dio
Sabin Gorrotxategi Ibaiza-
bal argitaletxeko partai-
deak; Elkarreko Manuel
Arregi ere iritzi berekoa da.
Arazo honen aurrean «tal-
de pedagogiko baten exis-
tentziaren beharra» azpi-
marratzen du Ereineko
Pello Eltzaburuk: «Testu-
liburu bat egiteak profe-
sionaltasun handia eska-
tzen du, baina hori or-

daindu egin behar da. Eta
bestela besteen lanez ba-
liatzen zara».

Iruzur ekonomikoaz
gain, «iruzur intelektuala
ere» egiten dela azpima-
rratzen du: «Ikastetxe bat-
zuetan beraien apunte
propioak dituztela esaten
dute eta bitartean gure li-
buruen fotokopiekin da-
biltza, eta hori ikastetxeko
elaborazioa lan bezala eta
jendea autopromoziona-
tzeko erabiltzen da».

Bestalde, ikastolak pu-
blifikazioaren ostean bi
saretan banatuta gelditu
ondoren, sare pribatuan
gelditu diren ikastolek El-
kar argitaletxearekin hi-
tzarmena egin zuten tes-
tu-liburuak argitaratzeko.
Elkarreko Manuel Arregik
dioskunez, «gu edizioaz

arduratzen gara batez
ere», eta ikastoletako pro-
fesionalak lan pedagogi-
koaz. Testu-liburugintza-
ren prozesua, beraz, ba-
natu egiten dute Ikastolen
Elkartea eta Elkar argitale-
txearen artean. Ikastolek,
beraz, hornikuntza pro-
pioa dute, «nahiz eta guk
argitaratutako liburuak
merkatura, kalera begira
egiten ditugun, ez baka-
rrik ikastoletarako».

Eltzaburu, ordea, ez da-
go ados honek dakartzan
jokaera batzuekin: «Euskal
testugintzan eta argitale-

txe bezala zerbait arraroa
sentitzen dugu ikastola
pribatu eta publikoen
arazoa dela eta. Euskal
argitaletxeen artean pri-
batuan gelditu diren ikas-
tolek ez dituzte askatasun
osoz erabakitzen beraien
testu-liburuak, presio
handia dago beren testu-
liburuak erabiltzeko be-
raien finantz-iturri dire-
lako. Nagusiki ez dira iriz-
pide pedagogikoak erabil-
tzen testu-liburu bat auke-
ratzerakoan, ekonomi-
koak eta ideologikoak bai-
zik».

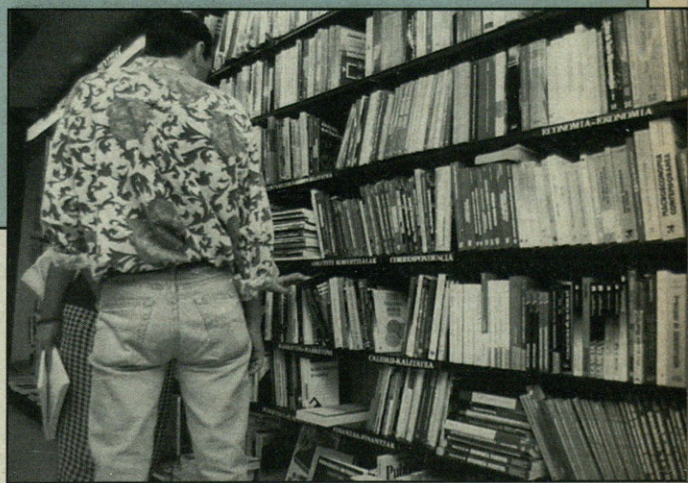
tan erabiltzen diren irakur-
gaiei dagokienez ere.

Nagusiki euskaraz argita-
ratzen duten argitaletxeek,
hala ere, erdarari lekua egi-
ten diote hainbatetan testu
liburuak egiterakoan. Esa-
terako, Ibaizabal argitale-
txean gaztelaraz ere kalera-
tzen dituzte Euskal Herrira
zuzenduta dauden liburuak,
baita bertako inguruaren
ezaguera eta erlijioarekin
harremanak dauden libu-
ruei dagokienean ere. Elka-
rren ere gaztelarari lekua
egin diotela esan digute,
Gaztelera ikasgairako libu-
ruak egiten dituzte. Beste
adibide bat Erein argitale-

txekoa dugu, izan ere zien-
tzien arloan gaztelaraz ere
kaleratzen baitituzte Espai-
niako estaturako hainbat
ale, bigarren hezkuntzarako
batez ere. Kasu honetan, ga-
liziarrez ere argitaratu izan
dituzte, bertako eskaera bati
erantzunez. Euskal argitale-
txeetako ekoizpenek, beraz,
esportaziorako bideak aur-
kitu dituzte beste hizkun-
tzen erabilerarekin.

Sorkuntza prozesua

EUSKARAZKO testu-libu-
ruen merkatua hazkunde
prozesuan bada ere, hutsu-
ne ugari dira oraindik gai

Argitaletxeek ez dituzte liburuak zuzenean banatzen. (A.: G.G.).

askotan, batez ere bigarren
mailako hezkuntzari dago-
kionez. Gainera, kontuan
izan behar da hezkuntza
erreforma datorren urtean
jarriko dela martxan eta egi-
tura berri hori testu-liburu-
en egokitzapenaren beharrean
izango dela. Horretara bi-
deratzen ari ei dira argitale-
txeak beren baliabideak, es-
kariaren jatorria hori izango
baita.

Liburuaren ekoizpen pro-
zesuak, izan ere, behar kon-
kretuei erantzuten die as-

kotan, alor zehatz batean
hutsuneak ikusten direnean
horretarako egokienak di-
renei liburuaren eskaera
eginez, hain zuzen ere. Bes-
te kasu batzuetan, aldiz, tal-
de pedagogiko edo egile
zehatzek jotzen dute argita-
letxeetara beren egitasmoak
zuzenean aurkeztera. Era
batera edo bestera, testu-li-
buruetan eta hezkuntzara
zuzendutakoetan lan egiten
duten argitaletxe guztiak
talde eta zuzendari peda-
gogikoez baliatzen dira iriz-

“Euskarazko liburugintza orain hasiko
da defizientea izaten, beherantz baitoa”
SABIN GORROTXATEGI

Ipar Euskal Herrian hasiak dira aste honetan. (A.: G. G.).

pide bateratasuna mantentzearren, eta horretan hizkuntza mailako adituek ere zeregin garrantzitsua dute, iragan beharreko galbahearena hain zuzen ere. Erein argitaletxeko Pello Eltzabururen aburuz, «argitaletxeak ez dira neutroak, kontzepzio ideologiko eta pedagogikoa daukate eta horrela argitaletxe bakoitzak muga batzuk jartzen ditu, guk esaterako, uste dugu hau espazio laiko bat dela, aurrerakoa, kontzepzio nazional bat duena».

Hizkuntzaren erabilerari dagokionez ere irizpide bateratasuna mantentzen dute argitaletxeek. Eusko Jaurlaritzak Euskaltzaindiaren arauen barnean dagoen euskara erabiltzea eskatzen du diru-laguntzak eskaini ahal

izateko eta ondorioz, euskalkietan egiten den produkzioa askoz ere urriagoa da.

Finantzaketa

HEZKUNTZA Sailaren diru-laguntzak beharrezkoak dituzte oraingoz euskarazko testu-liburugintzan diharduten argitaletxeek. Izan ere, merkatuko eskaria kontuan izanik euskarazko liburu baten kostua erdarazko batena baino lau-pabost aldiz handiagoa da. Diru-laguntza instituzionalek parte horri dagokion hutsunea estaltzen laguntzen dute eta,

ondorioz, salneurri orekatua mantentzen.

Eusko Jaurlaritzarekin egindako hitzarmenen ondorioz, egun liburutegietan salgai ditugun euskarazko testu-liburuaren salneurrietan ez dago gorabehera handirik, kontrola subentzioak negoziatzean ezartzen baita. Ibaizabal argitaletxeko Sabin Gorrotxategiren ustez, «normalean salmentak eta salneurriak bat datoz, subentzio bat eskatzerakoan zifra guztiak zehaztu behar baitira. Ausartzen bazara titulu bat argitaratzen hori lotuta daukazulako da, 30

ale bakarrik salduko dituen liburu bat ezin da atera zoragarria izan arren. Merkatuak berak neurtzen zaitu, ez Eusko Jaurlaritzak bakarrik. Eusko Jaurlaritzak ez balu zehaztuko prezioa, merkatuak egingo luke».

Diru-laguntzei dagokieenez, ikasturte bakoitzeko beharren arabera taula bat antolatzen du Eusko Jaurlaritzak eta eskari handiagoa duten arloetako liburuek puntuaketa handiagoa izaten dute taula honetan, balizko erosleak zein izan daitezkeen ere azalduz. Diru-laguntzak, berriz, puntuaketa horren arabera-koak izango dira. Hemendik aurrera, aipatu bezala, 12 eta 16 urte arteko hezkuntzara zuzendutako testu-liburuek

**«Testu-liburua egitearen profesionaltasuna ordaindu egin behar da»
PELLO ELTZABURU**

Zailtasunak azpimarratzen dituzte argitaratzaileek. (Argazkia: Garikoitz Garaialde).

izango dute goreneko postua mailaketa honetan. Hala ere, «subentzioak gero eta txikiagoak» izateak ez duela laguntzen uste du Gorrotxategik.

Banaketari dagokionez, normalean argitaletxeek ez dute zuzenean egiten, Hegoaldean Zabaltzen-ek egiten du nagusiki eta Zabal-ek Iparraldean. Zentzu horretan, Erein argitaletxeko Pello Eltzabururen ustez, «Euskal Herrian liburuen eskaintza eta azpiegitura oso ahula denez, hobe da zuzenean dendetara banatzea eta ez taldeka eskola edo guraso elkarteetara».

Oro har, argitaletxeek ez dakusate oso baikorra euskarazko testu-liburuen etorkizuna. Ibaizabaleko

Sabin Gorrotxategiren aburuz, «euskarazko liburugintza testu-liburuei dagokionez, oraindik ez bada ere, orain hasiko da defizientea izaten, beherantz baitoa, merkatua kili-kolo dago eta haur jaiotze-tasa gutxitzeak ez dio inolako mesederik egin horri». Pello Eltzabururen aburuz ere euskararen merkaturaren populazioaren beherakadak salmentaren itxaropenak jaisten ditu, «eta horrek ez du erremediorik». Honen ondorioz, argitaletxe anitzek osatutako euskal liburugintzaren mundu horrek erronka gogorrei erantzun beharko die egunotan, eta agian gogorragoei datozen urteetan.

ARANTXA ERASUN

La Casa del Café

— Juan Irujo S.A. —
DONOSTIA

Euskal Herriko gotzain-barrutien egiturari eta historiari heldu diegu

GOTZAINAK ETA LEGE ZAHARRA

Bilboko gotzainaren izendapenak liskarra sortu berria du azken asteotan. Liskarraren jatorria gotzainaren jatorrian bertan dago, hizpidea izan dutenen ustetan behintzat. Euskal Herrikoa ez den apezpikua Bilboko barrutirako izenda dezaketela eta haserretu egin da EAJ. Guk begirada Euskal Herriko herrialde guztietara luzatu dugu, baita historiara ere.

GAUR egun Euskal Herriko gotzaigoia bost barrutitan banatuta dago: Gasteiz, Bilbo, Donostia, Iruñea-Tutera eta Baionakoa. Gotzainen izendapenean bereiztuta dihardute, eta gotzain bakoi-tzak 75 urtera arte bete dezake bere postua. Gasteizko barrutian gotzain Jose Maria Larrauri dago egun, azken hamasei urteetan bezala; Luis Maria Larrea ugaotarra, berriz, Bilboko gotzain-barrutiko apezpiku da 1979tik aurrera, bere ordez Aita Santuak orain Palentzian dagoena jarri behar badu ere. Jose Maria Setien Donostiako gotzaina dugu Euskal Herriko beste apezpikua, hau ere azken 16 urteetan kargu horretan. Baionan Pierre Moleres Akizetarra dugu 1986tik eta Iruñea-Tuterako barrutian, berriz, Fernando Sebastian, Euskal

Herriko gotzaitegi guztiak kontuan izanik urte gutxien daramana, bi hain zuzen ere.

Hala ere, antolaketa hau ez da beti horrela izan. 871. urtean Armentiak gotzain-barrutia sortu zen Bizkaia, Gipuzkoa eta Araba zeudela bertan. Egituraketak 1085-86. arte iraun zuen. Nafarroarekin bazituen harremanak, batez ere Kalagorritik zetorkeen eraso musulmanaren aurka kristautasuna indartu eta sendotzeko. XI. mendean Armentiak gotzain-barrutia desagertu egin zen eta Kalagorri-Najerako gotzain barrutian sartu zen. Hala ere, euskaldunek ez zuten Ka-

lagorriko gotzaina 1547ra arte onartu.

Bitartean, Iruñeko gotzain-barrutiak Nafarroako zati handi bat, Gipuzkoa ia osoa eta Valdonsellako (Zaragoza) apaiz nagusigoa hartzen zituen. Gainerako Nafarroa Kalagorri, Tarazona, Zaragoza eta Baionako eliz-barrutitan banatuta zegoen. 1567an Felipe II.a Espainiako erregeak eskualde hauek Iruñeko gotzaitegian sartzea lortu zuen. 1785ean Valdonsella Jacara pasatu zen eta 1851n Gipuzkoa Gasteizera.

Urte horretan bertan Gasteizko gotzain-barrutia sortu zen Araba, Bizkaia eta Gi-

■ Gaur egun Aita Santuak izendatzen du gotzaina, baina III. mendean herriak aukeraketan parte hartzen zuen

puzkoako parrokiek soatua. Ordura arte Kalagorri, Iruñea, Santander eta Burgosen artean banaturik zeudenak, beraz, bakarrean bilduta gelditu ziren. 1950. urtean, ordea, berrito banatu egin zen eta 1953ko Konkordatoaren ondoren muga politiko-administratibora moldatu ziren «hiru euskaldunak» deitutakoak eta Iruñeko gotzaitegia.

Bestalde, 1956ra arte Baionako gotzaitegian Nafarroa eta Gipuzkoako parrokia ugari zeuden. Historiagile batzuen ustez baliteke elizbarruti hau VII. edo VI. mendetik egotea. Gaur

Setien eta Larrea Donostia eta Bilboko gotzainen, eta Cirarda eta Larrauri artzapezpikuak.

egun, berriz, bere mugak Atlantiar Pirinioetako Departamentuarekin bat egiten du. Bertan sartzen dira Oloron, Lextarre, Dax eta Tarbes-eko parrokia eta gotzain-barrutiak.

Gotzainen izendapena

GOTZAIN-barrutietako mugak aldatu diren bezala, gotzainak izendatzeko moduak ere bilakaera jasan du. Gaur egun 1983an zabaldu-tako Kode Kanonikoak dioen bezala, Aita Santuak izendatzen du gotzaina.

Konkordatoek tokiko Elizaren eta kristau taldeen eskuhartzea ukatu egiten dute.

Baina beti ez da horrela izan. III. mendean herriak gotzainen aukeraketan parte hartzen zuen. XI. mendean oster, izendapena errege eta goi nobleziaren eskuetara pasatu zen. Baina honen aurrean jendea ez zen isilik gelditu eta berriro he-

rria eta apaizgoaren parte hartzea eskatu zuten. Aldi berean, Aita Santuak gotzainduak aztertzeko esku-bidea eskatzen zuen.

Ernazimendu garaian Trentoko Kontzilioak apaizgo hierarkikoa bultzatu zuen. Honekin batera gotzain izateko adin egokia, heziketa intelektual garatua eta ohitura osasuntsuak

■ Euskal Herriko bost gotzainetatik orain Donostia, Bilbo eta Gasteizkoak bertakoak dira, baina besteak ez

eduki behar ziren.

XVIII-XIX. mendeetan, ordea, estatu berriek ahal zuten botere gehiena lortzeari ekin zioten eta Elizaren esparruan ere sartu ziren. Horrela, gotzainen izendapena konkordatoek arautzen zuten, dena autoritate zibilen esku utziz. Hala ere, beranduago berriro Elizaren eskuetara pasatu zen izendapenaren zeregina. Baina ez herriarengana zuzenean lehen milurtean bezala, Aita Santuaren eskuetara baizik. Beraz, bilakae-raren azkenengo pausoa kokatu behar da egungo egoera, azken hitza Aita Santuak dauka eta.

Dena den, gizartea aldaturaz doa eta Elizaren joerak ere bai pixkanaka, nolabaiteko aldaerak sortu baitzaizkio prozesu honi. Iruñea eta Tuterako gotzain-barrutiko Presbiterotrza Kontseiluak adibidez, 1981ean onartu zuen bi eliztar kontseiluek (presbiterala eta pastoral) gotzainaren aukeraketan parte hartzea. Dena den, errealitatean partaidetza hori ez da betetzen zehatz-mehatz.

Bestalde, Bilboko Kontseilu Pastoralak gotzain berriaren profila mugatzeaz gain hiru izen proposatu ditu. Eta profil horren ezaugarri bat euskaraz jakitea izan da, piztu berri den liskarrekin zerikusi handirik duen ezaugarria hain zuzen ere.

Euskaldunak eta kanpotarrak

GOTZAINEN izendapena noren esku dagoen ikusteak hauen jatorriaren inguruko eztabaidara garamatza. Izan ere, gaur egun Euskal Herrian dauden bost gotzainetatik denak ez dira euskal herritarrik. Donostia, Bilbo

GOTZAIK EUSKAL HERRIAN 1950tik AURRERA

GASTEIZ	DONOSTIA	BILBO	IRUÑEA-TUTERA	BAIONA
Jose María Bueno-Zaragoza 1950-1955	Font Andreu Vich 1950-1956	Casimiro Morcillo Madril 1950-1956	Arturo Tabera Araoz Barco (Avila) 1968-1971	Leon-Albert Terrie Alpeetakoa 1944-1957
Francisco Peralta -Hijar- 1955-1979	Lorenzo Bereziartua Bidania 1963-1968	Pablo Gúrpide Otxabe 1956-1968	J.J. Mendez Velez de rubio (Almería) 1971-1978	Paul Gouyon Bordel 1957-1963
J. María Larrauri Gasteiz 1979-	Jacinto Argaia Bera de Bidasoa 1968-1972	Antonio Añoveros Iruña 1972-	J. María Cirarda Bakio 1978-1993	Jean-Paul Vincent Saint Etienne 1963-1986
	Jose María Setién Hernani 1979-	Luis María Larrea Ugao 1979-	Fernando Sebastian Kalatayud 1993-	Pierre Molères Akize 1986-

Euskaraz zekien gotzaina jartzeko lehenengo eskaria Karlos I Espainiako erregeari egin zioten 1539an, herritarrek

eta Gasteizko gotzainak bakarrik dira bertakoak. Atzera begiratu gero, historian zehar gotzain euskaldunak asko ez direla dakusagu. Iruñea-Tutera XVII. mendeko gotzain guztiak Gaztela-Leongoak izan ziren, Mallorcako bat izan ezik. 1778tik 1956ra bitartean sei bakarrik izan ziren bertakoak: lau nafar (Añoa, Bianakoa; Irigoien, Erratzukoa; Uriz, Lasagakoa eta Uriz, labairuarra), Mujika idiazabalarra eta Olaetxea Barakaldokoa.

Gasteizko gotzain-barrutian ere antzerakoa gertatzen da. 1950. urtera arte zazpi gotzain kanpotar eta lau euskal herritar izan ziren. 1950etik aurrera, berriz, bi etapa bereiz daitezke:

Setienen aurkako gotzaina jarri nahia egotzen dio EAJk Elizari.

lehenengoan gotzain kanpotarrak nagusitu ziren. Hauek Francoren gobernuaren bidez izendatuak izan ziren, beraien izaera

antinazionalistak ezaugarritu zituen, beraz. Bigarren etapako gotzainak Espainiako Gobernuaren esku-hartzerik gabe hautatuak

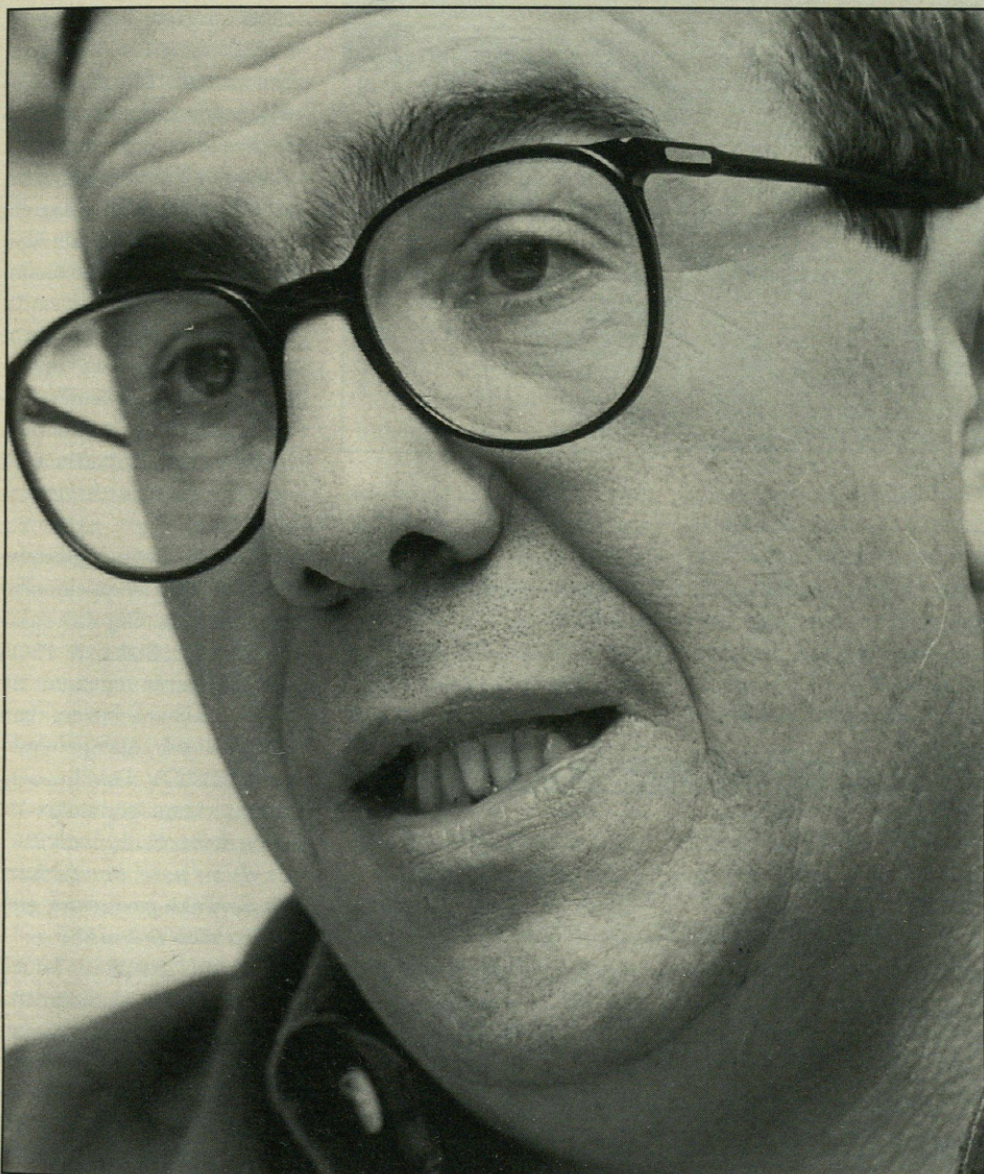
izan ziren. Gotzain hauekin eta Vaticano II.aren ondoren Eliza gizartera gehiago hurbiltzen hasi zen bertako arazoez kezkatuz. Baionako kasuan orain dela 310 urte egon zen gotzain euskal herritar bakarra. Berau Olce izan zen, 1643tik 1681era bitartean. Beste guztiak kanpotarrak izan dira, nahiz eta orain dagoen Moleres-ek euskaraz ikasi duen.

Nahiz eta elizbarruti gehienetan euskara izan erabili-ena, ofizialki ez zen inoiz erabilia izan Erdi Aroan, Gaztelako koroak jartzen zituen oztopoak zirela eta.

Euskaraz zekien gotzaina jartzeko lehenengo eskaria, ondorioz, Karlos I Espainiako erregeari egin zitzaion 1539an. Horrela artzainek beraien hizkuntza zekien gotzaina edukiko zuten. Trentoko Kontzilioaren ondoren dotrina zabaltzen hasi zirenean herriz herri euskara erabiltzen hasi ziren. Arrazoi praktikoez bultzatuta batez ere. Izan ere, kristau gehienak euskaldun hiztunak ziren.

AINHOA AZPIROZ

«Buerenek ez du adorerik, makurtu egiten zaio Galindori»

Egin» egunkarian topatu dugu idazle eta kazetaria, bertan Ikerketa Saileko arduraduna baita. GALEko 'auzi berdearen' inguruan jakindakoez egitekotan den liburuaz eta bere ikerketen ondorioez jardun dugu, besteak beste, berarekin.

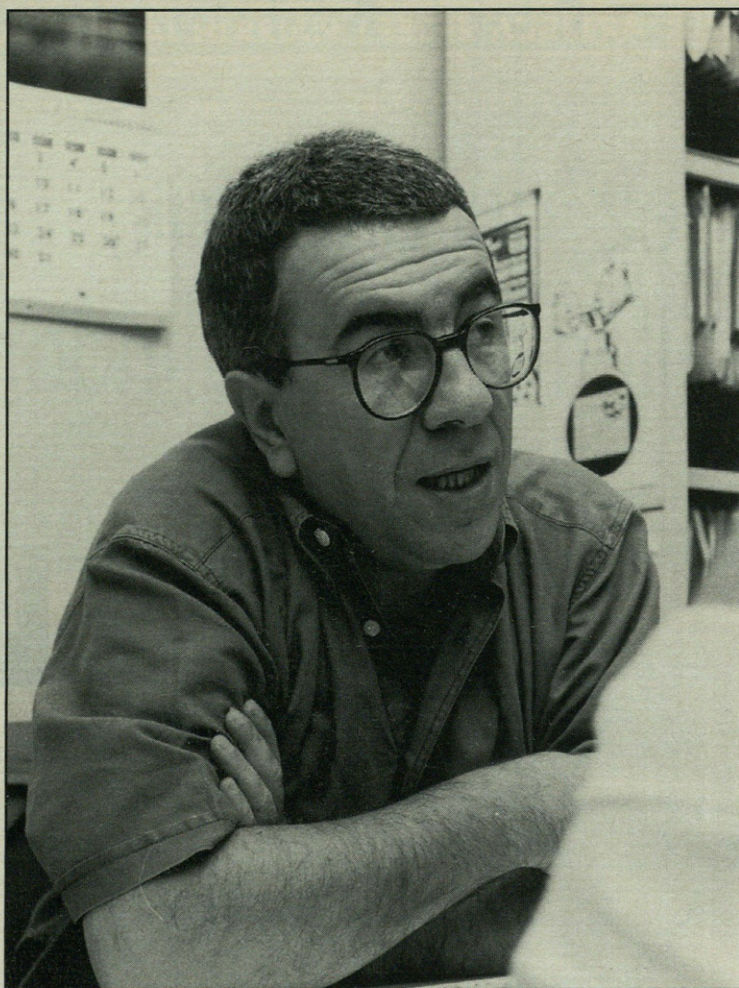
*Bideratua duzun bur-
rrenko literatur lana
«Intxaurrondo, la trama
verde» da. Noiz izango
dugu kalean?*

Aurtengo Durangoko Azokan kaleratzeko asmoa nuen, baina datorren urterako izan beharko du. Gainera, datu berri gehiago ezagutzen ari gara orain.

*Zer informazio berrik
bultzatu zaituzte In-
txaurrondoren inguruan*

«Galindori gobernuak babesa emango dio, baina ekintzek ez». (Arg.: Garikoitz Garaialde).

«Gertatu dena ez
bazaie azaltzen
euskaldunei,
zigorgabetasun
sentsazioa
geldituko da». (A.:
G.G.).

beste liburu bat osatze- ra?

Intxaurrendoz gune «narko-mafioso» bezala hitz egiten hasi nintzenean, istilu handiak izan ziren eta bakarririk aritu ginen horretan denbora luzean. Orduan ezagutu genuen beste alderdi bat bazegoela: lagun horiek 'narkotrafikatzaile agiria' zutela lehenagotik torturatzaile, GALEko militante eta abarren agiriak izan zituztelako.

Hori jakinda, orain zera gelditzen zaigu, trama berdeak nola jokatzen zuen jakitea, GAL berdearen trama zibilarekin gabiltza. GAL marroia edo militarra ere bai, izan ere asko nahasten baitira biak, Cesid asko sartuta dagoela eta. Kide asko

Goardia Zibilarentzat eta era berean Cesidentzat ari dira lanean. Betiko izenei berri asko gehituko zaizkie. Eta batez ere, nola eta zein egoeratan jokatu zuten kaleratuko da.

Zeintzuk dira izen berri boriek?

GAL berdeko taldeena gune itxia zen, Galindoren guztiz konfiantzazko jendearena. Gune horretan ia ezezagunak diren pertsonak daude, esaterako, orain arte inongo garrantzirik gabe atera den izen bat Navascuesena da. Irungo bat da, trama hauen

koordinatzailea. Garai batean GALEko «Jai Zubia» komandoko partaide izateagatik epaitu zuten eta absolutu.

GALEko beste historiko bat, «Escaleras», Julio Cabeza Centeno, «Mikel» guda goitizena zuena. Hau Komando Autonomoetako militante izandakoa eta heroinazalea zen. GAL berdeko pertsonarik aktiboena, Jean Pierre Cherid bere kide politikoa-ekin batera, beren elementu garrantzitsuenetako bat zen. Argalaren kotxean lehergailua jarri zuena,

«Kasu honetan Gobernadore Zibilak airean aterako dira, baita Gipuzkoako PSOE ere»

Hendayais-eko atentatuan izan zena. Elementu klabea. Oso litekeena da, gainera, «Escaleras» berak sartzea Cherid GALEn eta hasiera-hasieratik agente probokatzaileren lana egitea. Litekeena, beraz, hasieratik infiltratu bat izatea. 1991n hil zen HIESak jota.

Galindo jenerala izanik, Intxaurrendori buruzko liburua kaleratzeak eragin bera izango al du?

Panorama kezkarria da berdin-berdin. Ez da gauza bera jenerala edo koronela espetxeratzea baina gertakariak geldiezinak dira. Gobernuak babesa emango dio, baina ekintzek ez. Galindo GAL berde guztiaren atzean dago eta nik hori kaleratu egingo dut. Lasa eta Zaballarena eta hemen izan diren gauza guztiak Galindoren konbentzimendu osoz egin ziren. Bere menpekoak hitz egiten, atxilotuak izaten, epailearen aurrean deklaritzen eta bera inplikitzen has daitezenean zer egin behar du gobernuak?

Kasu honetan gobernadore zibilak airean aterako dira, baita Gipuzkoako PSOE ere. Bizkaian PSOE Garcia Danborenearen birtatez nahastu bazen, han Julen Elgorriaga gobernadore zibila zipristindu zuen. Gauza bera gertatuko da Gipuzkoan Galindorekin.

Ez duzu uste, beraz, kargu berriak prozesua geldiaraziko duenik?

Ez dakit, gertakari hauek pitzadura oso handia eragingo baitute Galindo babestuz gero. Ez dago inor Euskadin zer gertatzen den ez dakienik. Orain, gainera, datu gehiago izango ditu hori jakiteko. Ni espetxeratzeko ez banaute hau esatea-

gatik (eta honegatik behintzat ez naute espetxeratu-ko), jendeak badauzka datuak. Eta orduan? Euskal gizarteari ez bazaio azaltzen zer gertatu den, zigorgabetasun sententzia izango da kalean.

Zergatik egin dute jenerala, orduan, Rodriguez Galindo?

Babesa emateko. «Guk salbatuko zaitugu, baina zuk gu salbatu». Elkarren arteko interesen istorioa dugu hau. Galindok orain gauza askoz ere gehiagoren giltzarria du. Amedorena deus ere ez zen izan Galindorenarekin alderatuz gero. Intxaurren ghetto itxia izan zen. Hor barruan dauden istorioak erdiragarriak dira, hotzikara eragiten dute. Nola hil zuten Mikel Zabaltza? Eta Lasa? Zenbat ordaintzen zitzaizkion? Hori ateratzeko dago eta GALen trama zibila sartzen da hor, zituen laguntza zibila. Zeintzuk ziren GALEkin lotutako enpresariak, dirua ematen zutenak? PSOEko karguez gain, hemen trama zibil bat zegoen, enpresariak eta abarrek osatua. Hau-ek nola parte hartzen zuten? Lur sail militarren salmentan, segurtasun enpresen sorkuntzan, Goardia Zibilarentzat eraikinak egiten...

Informazio horren plazaratzeak Paktuko alderdien jokaeran eragirik izango duela uste al duzu?

Ez dakit. Ez ninduke batere harrituko EAJk esandako guztiak atzera botatzeak gobernabilitate, estatu edo erantzukizun historikoko arazoak emanez. Azkenean, arazoak interes pertsonal eta klase interesak dira, beren pribilegioak gordetzeko. Ikusiko dugu non gelditzen diren abuztuan

zehir esandakoak! Nik ez diet ezertxo ere sinesten. Oso pragmatikoa bihurtu naiz, eszeptikoa. Sinesten dut edo ez. Eta ez diet ezertxo ere sinesten.

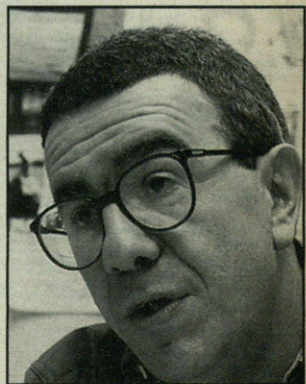
Orain jakin al du EAJk Intxaurren torturatu egiten dela? Orain jakin du narkotrafikoaren gaiarena? 90ean hasi ginen, bada, salatzen. Orain jakin dute nola hil zen Mikel Zabaltza? Ez zeukaten polizia-rik lehenago jakin ahal izateko? Non zeuden Lasa eta Zabala desagertu zirenean? Non zeu-

den Mikel Zabaltzarena gertatu zenean? Isilik egon ziren. Uneko adierazpenak dira, Madriletik ahoa itxiko baitiete. Historikoki horrela izan da. Orain Madrilera eramane nahi ei dute Intxaurren kasua; zergatik ez dute Gasteizko Legebiltzarrean egiten? Zergatik ez eskatu Intxaurren itxea? Ez daukate adorerik.

Zergatik aipatzen duzu Intxaurren lehenaldian? Intxaurren «zen» edo «da»?

Intxaurren oraindik bada.

«Bueren epai-polizia da, baina polizia espainiarra, lehengoak bezalakoa, Euskadiren aurkakoa.» (Argazkia: Garikoitz Garaialde).

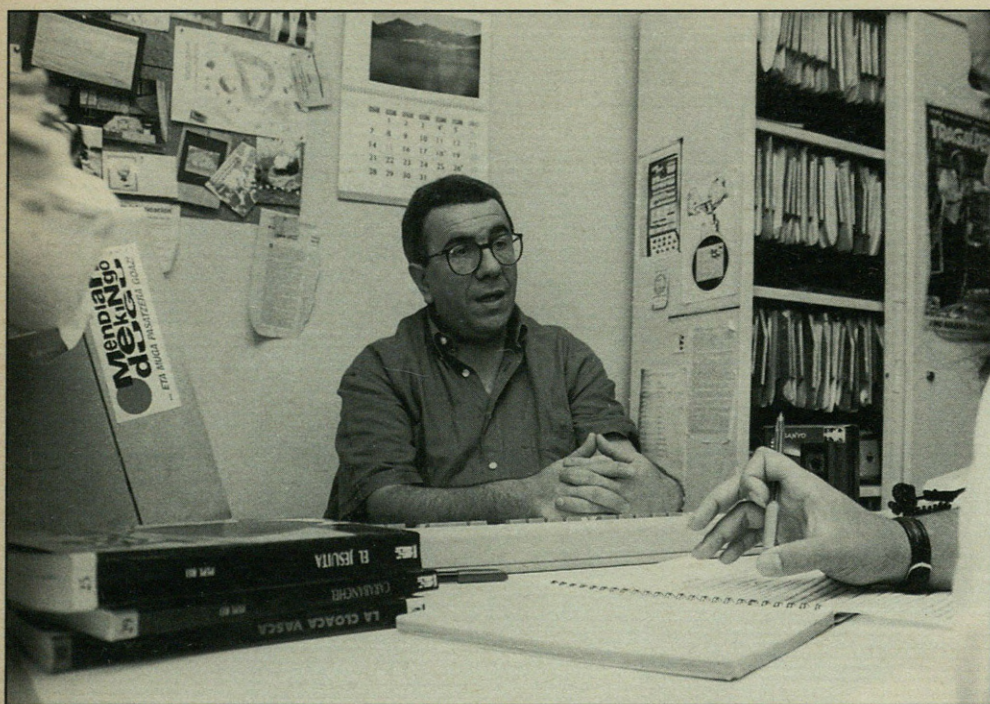
NORTASUN AGIRIA

● Barbantesen jaio zen, Galizian, 1947an

● «Interviú» astekarian aritu zen lanean,

besteak beste, kazetari bezala ● 1974ean kaleratu zuen bere lehenengo liburua, «El caso Reace» ● «Egin» egunkari-ko lanketa

Saileko arduraduna da egun ● Txalaparta argitaletxearekin argitaratu ditu «La cloaca vasca», «La red Galindo», «El jesuita» eta «Carabanchel» liburuak ● Carabanchel-eko espetxean 95 egun eman zituen Bueren epailearen aginduz espetxeratua izan ondoren

«Espainia ez baldin bada Euskal Herritik joaten, orduan Intxaurrondo hor egongo da». (A.: G. G.)

Atxilotuak torturatzen jarraitzen dute goardia zibilek, zigorrik gabe jokatzuz jarraitzen dute. Euskadiren gaian ez dira sakoneko arrazoian sartzen eta borroka ezabatzerantz jotzen dute, beti konplizitatez jokatzeko dute komunikabide batzuekin eta estatu-indarkeria gero eta gogorragoz. Intxaurrondo itxi egin behar da eta Goardia Zibilak alde egin behar du, baita Polizia Nazional eta Espainiako Armadak ere. Euskal Herriaren nazio eskubideak onartzen ez diren bitartean honek horretan jarraituko du. Intxaurrondo erreferentzia da, Espainiaren ardatza hemen. Intxaurrondo «Fort Apache» da, gu indiarrak eta beraiek joka urdindunak.

Intxaurrondoren gainera ikerketek emaitzarik emango al dute epaitegietan?

Espainiako sistema judizialak berez dituen akatsei, hau da, jurado ezari, Audientzia

Nazionalaren izate berari, fiskalaren menpekotasunari, polizia judizialaren ezari, kasu hau Buerenen eskutik erortzearen nahigabea gehitu behar zaio. Bueren epai-polizia da, baina polizia espainiarra, lehengo-koak bezalakoa, Euskadiren aurkakoa. Epaila buruaske eta zintzo batek izan balu kasua, duela hainbat hilabete pertsona batzuk espetxean ziren, Galindo barne. Baina Buerenek ez du adorerik. Bueren makurtu egiten zaio Galindori. Sumario-sekretua kentzen duenean ikusiko dugu zer ikertu duen, hainbat lekukok leporatzeak eginez deklaratu baitute. Euskal militanteen kasuan, leporatze horiek

nahikoak lirateke jendea espetxera bidaltzeko.

Hala ere, ez dut uste Buerenek iritzi publikoaren presioari aldegin diezaiokkeenik. Ni, edonola ere, ez naiz batere baikorra Bueren tartean dela. Posibilitate bakarra da iritzi publikoak eta geronek komunikabideetan egindako lanak asko presionatzea.

Zuk «Egin»eko ikerketa taldean egindakoaz gain, beste komunikabideen aldetik sumatzen al duzu presiorik ikerketei dagokienez?

Hedabide batzuk zuzenean ari dira beren apustua azaltzen. Adibidez, «ABC» Buerenen alde zuzendu da erabat, izugarritzko zurikeriatan

dabiltza. Baina, bestalde, kasu honetan «El Pais» eta «El Mundo» presionatzen ari dira, beti ere «euskal biolentoei mesedea egiten ari zaien» aitzakiaz.

Galindo joanez gero zer aldatuko da?

Agian ez da inor izango Galindo bezain basatia, baina horrela jokatzeko du egoerak, dagoen diseinu politikoak baimendu egiten diolako. Espainia ez baldin bada Euskal Herritik joaten, orduan Intxaurrondo hor egongo da, azken geldikina izango da. Hori oso garbi izan behar da.

Beste liburu bat ere bideratuta duzu, «La trama verde»ren ondorenerako. Zeren bariari jarraituko dio honek?

Espainiako estatuaren krisiari helduko diot, ziur bainago Euskal Herriarekin duen arazoak izugarritzko eragina izan zuela horretan. Komunikabideen kontrola lortzeko izugarritzko borroka izan dira, dirua zuritzea operazio oso garrantzitsuak izan dira, eta abar. Kontu horiek, nazioarteko interesekin lotzen dira gainera. Trama mafiosoak, iparamerikarrak, italiarrak... **Zein da Euskal Herriaren zeregina nazioarteko lotura horien artean?**

Oso garrantzitsua da EAJk nazioarteko batzordeetan duen kokapena, demokrazia-kristauarekin. Euskal gizaritza ezezagunak zaizkio EAJk dituen loturak CIArekin eta. Atutxa hor daukate, eta berak badaki CIAko jendea daukala departamentuan. Barne Ministerioak finantzaketa ezkutua egiten diola ere hor dago.

Hemen ikerketa kazetaritza urria izateak zer nolako oztopoak jartzen

«Orain jakin al du EAJk Intxaurrondon torturatu egiten dela? Orain jakin du narkotrafikoaren gaiarena? 90ean hasi ginen, bada, salatzen. Uneko adierazpenak dira»

«Larrutuko nauten posibilitatea kontuan hartzen dudana arren, egiten dudana egiteari ez diot utziko, ez dut nahi»

dizkizue?

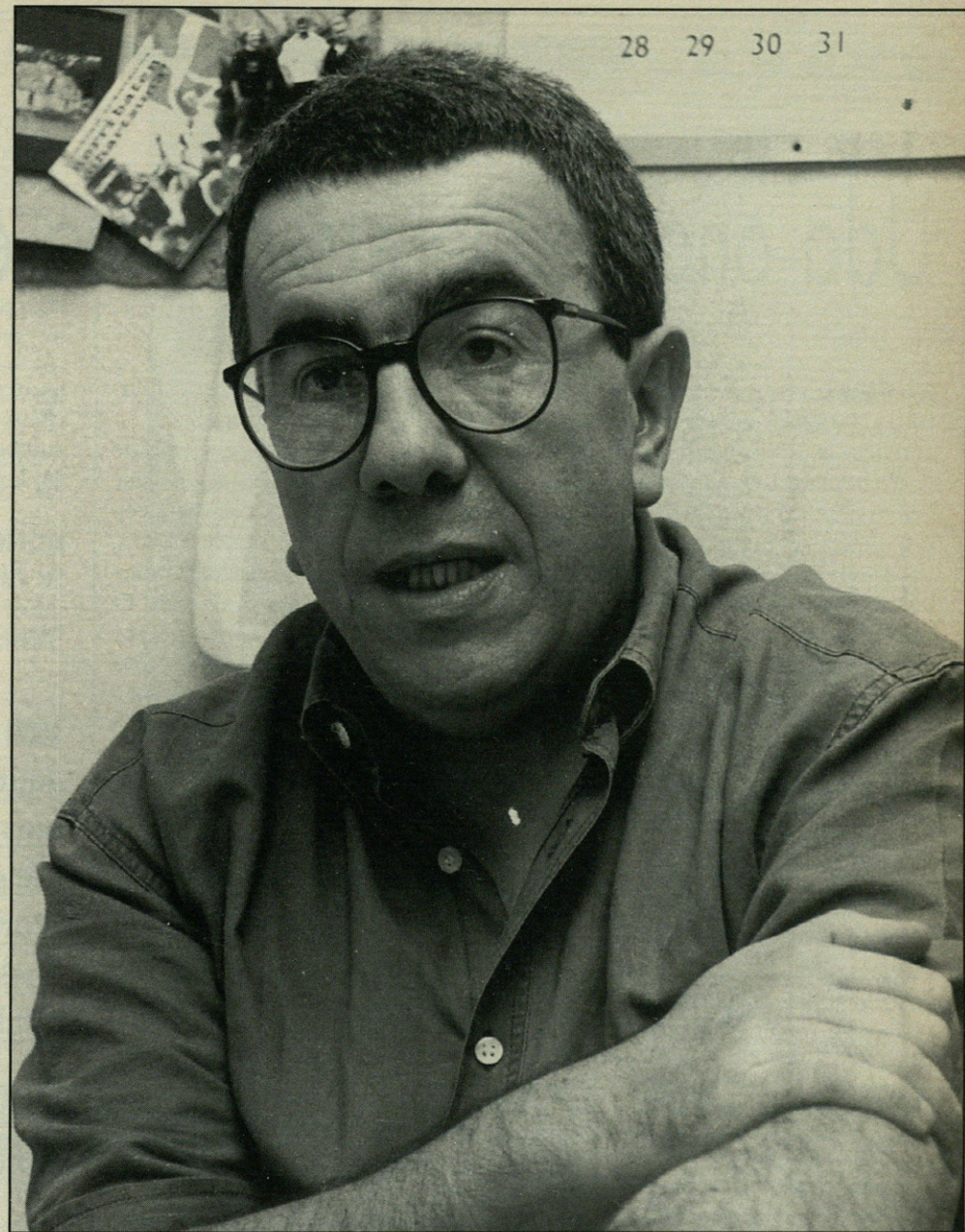
Espainian ikerketa kazetari-tza egiten duten komunika-bideek egoera oso lotuta daukate. Beren aitzakia da gu 'biolentoen bozeramaile' garela, eta gure aurka dena da onargarria.

Gertatzen zaiguna da beste hedabide batzuek guk kaleratutako informazioa erabiltzen dutela, jatorria aipatu gabe, besteekin egiten ez duten bitartean. Hori niri berdin zait, azken batean helburua jakindakoak zabaltzea da. Ez daukagu informazioaren jabetza zentzurik, inondik inora ere.

Zer ekarpen nagusi egin die zure ikerketei literatur formak?

Batasun ikuspuntua ematea, batez ere. Komunikabideetan kontraerak bakarka agertzen dira eta liburu batek bildu egiten ditu. Intxaurrondoren kasuan, esaterako, adieraz daiteke nork jokatzeko duen zigorgabetasunez, nork eskaintzen dion, zergatik... Eta hori literaturaz jantzita adierazten da, adjetiboak erabil daitezkeelako eta ez datuak soilik. Eta itxura hori emanez gero gehiago irakurtzen bada, helburutik hurbilago doa.

«*Carabanchel*» zure azken eleberria *espetxean eman zenituen hilabeteen ondorio izan zen. Susmatuko al zenuke urtebete lehenago hori ger-*

■ «Euskal gizarteari ezezagunak zaizkio EAJk CIArekin dituen loturak». (Arg: G. Garaialde)

tatuko zenik?

Inoiz ez duzu espero horrelako liburu bat idazterik. Hala ere, nik posibilitate hori kontuan hartzen nuen. Larrutuko nauten posibilitatea kontuan hartzen dudana bezala. Nik ez dut horregatik egiten dudana utziko, ez dut nahi. Pentsatzen dudanarekin zintzo jokatzeko jarraituko dut. Orain badakit espetxera itzul naitekeela, just-

zia politikoa delako.

Espetxetik igaro ondoren preso asko euskaldunduta atera da. Zuk ere ekin al zenion euskara ikasteari?

Ni ere hasi nintzen euskara ikasten Carabanchelen izan nintzenean; ETari lagundu edo parte hartzea leporatzen zitzaigun lau preso genbiltzan «Bakarka»-rekin lanean. Oso argi daukat euskararen

gaian sartu behar dudala, baina horretarako antolaketa behar dut. Nire burua astintzen dut, baina iruditzen zait ez dela nahikoa. Hor ez daukat inolako aitzakiarik. Zuen euskaraz argitaratzen den aldizkaria izaki, nire elkarrizketa itzuli behar izatea nahiko tamalgarria da, nire aldetik.

ARANTXA ERASUN

Uda ondorengo errealitatea eta fikzioa

EUSKAL Herria 'jatorrizko bertsioan' bizitzeko aukera eskaini digu aurtengo ikasturtearen berri dakarren AEKren promozio kanpainak. Zinemaren mundua hartu du gaitzat, ehun urte betetzen dituela gogoratzuz, euskarak milaka batzuk bete dituenean. Euskara eta zinemaren arteko harreman mundua ez da oso zabala; ondo dakizuenez, euskara ez dago 'de cine', ezta helduen euskalduntze eta alfabetatzea ere. Hori bai, alor hauetako normalizazioa fikziotik hurbilago dagoke errealitatetik baino. Hainbat eta hainbat iruditan ikusten dugunez. Iru-di horiek ordea, aldatzen ari dira, eta horren adibide dugu heldu den ikasturtea, hots, hain korapilatsua eta itoa gertatzen ari den euskalduntze eta alfabetatzearen luzemetraia behingoz osatzen hasteko giltzarria. Zer nolako gidoia tajutzen den ikusi behar. Eusko

Jaurlaritza eta AEKren arteko hitzarmen-gidoiaz ari naiz, noski.

Oraingoz, Hitchcocken adibide onenen antzera, suspentsea nagusi. Akordioa hilabete honen amaieran sinatzeko ahaleginetan omen dabilta, haserako zirriborroa plazaratu zutenetik urtebete luze pasa denean. Ez dakigu elkarrizketa saio honetako amaierako eszena lotua duten (dirudenez aurreratua oso), dakigun bakarra euskalduntze eta alfabetatzearen etorkizunari begira bakarra dela baliagarri, akordioarena, eta eszena honen faltan bai protagonista nagusiek bai hari nagusiak urteotako dinamikaren lastrea askatu ezinik jarraituko luke-tela. Ikasturte giltzarria dugu arre edo so egiteko. Akordio honek aurrerapausuen pantaila handira eraman dezake helduen euskalduntze eta alfabetatzea, eta 'jatorrizko bertsioan' bizi-

tzearen aldeko apostuari haize berria ekarri. Izan ere, helduen euskaratzeak zuri-beltzeko errealitatea atzean utzi eta koloretan hasteko ordua du.

DONOSTIAKO Zinemaldiak prest du aurtengo txangoa. Pasa den ostiralean egin zuten aurkezpen saioa, Diego Galan buru duen ekipoaren es-

■ AEK eta Eusko
Jaurlaritzaren akordioak
aurrerapausuen pantaila
handira eraman dezake
etorkizuneko helduen
euskalduntze eta
alfabetatzea

Musika Hamabostaldiaren aurtengo irudi deigarriena duzue honakoa, Zugarramurdiko leizeetan egindako kontzertua erakusten duena. Lehen aldiz antolatzen zen antzekorik bertan, eta erabateko arrakasta bereganatu zuen. Oro har maila ederra erakutsi du edizio honek, bai bertako musikari eta kantarien eskutik bai atzerritik etorritako izen ospetsuen emanaldietan ikusi denez. Zaletuak bestalde, ez du huts egin. Gero eta sendoago antzematen da Hamabostaldia. (A.: Edurne Koch).

kutik, eta 1993an hasitako 'ohiturari' jarraikiz, ez zen politikaririk agertu mahaian. Zinemaldia lau instituzioren ardurapean dagoen arren, antolaketa eta ahotsa erabat profesionalen esku uzteko saioa egin dute, eta horren lekuko dugu aurkezpeneko irudia. Trukean edo, jaten ematen dien instituzioekiko hainbat kritika isildu egin dira etxe barruan, aurrekontuaz ari naiz adibidez, eta Diego Galanek ARGIA honetan esan digunaz, hots, 1990eko diru kopuru berarekin ari badira ere, dagoenarekin konformatzeko prest agertzen duela bere burua. Lekutan geratzen dira Cannes edo Veneziak jasotzen dituzten sosak, eta azken finean hauekin lehiatzeko aukerak, izan ere egoera ekonomikoak goitik behera baldintzatzen baititu emaitzak, eta hainbat ate jotzeko aukera.

Hala ere, eta horra paradoxa, azken edizioen artean onena izateko itxura omen du aurtengoak. Sail Ofiziala, zuzendari ezezagunen plaza gisa ezagutu izan duguna halabeharrez, zuzendari ezagunen parte hartzeaz osatu da, eta Galani ez zaio ahotsa zartatu, esku artean dutena aurreko Zinemaldiakin alderatu eta, pelikula hobeak ekarri dituztela esaterakoan. Donostiako kritikaren hagin zorrotzak ezagututa harrotasunez mintzatu da beraz, jokoan hasi aurretik kartak erakutsi ditu, irabazteko guztiak dituen seinale. Aurretik ere zuzendari gisa aritua, *zakur zaharra* dugu Galan, hamaika eta bi ezagutzen dituen, konfiantza osokoa, eta ez du huts egiteko asmorik, etengabeko irrifar horretan nabaritzen zaionez. Berezkoa du irrifar hori, eta antza, Donostiako Zinemaldiari itsatsi nahi dio, urteotako zuzendarien joan etorria dela eta, gorabehera askotan murgilduta ibili ostein, aurrera egiteko ibilbidea topatu baitluten.

Ohizkoa denez, eskema zabal batean oinarritu da eskaintza. *Glamour* ukiturik ez da faltako. Eta morboa, hainbat izar disdiratsuk Donostiatik bueltan nola bukatu duten jakinda...

J.J. PETRIKORENA

UNIBERTSITATEA

Unibertsitateari begira

O **PORRAK** ohi diren baldintzapeko askatasuna bukatzeaz dagoela eta Unibertsitateko zereginei berriro ere so eginez, aurreko ikasturtetik gainditu gabe geratutako gaiekin egiten da topo ezinbestean.

Hala nola, Euskal Unibertsitatea aldarrikatu zela ez da euskaltzalegoari gogoratu beharko, baita horri buruzko Kongresua gauzatu egin zenik ere, baina Europak agintzen duen ikas plangintzen egokipena dela medio ordea, erdal unibertsitateetan nekez lortutako euskararen areagotze prozedura motelduz doala guztiz euskalduna behar dugun unibertsitateaz tutik jakin gabe segitzen dugun bitartean, hastapen hauetatik kezkatzeko modukoa dela ematen du.

EUSKAL Herriko Unibertsitatean, ostera, aspaldiko afera dugun irakaslego ez funtzionariaren premiari erantzun nahian, lehengo ikasturtean Gobernu Batzarrak adostutakoak honez gero indarge dirau. Hastear dagoen honetan, beraz, zaharrak berri...

Iparraldeko Unibertsitate Publikoa eta UPV/EHuren artean barrutitik-barrutira aldatzeko hitzarmendutako erraztasunak guztiz martxan jartzeke daudelarik, Errektorego zein Klaustro berriak ez dirudite batere horren aldekoak direnik. Honetan, bada, okerrago oraindik...

Baina aipatutakoaz gain badago egon martxa honetan egituralki erabat gaizki doan jokabidea. Izan ere, ikasketa plangintzen aldaketetan oraindik orain ikasturteak desagertu arren (lau hilabeteko ikasgaiak ohi dira egun), egitarauak norberaren hautaketari begira eginak badira ere (azokaren legeak nonahi nagusitu baitira) eta ordu kopurua, era 'modernoaren' arabera, kreditotetan banatu arren... egitura berri honetan ikasleek inoiz baino aukera gutxiago daukate parte hartzeko.

GAKOA hor datza. Fakultate zein eskolek gero eta garrantzia gutxiago daukaten bitartean Departamenduek (Sailak) ikaragarritzko poterea eskuratu dute ikasgaien banaketa berrian eta, honez gero, plangintza hauetan ezer gutxi geratu da ikasleen eskura.

Goian aipatu eta aurretik pilatu den egiturazko defizit osoari Ikasketa Plangintza berriekin datorrena gehitu behar zaio, bada. Izan ere, egungo unibertsitate eredu honetan sarritan salatutako botere feudalak inoiz baino nabarmenagoak izango ditugu aurrerantzean. Sailen esku geratu baita irakaskuntzaren funtsezko eraketa arlo guztietan eta, esan bezala, beti ere, bezeroak diren ikasleen kalterako.

Beraz, ikasturteak jadanik hil omen direnez, hasi behar zen 1995/96 honen hastapenetan -goian bego!- esatea besterik ez zaigu fortunatzen...

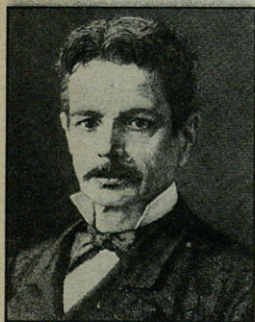
FITO B. RODRIGUEZ

TXUTXU - MUTXUKA

SUSA ARGITALETXEAREN UDAZKENERAKO UZTA

ABELIN Linazisorok bere lehen liburua kaleratuko du Susa etxearekin, «Axun» izeneko eleberria. Amodiozko istorioez josia omen dator. Abelinen aurpegia aski ezaguna bilakatu da azkenaldion, «Goenkale» saioan Saturren papera betetzen baitu, liburutegiko arduradunarena. Irailaren azken aldera kaleratuko da lana. Honez gain, Susak Patri Urkizuren azken eleberria eskainiko digu, «Zoazte hemendik», 1936. urtean abiatzen dena (hain zuzen ere, «1936ko Santa Krutzak» azpiztituluaz dator) orduko kontuekin.

NOR - NORI - NORK

NAVARRO VILLOSLADA

hil zela 100 urte bete dira. 1818an Nafarroako Biana herrian jaioa, idazle, kazetari eta politikoa, literatura jenero guztiak probatu zituen, nahiz eta bere obra ezagunenak eleberri historikoak gertatu diren, hala nola «Amaia», «Doña Blanca de Navarra» eta «Doña Urraca de Castilla» deituak. Aspaldian euskaratu zen «Amaia» eta arrakasta erdietsi zuen. Dena den, oro har oso gutxi aztertu da bere lana eta ekarpena ●

D. KALPARSORORI

Almodovar anaiak buru dituen enpresak, El De-seo izenekoak, ekoiztuko dio bere bigarren filmea, «Pasajes». Kalparsorok hainbat saio egin ditu filmea bere kabuz ekoizteko, eta porrot egin ondoren, jo du zuzendari madrildarraren etxera. Izenburuak dioenari jarraikiz, Gipuzkoako Paisaia herrian kokatuko dira filmaketa lanak, eta «Salto al vacío» lehen luzemetraian bezala, Najwa Nimry arituko da protagonista lanetan ●

A. AGIRREAZALDEGIK

irabazi zuen XIX. Lizardi Saria, Zarautzen egin ohi dena, bertsolari gazteentzat probaleku gisa. Iñigo Iruetagoiena sailkatu zen bigarren, eta bertso onenaren saria Alfontso Jimenezek jaso zuen. Hamairu gaztek parte hartu zuten (iaz 42 aritu ziren, eta beraz, azken edizioan asko murriztu da kopurua), eta horietarik zortzik bete zituzten finaleko lanak, maila ona erakutsiz. Ainhua txapelak pilatzen ari da, bata bestearen atzetik ●

TELLAK

■ EUSKALDUNA JAUREGIA

ABIAN dira Euskalduna Jauregiaren eraikuntza lanak. Federico Soriano eta Dolores Palacios arkitektoek burutu dute diseinua, Bilboko ibaian hondoa jotako untiaren itxura emanez, eta Cubiertas Mzov, Tecsa eta Enrique Otaduy enpresen bilturak jasoko du jauregia. 6.589 milioi pezetako (263.000 libera inguru) aurrekontua izango du eta hiru urtetako epean eraikiko da, hiru auditorio eta bost aretotan banatuta. Auditorio handiak 2.000 pertsonentzat lekua izango du eta beste biek 600 eta 300 pertsonentzakoak. Gainontzeko aretoetan handienek 80 - 100 pertsona jasoko dituzte eta txikiak 30 - 40. Musika emanaldi, kongresu eta hitzaldietarako baliatuko dira guztiak.

■ ZINEMALDIA ZALLAN

ZALLAN egin ohi den Enkarterrietako Zinemaldiak hamabosgarren edizioa beteko du, urriaren 3tik 7ra bitartean. Super 8 formatoan egindako filmeek soilik parte hartu ahal izango dute, eta izen ematea zabalik egongo da irailaren 17ra bitartean.

Espainiako Estatuan ofiziala den edozein hizkuntzatan aurkezteko daiteke lanak. Lehen saria 50.000 pezetakoa (2.000 libera inguru) izango da, eta honez gain, argumental, dokumental, animazio, euskarazko eta Enkarterrietako lan onenak sarituko dira, 25.000 pezeta eta Luis Mari Yerbek eskultoreak egindako dolmenarekin. Enkarterrietako Zinemaldiaren aurrekontua 700.000 pezetakoa da.

Diego Galan, Donostiako Zinemaldiaren zuzendaria

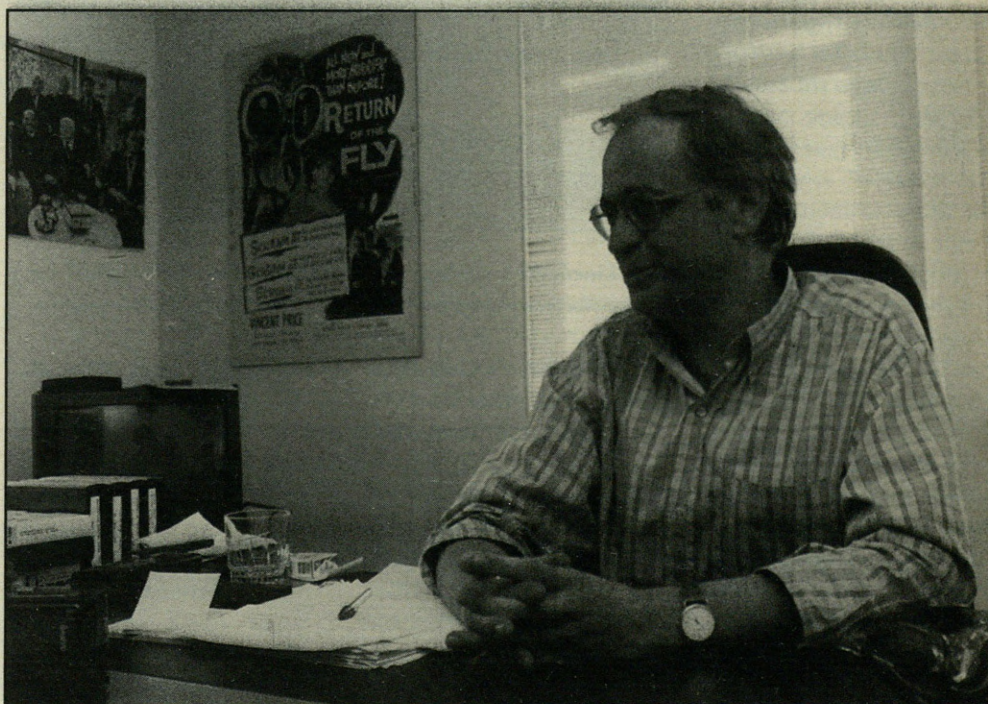
«Aurreko edizioetan baino filme hobeak aukeratu ditugu»

Bigarrenez hartu du zuzendari kargua Diego Galanek, eta bere hitzak entzunda, bai lehiaketak bai sail ezberdinek gora egingo dute aurten. Marka berriak jartzera dator, beraz.

Aurtengo Zinemaldiak eskema klasikoari helduko al dio?

A kategoriakoak garen neurrian behartuak gaude lehiaketa saila antolatzea, eta Zabaltegi berriz, osagarri gisa antolatzen da; bi sailon artean aurtengo filme onenak eskaintzen saiatuko gara. Honezaz gain, sail paraleloak daude.

Sektore guztientzat zinema eskaintzea dugu helburu, zaletu bakoitzak izan dezala bere aukera eta lekua, horretarako ekartzen dira

«Aspaldiko partez zuzendari ezagunen lanak izango ditugu Sail Ofizialean».

filme komertzialak, pantailaratzen umeentzako zinema edo atzerabegirakoen saila. Ezertan espezialdu gabe eskaintza zabala osatzera jotzen dugu.

Gauza berriak deskubritzea gustatzen zaigu bestalde, ez gara karta markatuekin jokatu zale, Berlin eta

Cannesek egiten duten moduan. Zinemaldi hauetan Buster Keaton eta John Forden atzerabegirakoak eman dituzte, guk ere egin genezakeen Hitchcockena, arrakasta ziurtatuta genukeen, baina sail honetan nahiago izan dugu ezagutzen ez diren autoreengana jotzea.

Zer azpimarratu nahi izan duzue filmeen aukeraketa egiteko orduan?

Beste ezeren gainetik onak izan daitezela, ez? Beti ere dauzkagun aukeren arabera jokatzu, noski. Sail ofizialari dagokionez, eta beste zinemaldietan parte hartutako

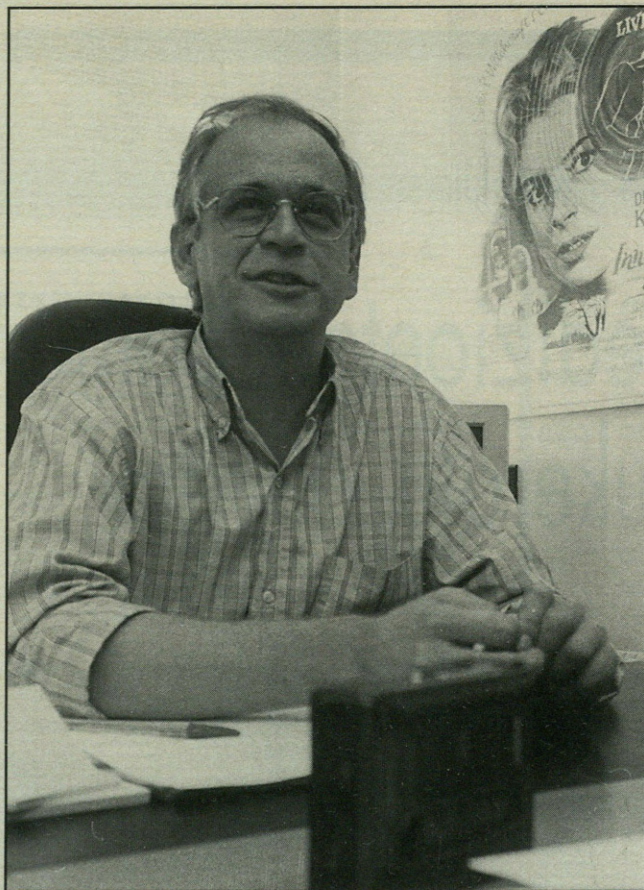
filmeak aukeratu ezin daitezkeenez, kontuan hartu behar da garai honetan A kategoriako lau zinemaldi egiten direla, eta bakoitzak 20 maisulan aurkeztu nahi izanez gero, beharrezkoak liratekeela 80 filme on egitea urtean zehar. Eta ez daude. Alabaina, aurten aurreko edizioetan baino filme hobeak aukeratu ditugu, besteak beste aspaldiko partez zuzendari ezagunen lanak izango ditugulako gure artean; azken edizioetan lehiaketa zuzendari ezezagunen inguruan antolatu izan da, eta oraingoan ezagunak eta ezezagunak elkarrekin izango ditugu.

Lehiaketari ezagutu izan zaion arrisku mailak behera egingo du beraz?

Nik diot halakorik. Nire ustez zinemaldi baten zereginak arriskuari lotua behar du, areto komertzialetara iristen ez den zinemari atea zabaldu behar zaizkio, ikusle gehientsuenek lan arrakastatsuak eta ospe handiko izenak nahiago izaten dituzten arren.

Manuel Perez Estremera aurreko zuzendariak ia erabat aldatu zuen filmen aukeraketa taldea. Jarraitzen al du egun talde horrek, eta zer nolako emaitzak erdietsi ditu?

Ekipoa batik bat bera da, berrikuntza batzuekin, hala nola Jose Luis Rebordinosen. Oso zabala da, anitza, eta partaide bakoitzak bere lana eskaintzen du. Emaitzak berriz, irailaren 24tik aurrera aztertu beharko dira. Askotan aipatu izan duzue aukeraketa taldeari ez dagozkion akatsak leporatu izan zaizkiola, eta arazoa beste nonbait dagoela, Zinemaldiaren egoera ekonomiko es-

«Zinemaldi baten zereginak arriskuari lotua behar du, zinema aretoetara iristen ez den lanari atea zabaldu behar zaizkio».

tuan adibidez. Aurten zer nola zabiltzate diruz?

Instituzioek 1990ean eman ziguten diru bera luzatu digute, kopuruak ez dira aldatu denbora honetan eta beharrezko joera antzematen da, esaten zaigunez krisiaren kontua dela medio. Une honetan Zinemaldia %30 autofinantzatzen da eta ez dakit datozen urteetan kopuru honetatik gora egiteko aukerarik izango dugun, baina guztiz aproposa eta egokia litzateke gure askatasuna eta programazioa baldintzatuko ez lukeen diru

pribatuarekin funtzionatu ahal izatea.

Beste zinemaldiarekin alderatuz gero, behetik dago gure aurrekontua, baina daukagunarekin aurrera egitea dagokigu eta gure mugak zeintzuk diren jakinda ahalik eta ondoen funtzionatzea.

Errentagarria izateko aukerarik ba al duzue?

Zinemaldi errentagarri bakarra Cannesekoa da. Beste guztiek beharrezkoa dute diru publikoa aurrera egiteko. Hala ere, gure asmoa autogestio maila hobetzea

«Beste zinemaldiarekin alderatuz, ez gara karta markatuekin jokatu zale, gauza berri eta ezezagunen alde egiten dugu»

litzateke, ez dakit muga non dagoen, baina hiru urtetan %30era iristea ez dago batiere txarto.

Zinemaldia bi aboko ez-pata dela aipatu izan da beti zinemagile eta produktoreen artean, luze-metraiak ezagutarazteko aproposa dela, baina era berean kritikak oso gogor jokatzen duela. Jendeak beldurra omen dio etortzeari...

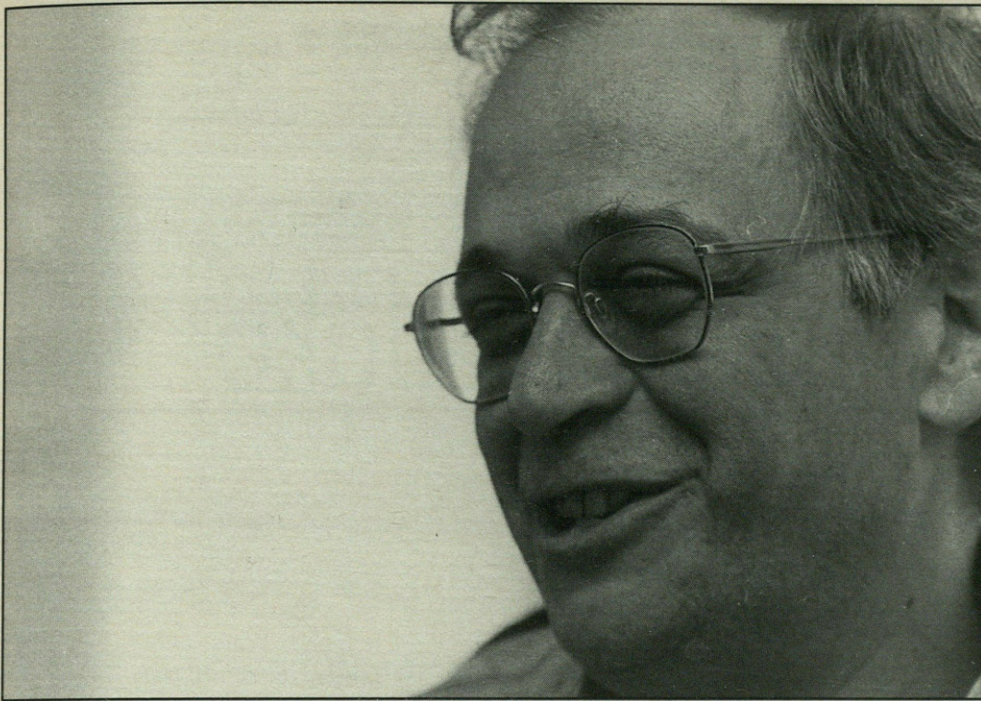
Halaxe da. Estrenatzera doan filme batentzat erabakigarria gertatzen da Donostian jaso dezakeen kritika, eta kritikak aho batez filme txarra dela esanez gero, promozioa erabat okertu daiteke noski, eta alderantziz. Arrisku hau pozik hartzen dute batzuek, beldurrez besteek, eta hainbatek nahiago izaten du ez etortzea. Gutxi batzuk dira ordea, Espainiako zinemari dagokionez behintzat.

Azken bost urteotako lehen sariak espainierazko filmeek jaso dituztelako edo?

Ziurtatu diezazuket epaileak erabat libreak direla eta nahi dutena egiteko aukera dutela. Hala ere, ez nuke sariei dagokienez denbora luzez horrela izatea nahi, ez delako ona Zinemaldiarentzat; badago oso etxekoia garelako esaten duenik... baina kasualitatea da, urte bakoitzak bere historia du.

Imanol Uribek aipatzen zigun, filme europar onenak Cannes eta Veneziara joaten diren moduan, espainiar onenak Donostiara etortzen direla, eta Donostiakoa munduko zinemaldirik onena dela espainierazko filmeentzat.

Saria jaso ondoren esango zuen noski! Zerbait opari-

«Glamourrak oso leku txikia betetzen du». (Argazkiak: Garikoitz Garaialde).

tzen dizutenean eskertzekoa izaten da... Ez dizu gauza bera esango Pedro Oleak, bere garaian jaso zuen porrotaren ondoren.

Hala ere, iaz Uriberen «Dias contados» saritzeko erabakia erabatekoa izan zen, eta azkarra, Frantziako epailea bakarrik mintzatu zen dudatan, sari hori ematea Zinemaldiarentzat ona ez zela esanez.

Venezia, Montreal, Tokio... nork egiten dizue min bandiagoa?

Venezia, gure datak oso hurbilekoak direlako eta biok European gaudelako. Montreal behera etorri da, eta Tokiokoa berriz, urrun geratzen zaigu.

«Instituzioek 1990ean eman ziguten diru bera luzatu digute, kopuruak ez dira batere aldatu»

Venezia guztiek ezagutzen dute, ospe handiagoa du eta guztiek parte hartu nahi izaten dute. Donostiak zailagoa du.

Zer eskaintzen dio Donostiako Zinemaldiak Euskal Herriko zinema industriari eta euskal kulturari?

Euskal industriari ezagutze-
ra emateko plataforma bat. Emaitzak aztertuta, ordea, hemengo industria ez dago bere sasoirik onenean. Modu iraunkorragoan funtzio-

natu beharko luke, eta aurten ez da gauza handirik egin denik ikusi.

Kulturari berriz, antzeko ekitaldi baten bizitasuna eskaintzen dio, nahiz eta gure jarduera iraupen laburrekoa izan, hamar egun guztira.

Hainbatetan Zinemaldiak glamour edo irudikeriaren aldeko apustua egin izan duela aipatu izan da, bere nortasunaren kaltetan. Egun nola jokatzen duzue zentzu bonetan?

Glamourraren kontua komunikabideek azpimarratu izan dute. Zinemaldian zehar batik bat hitzaldi eta prentsaurrekoak ematen ditugu eta horiek oso gutxi aipatzen dira. Lana Turner edo izarren bat etorri izan denean ordea, lehen orriak eskaini izan zaizkio. Hain zuzen ere, elkarrizketa gehienetan nor etorriko den galdetzen didate lehenik.

Ohartzen bazara glamourrak oso leku txikia betetzen du eskema orokorrean, baina zera, jende askok eta askok Silvester Stallonek egindako azken lana eta glamourra maite du, eta ez Zabaltegi sailean eskaini dezakegun Nikaraguako azken filmea.

J.J. PETRIKORENA

Argi ikusten ez baduzu, zatoz MULTIOPTICA Sera. Zure eguzkitako betaurrekoak preziorik distiratsuenetan graduatuko dizkizugu. Montura eta graduaturiko kristalak **9.800 PEZETAN**. Argi ikus dezazun. Eta beti MULTIOPTICA Sen garantiarekin, zure zerbitzura 450 baino optika gehiago dituen 1. mailako Zerbitzu Optikoa.

**9.800
PEZETAN**

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1 Zba

Hernani, 4 - DONOSTI

Ehundik gora saio egin dituzte Euskal Herrian zehar

Gozategi taldea, udako musikarik beroena

Gozategi taldeak izugarrizko arrakasta lortu du uda honetan Euskal Herriko txoko ugari bisitatu dituela. Bi oriotarrek, bergarar batek eta urdiaindar batek soinua, panderoa, gitarra eta baxua erabiliz beste musikari askok nahi luketena lortu dute: udako talde arrakastatsuena izatea.

NORK ez ditu entzun uda honetan Gozategitarren trikiti doinuak? Edonork nonbait entzun dituela esango du. Izan ere, ekainetik aurrera gelditu gabe aritu zaizkigu plazarik plaza Euskal Herri osoan.

Asier Gozategiren esane-

tan ehun baino gehiago izango dira iraila bukatzean emanak izango dituzten saioak. Bere ustez, «*aurten goa ikaragarria izan da iazko urtekoarekin alderatuta, iaz maketak lorturiko arrakasta izaki hainbat emanaldi ematea lortu ge-*

nuen, baina aurten diskoarekin espero ez genuen oihartzuna lortu dugu». Oriotarrak azaldu digunez zorte handia izan dute, beraien plaza gehienak bete egin baitira, «*jendeak saioak irauten dituen hiru orduak gustora entzun eta dan-*

tzatu dituela». Gainera adin guztietako jendea izan dute entzule, eta umeez beraien kantuen hitzak buruz dakizkitela ikusteak harridura sortarazi die.

Hasiera batean 100.000 pezetaren (4.000 libera inguru) truke eskaintzen zizutzen beren emanaldiak, uztailan 125.000 pezeta kobratzen hasi ziren Fran Iturbe gitarra-jolea ere beraien batera jotzen hasi zelako, eta gaur egun 150.000 pezeta eskatzen dituztela dio trikitilari gazteak: «*Diskoa grabatu genuenean esaten ziguten ordainsari baxua erabiltzen genuela, baina guk ez genuen arriskatu nahi ez baikenekien zer nolako berrera izango genuen. Izan dugun arrakastaren ondoren, pixkanaka hasierako prezioa igotzen joan gara*».

11.000 ale saldurik

LEHEN maketarekin marka guztiak hautsi ostean «Gozategi» izeneko diskoarekin urrunago joan dira. Jadunik 11.000 ale salduak dituzte eta oraindik salmentak go-

«Gozategiz blai» dantza eta trikitixa batera

GOZATEGITARRAK Ordiziako dantza taldeko irakasle eta dantza txapelketetako epaile den Jesus Mari Garatek proposaturiko proiektu batean murgilduko dira laster batean.

Gozategiz blai izeneko taldearen barruan Euskal Herriko dantzari onetsuenek eta Gozategi anaiek jardungo lukete. Azken egunotan zehaztutakoaren arabera, ikuski-

zunak bi ordu t'erdiko iraupena izango luke. Ordu t'erdian dantzariak ari tuko dira Gozategitarren doinuak dantzatzeko eta azken ordubetean Gozategitarren beren saioa entzun eta ikusi ahal izango da.

Hasierako asmoa Azaroan Argentinan saioa egitea zen, baina bertara joateko diru askoren beharrean daude talde han-

dia baita. Hau honela izanik, diru hori atera asmotan Euskal Herrian bi saio egitea erabaki dute. Bi saio hauek udazkenean izango dira, aldaketarik ez badago.

Dantzarien artean Edu Muruamendiaraz dantza txapeldun handia egongo litzateke Beasain, Altsasu eta beste herri batzuetako hainbat dantzarirekin batera.

Argazki hau udaberrian errepika daiteke beren bigarren diskoaren aurkezpenean. (Argazkia: Ander Gillenea).

rantz doaz. Berehalako arrakasta hau ez zuten beraiek espero, ezta Elkar disketxeok ere. «Lortu dugun ospearen giltzarria gure musika ulerterrazean egon daiteke -dio oriotarrak-, gure doinuak eta gaiak edonorentzat baitira egokiak».

Beren musika edozein tokitan entzun denaren adierazgarri nagusi litzateke jendea jadanik nazkatzen hasia dela Gozategitarren trikiti hotsez. Beraiek ere konturatu dira honetaz baina ez dira gehiegi larritu. Izan ere, «jendea erre bada

gure musika entzun dela adierazgarri da, eta gure doinuak jartzen jarraitzen badute zerbaitegatik izango da».

Iraila bukaera aldera gauzak lasaituko direneko itxaropenarekin agertzen da Asier Gozategi. Horrenbeste saio eman beharraren ondorioz nekatu samar baitaude. Hala ere, atsedenerako aukera handirik ez dute izango, bakoitzak uda aurretik zuen jarduerari ekin beharko baitio. Honela, Iñigo baxu-jole urdiaindarrak ikasketei heldu beharko die eta Asier soinu-joleak Gas-

teiza joaten hasi beharko du, bertako umeei trikitixa jotzen irakasteko azken lau urtetan bezala.

Udaberri aldean bigarren diskoa ateratzeko asmoa dutela aipatu zигun Asierrek: «Elkar disketxearekin hitz egina dugu eta udazkenean prestaketa lanean hasi beharko dugu».

«Don Jose»rekin eztabaida

BESTALDE, «Gozategi» diskoko «Don Jose» kantuaeren hitza dela eta kritika batzuk jaso dituzte Gozategitarrek. «Euskaldunon Egunkaria»-n Koldo Izagirrek idatzitako artikulu batean kantu horren hitzak arrazistatzat hartu zituen. Asierrek dioenez, kantu honen hitzak egitera-koan broma moduan hartu

zuen, ez zuen inor gutxies-teko animoarekin egin. Hala ere, Koldo Izagirreraren kritikak ez ziola grazia handirik egin aitortu zигun.

Trikitixaren etorkizunaz galdetzean zera dio Gozategik: «Trikitixa instrumentu bezala onartu egin da, izan ere lehen plaza batean trikitixa jotzean jendeak barre egiten zuen. Gaur egun ordea hau aldatu egin da eta trikitixak izugarritzko ospe eta indarra hartu du». Gainera, gero eta trikitilari gehiago dagoela dio, eta trikitilarien maila ere altuagoa dela. Honen ondorioz kompetentziarekin trikitilarien kalitatea asko hobetuko denaren itxaropenean dago Asier Gozategi.

JOSU ARANBERRI

«Lortu dugun ospearen giltzarria gure musika ulerterrazean egon daiteke, gure doinuak edozeinentzat baitira egokiak»

Antzerki olatuak zipristinduko du Zarautz irailaren 9an, Euskal Jai egunean

«Urrutiko intxaurrak, aitonak lau», Alprojakoen hemezortzigarren uzta

Euskal Jai egunean izaten dute hitzordua. Baserritar jantzita, egun beteko festa biribiltzen dute zarautzarrek irailaren 9an. Eta eserita hasten eguna, Munuan, Alproja taldekoek eskaintzen dieten ikuskizunari beha. Taldeko izpiritu magikoek, Galtxagorriek, gutuna idatzi digute aurtengoa azaltzen.

IRAKURLE maite: Nonahi eta inon bizi ez, baina izan badiren Galtxagorrien mun-

duk igorria duzu gutun hau. Mundu zabaleko gauza oro aldatu eta eraldatzeko

magiaren jabe, Zarautzen ezarria dugu etxea azken urteotan Galtxagorriok.

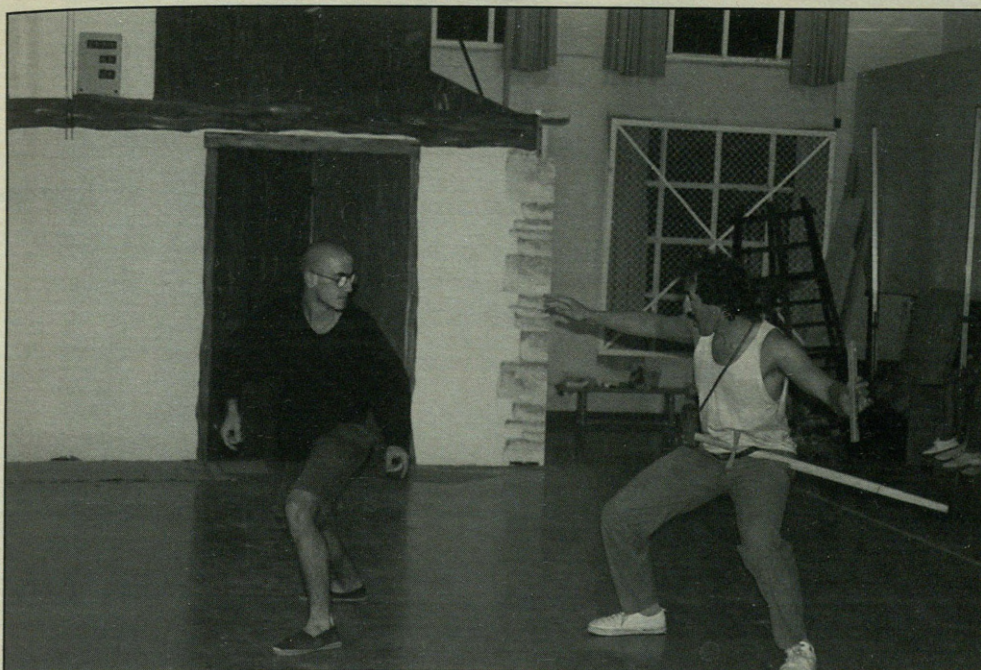
Aditzea izan genuen duela zenbait urte bazela Alproja taldea Zarautzen, deitura bereko hainbat lagunek osatua. Zeregina jarria zioten euren buruari: irailaren 9an, Zarautzen Euskal Jaia ospatzen den egunean, eguerdi partean antzerki saioa egitea.

Guregana bildu genituen orain urte batzuk eta jada ezin dute gu gabe bizi. Gure ahotsa hautatu baitzuten kontatzen dituzten istorioak kontatzeko.

Aurten, esaterako, «Urrutiko intxaurrak, aitonak lau» izeneko obra prestatua dugu. Gure artean esanguratsu izan den kultura baten inguruan, baserriaren inguruan topatuko gaituzu. Lanean eta bizirik dirautenak gero eta gutxiago, baserria aukeratu dugu gure pertsonaiak ezartzeko tokia. Asmo horretan familia oso bat plazaratuko dugu, anai-arreba mordoska, baserriaren kontura negozio ezkutuan egiteko pronto. Hainbat bisitarien ekarpenaz korapilatuko zaien negozioa hain zuzen ere. Han topatu ahal izango

Urtean zehar ondutako lana udan landu du lagun koadrila erraldoiak. (Argazkia: Bea Zababondo).

Animatzen den orori irekia, urtero jende berria taularatzen da. (Argazkia: Bea Zabalondo).

dituzu adin desberdinetako ikasleak, inspektorea, kontrabandistak... Jokoa ez da errenta, eta are gutxiago azpijokoa. Ez dakite, ez, jakin, beren gurasoen berri handirik seme-alaba tratante-zaleek. Igerriko diote.

Geroz eta gehiago, guk hala uste

ZARAUZKO Munoan eguerdiko hamabietan bilduko gara istorio honen kontatzeko. Ez gutxi alafedea! 100 lagun igoko dira aurten oholtzara narrazioari gorputza eta arima jartzera. Denak ere borondatezko lanean, halaxe dabilta beste dozena bat lagun oholztatik at, horrelako ikuskizun baten betiko zereginetan: eszenatokia egin, jantziak

atundu, gidoia osatu, dantzak biribildu... Azken hauek zati garrantzitsua osatzen baitute geure baitan. Urteen poderioz garai batean *estampa* esaten geniona ikuskizun oso bilakatu baitzaigu.

Dantzan jarriko ditugu, beraz, oholza gaineko eta azpikoak. Lana? Erruz, jakina. Urte hasieratik dozena bat lagunek dihardute irailan urtero -adin nagusigoa erdietsiko ahal genuen 18. honekin!- ontzen den fruitua zaindu eta tajutzen. Ideiari heldu -aspaldiko kontua da ideien mundu hori heltzen zaila dena-, hitza jarri, jantzi, etxea eraiki eta, nahi duenak izena eman eta gero, bizia eman udan zehar Euskal Jai egunean dena prest izateko.

“100 lagun igoko dira oholtzara narrazioari gorputza eta arima jartzera; denak ere borondatezko lanean, halaxe dabilta beste hamaika lagun oholztatik at ikuskizunak eskatzen dituen bestelako lanetan

Poliki osatzen goazen azpiegitura baliatuz eta Zarauzko Udalak estaltzen digun aurrekontuarekin (500.000 pezetakoa aurten) betetzen ditugu lurreko beharrak. Zerukoak, izpirituzkoak, horiek guri dagozkiugu. Batzuek urtero jarraian, beste hainbat noizbait gure hauts magikoen ukituz animatuta, aspaldidaniko asmoari leial jarraikitzen gataizkio. Dibertitzeari, festa egiteari, horixe baita xedea. Ez baitugu inoiz festa geuk egina ez bada oso aintzat hartu. Horri ahal dela kalitatea eransterik badago, hainbat hobe.

Utzi egingo zaitugu, irakurle, larunbat eguerdian Zarautzen ikusle izango zaitugulakoan. Lanpetuta gabiltza...

MIKEL ELORZA

TEP Bidaiak
San Martzial 1
TEL: 42 00 71
Faxa: (943) 43 09 13
DONOSTIA

TEP Bidaiak
Urbietza 59
TEL: 42 06 88
Faxa: (943) 46 46 15
DONOSTIA

UDAZKENA 95 OPORRAK

ANDORRA BEREZIA	19.900 pta
GALIZIA 7 egun	16.700 pta.-tik
SALOU 10 egun	24.500 pta.-tik
PEÑISCOLA 14 egun	35.900 pta.-tik
BENIDORM 14 egun	28.500 pta.-tik
GANDIA 14 egun	34.700 pta.-tik
GUENGIROLA 9 egun	24.900 pta.-tik
LA MANGA 14 egun	35.600 pta.-tik
ROQUETAS 14 egun	42.700 pta.-tik
MATALASCAÑAS 10 egun	38.500 pta.-tik
TOCHA (Portugal 10 egun	28.800 pta.-tik

Prezioan barne: autobusa eta pentsio osoa. Irteera egunak eta eskurtsio planak kontsultatu.

ATLANTIDA: EGIA ALA MITOA?

(KATAKLISMO GEOLOGIKO BATEN HISTORIA)

I. Rézanov / D. Vitalino

- Platonen kondairatik plaken tektonikara misterio ikaragarri hau ulertu nahiean.
- Kontinente galduaren desagertzearen kausa fisikoak.
- Minostar zibilizazio itsastarraren aurkikuntza Arthur Evans-en eskutik.
- Gertatutako kataklismoaz gaurko zientziak baieztatzerik duena.
- Atlantidari buruz Tira uhartean aurkitutako irudi ernagarriak.

**PUNTAKO JAKINTZA, EUSKARAZ,
ZURE ESKU**

ARTZAIN-KOMUNITATE EUSKALDUNA (II) (BORTUKO INGURUA)

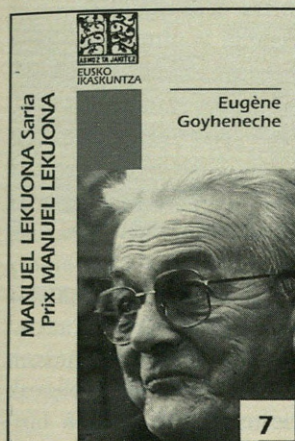
Sandra Ott

- Olha delako artzain-erakundearen antolaketa demokratikoa.
- Mendiko gazta eta etxeko gaztaren arteko desberdintasunak. Mendiko gaztangintzaren inguruko erritoak.
- Umeen eta gazten 'kontzepzioaren' arteko lotura hizkuntzan, gizarte-mailan eta maila sinbolikoan.
- Zuberoako basoa eta gizartea XIX. eta XX. mendeetan.

**EUSKAL HERRIKO BIZITZA PRIBATUA
GURE HIZKUNTZAZ**

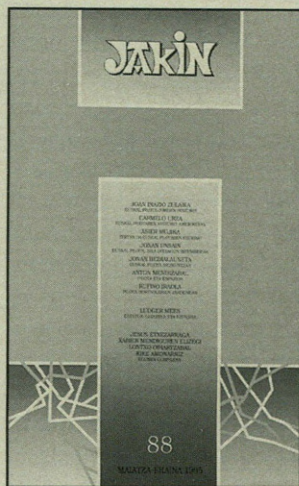
GAIAK ARGITALDARIA

L I B U R U A K

«EUGÈNE
GOYHENECHÉ»
JEAN-CLAUDE
LARRONDE
EUSKO IKASKUNTZA

1989. urtean Eusko Ikaskuntzaren Manuel Lekuona saria jaso zuen Eugene Goyheneche historialariaren biografia eskaini digu Jean-Claude Larrondek, bere bizitza gazte-gaztetatik hartu eta, abertzaletasunarekin izandako lehen harremanak, Espainiako gerran eta bigarren mundu gerran bizitakoak eta bere obra arakatu. Hiru hizkuntzatan dator, euskara, erdara eta frantsesez. Hitzaurrean dioenez, «Euskal Herriko historialari handien artean Eugène Goyhenechek izango duen tokia, nolana den ere, berezia izango da» ●

«JAKIN»
88. ZENBAKIA, 140 or.
Maiatza-ekaineko alea du-
zue honakoa, gai nagusizat

euskal pilota jorratzen duena. Pilotari eta honen inguruneari kulturalki hurbiltzeko saioa egin du «Jakin»-ek, hainbat adituren haritik: pilota-jokoen historiari heldu dio Joan Inazio Zulaikak; Ameriketara egindako biderei erreparatu Carmelo Urzak; Asier Mujikak egungo egoera hartu du aztergaitzat eta Joxan Unsainek irtenbideak bilatzeari ekin dio; hezkuntzan duen eraginaz aritu da Jonan Bedialauneta; artearen ikuspegitik begiratu du Anton Mendizabalek, eta azkenez, bertsolaritzan duen lekua ukitu Rufino Iraolak ●

RITXI LIZARTZAREN BEGIETAN

Kontatzearen plazerra

Sorpresaz harrigarria da idazle ordi-ziarrak hasieratik eskaintzen diguna, izan ere, Marokkoko gazte bati ematen dio istorioa lehen pertsona kontatzearen ardura. Bere munduaren ikuspegitik emango digu Ipar Afrikan bizi diren Magreb inguruko pertsonen bizitzaren berri. Gazte honen helburua, bere herriko askorena bezala, Europara —Frantziar Estaturatorri eta aberastea da.

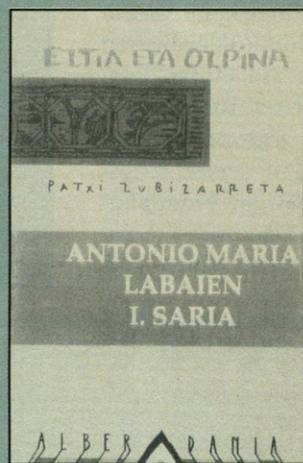
Helburu horren pean joango da bi-daiarako dirua lortzeko lan bila Rabatera eta bere ahotik jakingo dugu europar turistekin duen harremana, poliziaren errepresioa, amodioa ezagutzea, Gibraltarreko estugunea zeharkatzearen zailtasuna, euskalerriatzea, Bidasoaren muga...

Hala eta guztiz ere, atzerritar baten eskutik zuzenean bere ikuspegia ja-

sotzea ezohikoa bada ere, liburuto honen garrantzia egilea saritua izatera eramane duen arrazoian datza: kontatzearen plazerra.

Egungo euskal idazleen artean, Patxi Zubizarreta kontagile onenetarikoak da, erakargarrienetarikoak. Artifizio handirik gabe, irakurlea istorioaren barruan murgildu egiten du eta estilo erraz eta eraginkor batean bereganatu egiten du, gazte marokkoarra ia lagun bihurtu arte. Batzuetan Ekialdeko ipuin zaharren xarma, bestetan umore fina, istorio aldetiko ezusteak... baina gauza guztien gainetik ia-ia bisuala den kontakizuna, kontalarien tradizioa magikoari eusten diona eta arrakastaren giltza, agian, bere soiltasunean duena

Ipuin luze baten modukoa da liburuskak hau eta ordiarrak ederki era-

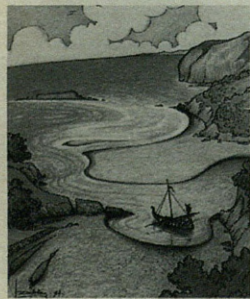

OZPINA ETA EZITIA
PATXI ZUBIZARRETA
ALBERDANIA

kusten du ipuinen teknika goitik behera menderatzen duela

Anton Erkoreka

LOS VIKINGOS EN EUSKAL HERRIA

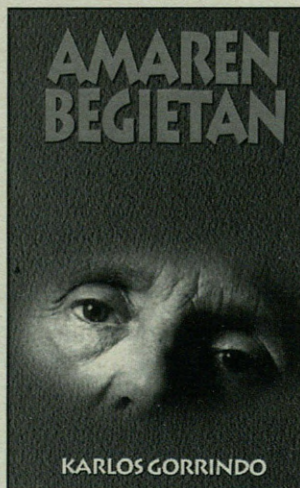
Ekain

«LOS VIKINGOS EN EUSKAL HERRIA» ANTON ERKOREKA EKAIN, 115 or.

Liburu probokatzaile eta ausarta dela aipatzen da kontrazalean, eta azalean berri, Mundaka-Gernikako ibaian kokaturiko vikingoen untzi baten irudia dator, Erkorekak defenditzen duen tesiaren adierazle gisa, hots, vikingoak Euskal Herriko kostalderaino iritsi zirela, nahiz eta euskal historiografiak horrelakorik onartu ez duen. Idazleak arabiarren kronikak, Erdi Aroko kontakizunak eta datu etnografiko eta antropologikoak baliatu ditu honen frogatzeko, batipat Mundaka-Gernika inguruan aurkitutako aztarnetan sakonduz ●

«AMAREN BEGIETAN» KARLOS GORRINDO, 120 or.

Guraso, arrebak, koinatu eta adiskide guztiei eskaini die liburua Karlos Gorrindok, «kandelen argia ezinbestekoa baita tunelaren iluna zeharkatzeko», dioenez. Hamabost urte daramatza espetxean eta bere kabuz argitaratu du «Amaren begietan». Joseba Sarrionandiaren poema batez hasten da: «Oroitzan zaitudanean, ama, sukaldean egoten zara... Zer den amaren begietan egotea!», eta begi horietan erreparatuz atondu du eleberria: Karmenek batbateko aldaketa eman du oso denbora gutxian, eta ondorioz, kezka piztu da familiako kideen artean ●

KARLOS GORRINDO

«HITZA»

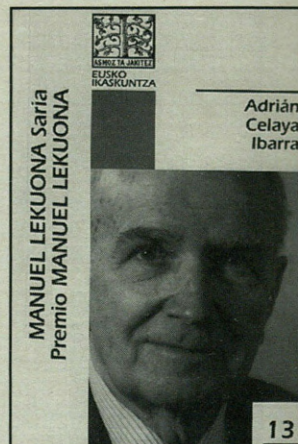
1995EKO UDABERRIA PAMIELA, O ZENBAKIA

Pamiela etxeak «Hitza» ize-neko aldizkariaren zero zenbakia plazaratu du, erdaraz eta euskaraz. Zortzi orrialdetan zehar, intsumisioaren inguruko pasarteak (Iruñeko intsumituen testigantzak bildu dituzte), liburuen erreferentziak eta komentarioak (Victor Morrenoren «De brumas y de veras», Fermin Irigarayren «Gerla urte, gezur urte», Jasna Samic-en «Escarcha de dos primaveras» eta Jose Maria Larrearen «Euskaldungoa erroizturik» aipatzen dira), han eta hemen argitaratutako hainbat idazleren testuak eta laburpenak aurki daitezke. 100 pezetan (bost libera) jarri da salgai ●

«ADRIAN CELAYA IBARRA»

ADRIAN CELAYA IBARRA EUSKO IKASKUNTZA

Bere buruaren biografia (biografia baino areago aitortza dela dio hitzaurrean) egitera ausartu da Adrian Zelaia, Eusko Ikaskuntzaren aurtengo Manuel Lekuona saria jaso duena, «Euskal Foru Zuzenbide Tradizionalaren zati garrantzitsuen zuzenbide pribatua arautuz, sailkatuz eta eguneratuz egindako lanagatik». Deustuko Unibertsitateko irakasle izana eta Euskal Juristen Batzordeko kidea, besteak beste, zeberiotarraren bizitza pertsonala, akademikoa eta ideien berri jasoko du irakurleak oroitzapenen modura tolesturik datozen lerrootan ●

MANUEL LEKUONA Saria
Premio MANUEL LEKUONA

Adrián
Celaya
Ibarra

13

Hontza

LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4

Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56

20 004 DONOSTIA

«GUIA DEL ALUMNO, 1995-1996»

EUSKAL HERRIKO
UNIBERTSITATEA
ARGITARAPEN
ZERBITZUA

Datorren ikasturteari begira Euskal Herriko Unibertsitateak Gipuzkoa, Bizkaia eta Arabako kanpusetan zabalduko duen eskaintzari buruz xehetasun guztiak dakartza gidak, ikasleentzat lagungarri izango delakoan ●

«AVANZO DE CANTIERE»

BANDA BASSOTTI
GORA HERRIAK, ESAN
OZENKI, 1995

Esan Ozenki zigiluak «Gora Herriak» deitu saila zabaldu du, nazioarteko musika eskaintzari erreparatu eta el-

XABIER NABARROREN BELARRIZ

Aise entzuteko diskoa, pretentsiorik gabekoa

Bertsoka, musika eskukada bat eta, ale hop! hemen duzue Gor disketeak argitaratutako Zazpi Eskalaren keinu. Basauriko Trintxera kultur elkarteak pasa den urtean antolatutako pobrezia buruzko jardunaldietan jaio zen ideia, eta horren jarraipena dugu Josu Zabala, Hertzainak taldeko kide ohiaren zigilua antzematzen zaion disko hau. Hain zuzen ere, kantu gehienek dute Hertzainak talde zaharraren zapora hori (besteak beste, «Kartoipeko ametsak» eta «Kaixo amato» abestiek).

Ohiko bertsolaritzaren-tzako aide berriak, punta puntako gazteen eskutik

datoz. Bertso munduan ere aurrera egin behar da eta, Andoni Egañak «Tximeletak sabelean» diskoarekin egin bezala, orain Unai Iturriagak eta Igor Elortzak bertsoak musikatzearen aldeko apostua egin dute. Oriñalasaluna behintzat ezin zaio ukatu proiektu honi.

Bertsoak berezkoa du xarma, eta ez du konplikazio musikal handiegirik behar, «Kale kantoian» edo Pello Mari Otaño bertsolari handiaren hitzak jasotzen dituen «Mutil koskor bat» kantuetan ondoto ikusten den bezala.

Aise entzuteko diskoa da honakoa, pretentsiorik gabekoa, musika eta ber-

ZAZPI ESKALE GOR, 1995

tso mundua elkarrekin nahastuz gauza polita eta proiektu interesgarria gauzatu dituen. Zazpi Eskale hauek kale kantoibatean ikusten badituzue, gelditu eta entzun. Limosnatxo bat eta, txalo bero bat, faborez.

kartasunezko doinuei jarraitzeko. Italiako Banda Bassottirekin «Avanzo de cantiere» («Zabor lanetan») lana duzue honen adibide. Izen bereko abestiarekin ematen zaio hasiera diskoari: «Zabor langilea naiz,/ gizarte hau baztertzen dut/ ostikoz es-

kertzen dizute/ ez duenari ogia kentzen diote...». Izan ere, doinu gordin eta azkarraren bidez langileen borrokaren alde egin nahi du Banda Bassottik, «historia aldatzea baita gure zeregina eta horretan saiatzen gara musika dela medio» ●

ARGITALPEN BERRIAK

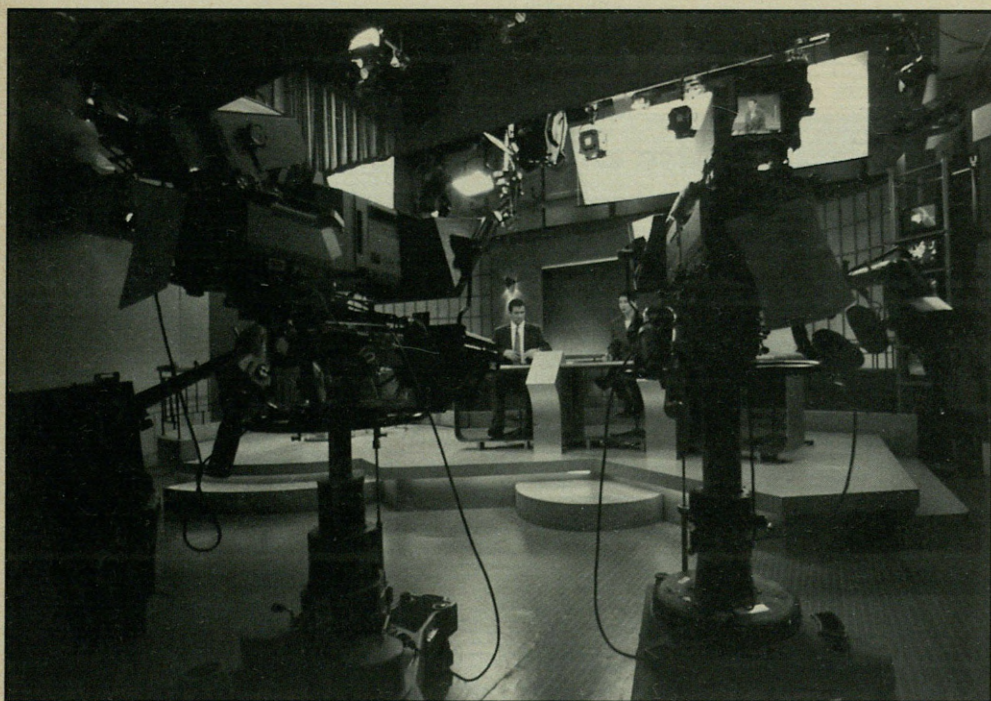
"JIRA-BIRA" BILDUMA

- JIRA-BIRA 1
- JIRA-BIRA 1 GIDA
- JIRA-BIRA 1 KASETA

AUKERA
ZABALA!!

Pasiotarrak - 48290 ● EUBA ☎ 6308036 FAX: 6308028

ETBko informatiboetan izen askoren aldaketak eman dira.

Callejarik gabeko udazkena

ETBn audientzia handiena duten saioen artean daude informatiboak, hauen aurkezleak ere ETBko ezagunenen artean kokatu behar dira. Arlo honetan izan diren aldaketak eragin dute, batagatik edo besteagatik hain ezaguna den Jose Maria Callejaren lanuztea. Gertaera honek hainbat tirabira sortu ditu ETB eta bere inguruetan. Baina ez da Callejarena ETBko informatiboetan egon den aldaketa bakarra, beste asko ere egon baitira.

EUSKAL telebistako programazioari amaitu zaizkio uda parteko errepikapen, tele-sail eta bestelakoak. Ikasturte berriarekin batera etorri dira aldaketak. Urtero egin ohi diren aldaketen artean aurten oihartzun nabarmenena informatibo arloan izanikoek dute.

Orain arte bai goizean bai arratsaldean bi editore zituzten informatiboek; orain,

kopuru hau gehiegizkoa omen delakoan, hainbat aldaketa egin dituzte. Ondorioz, bi editore beharrean, goizaldeko eta arratsaldeko informatiboek editore bana izango dute. Asteburuetan, lehen bezala, editore bakarra mantenduko da. Ez da editoreen aldaketa hemen amaitzen, editoreen izenak ere aldatu baitituzte: esate baterako, eguerdiko infor-

matiboetan Jose Maria Calleja eta Maddalen Iriarte beharrean Uxue Barkos egongo da. Maddalen Iriarte editore ez bada ere, orain arte moduan Andoni Aizpurrekin batera pantailan ikusteko aukera izango dugu. Eguerdiko informatiboetan aldaketa egon da, eta halaxe izan da arratsaldekoetan ere, nahiz eta aukezlea mantendu, Xabier Euskitze ale-

gia. Orain arte editore ziren Estepan Aldamiz eta Amaia Urkia lekuz aldatzen dira, biak asteburuetako informatiboetan hasiko dira orain lanean, Estepan Aldamiz editore lanarekin jarraituz eta Amaia Urkia asteburuetako «Teleberri»-ren aurkezle modura lanean. Honela orain informatiboetako zuzendariorde den Juan Luis Bikuña kazetaria ordezkatzuz.

Callejaren inguruko tirabirak

AIPATU bezala Jose Maria Calleja ez da editore izango aurrerantzean. Editore ez baina eztabaida saio bat aurkeztu eta beste sail batzuetako arduradun izatea eskaini zioten ETBkoek. Baina aurkezle eta editore famatuak, bere kargutik kentzearen arrazoia elebiduna ez izateari eta joko politikoei atxiki ondoren, ETB utzi du. Ez da honetan geratu gauza, ondorioz PSE-EE, UA eta PPK argibideak eskatu baitizkiete ETBko buruei. Jose Maria Callejaren azalpenak direla eta, ETBkoek prentsari igorritako komunikatu batean Calleja lekuz aldatzearen arrazoia elebitasuna izatea ukatu egin dute, era berean Callejaren portaerarekiko beraien harridura azalduz.

Afera horrela dagoen bitartean, Calleja Espainiako telebista kate pribatu ezagun batera joango omen dela zabaldu da ETBko txokoetan. Hala eta guztiz ere, aldaketak aldaketa, ateratzear daude ETB barruan bai informatibo eta programazio arloan egongo diren aldaketa eta berrikuntza ezberdinak.

ARRITXU ZELAIA

Mikel Olazabal: «Inoiz baino hobe aurtan»

Hamabi urte daramatza Euskal Telebistan kirol munduan ezaguna den Mikel Olazabalek. Momentu honetan kirol saileko arduradun den zarautzarrak urte mordoska daramatza kiroleko arduradun modura, eta aurtan ere bere ardurapean izango dira kirol emanaldi guztiak.

Zer jokaldi du ETBk denboraldi berrirako?

Behar bada inoiz baino hobe eta zabalagoa izango da aurtengoa. Asteburuetan emanaldi garrantzitsuak ditugu, eskusiba indartsuak ditugu, futbola nagusi dela. Honetaz aparte, astean zehar eguneroko programak ditugu, «Gaur egun kirolak», «Teleberri kirolak» saioak... hedapen zabala dugu. Ohi-

ko eskusiba guztiak ditugu, eta mantentzen ditugu

Betikoa... ez ote kirol gehiegi ETBn?

Nik uste ondo dagoela. Irailetik aurrera dugun programazioa inoiz izan dugun orekatuena iruditzen zait. Astelehenetik ostiralera ez dago kirol gehiegi, gero asteburuan bai, kirol asko ditugu, baina kirol asko goi mailakoak. Konpetentziako

batzuk nahiko lukete gure egoeran egon ahal izatea emanaldi horiek izateko. Txikia, baina ausartak gara.

Kiroleko futbola nagusi?

Zoritzarrez edo zorionez futbola Euskal Herrian lehen kirola da, eta guk ditugu gainera partidurik onenak. Gure bigarren kirola txirrindularitza da eta ez ditugu ahazten gure herriko kirolak, hauek igande goizetan baitute lekua.

Mikel Olazabal kiroleko kanpo ikusten al duzu?

Kazetaria naiz ni. Hasi nintzenean, adibidez, ez nintzen kiroleko hasi. Momentu honetan kiroleko ikusten dut nire burua, baina bizitza luzea da, maratoni bat da eta buelta asko ematen ditu. Denetarik egiteko prest egon behar da bizitza honetan.

ETBn sartu zinenetik bona nola aldatu dira kirolak?

Gure eskaintza eta berauen kalitatea pila bat hobetu dugu. Hainbat gauzatan aitzindari izan gara, esaterako hori egin ditugun txirrindularitza emanaldiak, eta atzetik datoz Espainiako beste kateak guk egindakoa kopiatuz. Hori kontuan izatekoa da.

TXORI BATEK

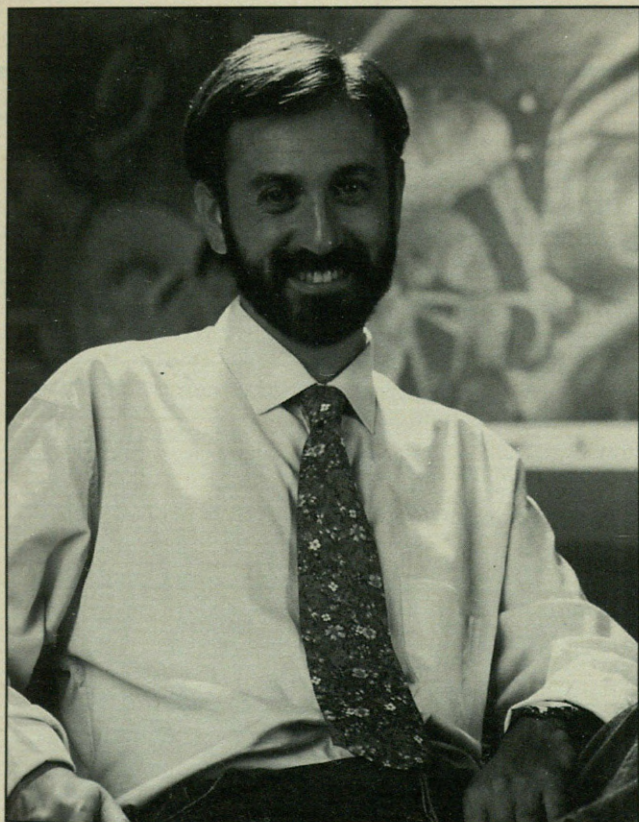
ESAN DIGU

«Goenkale»ko kapitulu berri gehiago.

Txapas, Maria Luisa eta Joxe Mari «Goenkale»n izango dira irailaren 18tik aurrera. Oraingo honetan gertaera eta pertsonaien artean «Goenkale»n zenbait aldatuta nabaritutako dira, esaterako, ezin izango dugu Begoña sarritan ikusi, Pagaldarekin auzoko herrira joan baita bizi-terza, Ginak ere aldegin du baita Teresak ere, jakina den bezala batak Gaizkarekin eta besteak Boga Boga-koekin tirabirak izan baitituzte. Aldeginakoez gain pertsonaia berriak ere badira, hauen artean 22ra lehiaketan ezaguna egin zen Lurdes botilleroa dugu. Arralden ere orain arte gertatutakoez gain, izango dira gorabehera berriak. Gorabehera, pertsonaia eta beste hainbat gauza berriekin dator «Goenkale» orain arteko arrakasta mantentzeko asmoz.

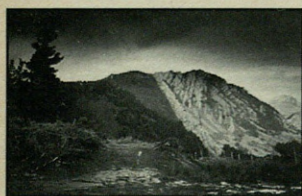
«Firin Faran»ekoak iazkoarekin jarraitzekotan dabilta.

Tankerakoa izango bada ere, hilaren 18an berriro hasiko den «Firin Faran»ek aldatuta txiki batzuk ere izango ditu. Oraingo honetan eztabaidetan saltza gehiago, denbora gehiago eta jende gehiago gerturatzeko asmoa du Estepan Aldamizek. Asmo hori betetzekoan pil-pilean dagoen gaien bati buruzko bi jarrera kontrajarri hartu eta tertuliakideren aurrez aurreko egongo da batzuetan. Tarte-tarteetan ere elkarriketaturen bat izango dute astelehen gauetan.

«Txikia, baina ausartak gara», dio Olazabalek.

ARRITXU ZELAIA

■ Lurraren arnasa dokumentala ikusgai asteazkenero

Hemendik aurrera asteazkenero «Lurraren arnasa» dokumentalean Euskal Herriko hainbat tokitako ekosistemetara hurbilduko gaituzte. Gure herriko natura, klima, lurra, flora, animaliak... ezagutu nahi dituenak aukera du «Lurraren Arnasa» saioan. Joseba Arrizabalagak gidaturiko dokumental hau 23. ataletakoa izango da. Oraingo emandaldiak asteazken gauetan izango dira, datorren asteazkenean, hilaren 13an eskainiko duten atala «Basa zaharraren

baitan» izango da.

■ «Euskal Herritik» saioan «Euskaldunak Venezuelan»

Euskal Herria eta inguruko gaiak oinarritzat dituen saio honek, aurreko astean asteazkenean izan bazen ere, oraingo honetan ostegun gauean du bere tarte.

«Euskal Herritik» erreportaia programa honek irailaren hamalauan eskainiko duen tartean, Venezuelan bizi diren eta bizi izan diren euskaldunen berri emango digu.

■ Igande gaueko «Zine Oro»n «Sonanbuluak» filmea

Mick Garrisen filme honetan Mary eta Charles deituriko ama seme sonanbuluak ditugu. Sonanbulo bikote hau itxura erraz aldatzen duen gizon eta katu nahasketaz sortu dira. Batetik bestera ibiltzen dira jan bila, baina

ez dute edozer gauza jaten, emakume birjinak dituzte elikagai. Argumentu bitxi hau duen filmea igande gauean izango du ikusgai nahi duenak. (Igandea 10, 21.00etan)

■ «Nazioarteko ibiltari» Iruñeko entzierrora joango da.

«Nazioarteko Ibiltari» dokumentaletan munduan zeha-

rreko gai ezberdin ugari hartzen badituzte ere, oraingo honetan bertan izango ditugu, Iruñean hain zuzen. Bertan Iruñeko entzierro eta zezenketak nolakoak diren azalduko digute. Bide batez gure ohitura, janari, musika eta dantzen berri emango digute. Hau irailaren 11n arratsaldeko 4etan izango da. Bihamunean, asteazkenean, urrunago joango zaizkigu ibiltari hauek, Caiman irlataraino. Caiman irlan egiten den jai bat emango digute ezagutzera.

■ Igande goizero meza ETBn

Azken denboraldian bezala, herri ezberdinetatik herrietako meza eskaintzen jarraitzen dute ETBn. Etxetik jarraitu nahi dutenentzat igandero goizeko 10etan «Meza Santua» saioa eskaintzen da.

Z A P P I N G

Donosti Telebistak euskarazko saio bat izango du aurrerantzean

Donosti Telebistak egin du udazkeneko programazio berria. Gauza asko zehazteko dituzte oraindik, baina erabaki garrantzitsuenak hartuak dituzte dagoeneko. Udako saioetatik itzuli ondoren dituzten berritasunen artean garrantzitsuenak, bertako zuzendari den Pedro J. Castilloren arabera, programa gehienei egunerokotasuna ematean datza. Hemendik aurrera eguneroko kirolak, kultura, informatiboak eta magazineak izango dira. Orain arte ez zuten lortu saio hauek eguneroko egin ahal izatea, udan bakarrik egin dute eguneroko magazinea, eta hau arrakastatsua izan da. Egunerokotasun honetaz gain bada

bestetik, esaterako, azpimarratu beharrekoa da euskaraz eginiko lehen saioa izango dutela. Donosti Telebistakoen asmoa euskarazko magazine egitean datza, oraindik programa guztiz zehaztugabe baldin badute ere, magazinea ordu erdiko eguneroko programa izango litzateke. Euskarazko programa hau urritik aurrera ikusi ahal izango dute donostiar guztiek.

■ Donostia osora hedaturiko telebista

Orain arte donostiarren erdiarengana bakarrik heltzen zen Donosti Telebista, eginiko aldaketa teknikoan on-

doriorz beraien hedapena zabaldu eta Donostiakoen %100engana helduko direla ziurtatu digu Pedro J. Castillo zuzendariak. Hedakuntza honi gehitzen badiogu Donostiari buruz eta Donostian eginiko produkzioak dituztela oinarritzat, herritarren artean harrera zabala lortzeko aukera dute. Harrera hau zabaltzeko behar beste baliabide teknikoan jabe dira Donosti Telebistakoak, baina dirulaguntzen urritasuna salatzen du zuzendariak: «Hasi berriak garela jakinik, eta telebista batek behar duen dirutza kontuan izanik, lotsagarria da dirulaguntzarik ez ematea.» Agian Udaletxearen dirulaguntza izango dute, baina Foru Aldundiak ezezkua eman die, eta momentuz geratzen zaien bide bakarra publizitate bidezko autofinantzaketa da.

Betikoarekin jarraituz

Oporrak ia denentzat amaitu dira eta lanean hasi beharra dago. Irratiko bizimoduak ere ezin izan dio honi ihes egin eta hortxe dabilta programazio berrian lanean. Egin Irratira hurbildu gara oraingoan beren eskaintza ezagutzeko.

ALDAKETA garaia iritsi da irrati askorentzat. Abuztua joan zaigu eta udako azken egunekin batera irrati askotan programazioa aldatzeari ekin diote. Egin Irratiak ere ezin izan dio honi ihes egin.

«Aldaketa handirik ez dago», esan digu bertako lan-kide batek. Informazioak irrati honen zutabe nagusia izaten jarraitzen du musika-ekin batera. Hiru albistegi

nagusik osatzen dute informazio arloa, eta bertan aurkitzen da lehenengo aldaketa.

Informazio ondorengo tertuliak berreskuratu dituzte. Horretarako Justo de la Cueva, Patxi Garcia edo eta Jose Luis de la Mata bezalako kolaboratzaileak mahai inguruan egongo dira beren iritzi eta usteak aire-ratzeko.

Ez du funtsezko aldaketarik iragartzen Egin Irratiko udazken-negurako programazioak.

Beste guztiak lehen bezala jarraituko du gutxi gorabehera; goiz partean «Kale gorrian» magazinak aktualitateko gaiak jorratzen jarraitu eta «Eskatzea libre» saioarekin amaituko du. Eta arratsaldean musikak protagonista izaten segituko du «103 armonia», «Zozo bele», «La linterna mágica» eta

«Igo bolumena» saioekin.

Aldaketa handirik ez da sumatzen udazkeneko programazioaren barnean, aurreko ildoarekin jarraitzen da. «Gure informazioa informazio alternatiboa bilatzen duen entzuleari dago zuzendua».

IDOIA TORREGARAI

B A G A K

■ Euskalerrria Irratia festa giroan udazken-era bitarte

Udako kontuak ez dituzte oraindik alde batera utzi Euskalerrria Irrati-koek. Oraindik ospatzeko dauden festen berri ematen jarraituko dute. Uhartekoak, Atarrabia-koak, Nabarrerria auzo-koak eta Nafarroako beste hainbat tokitako festa eta ekintza kulturalak oihartzuna izango dute Euskalerrria Irratian urria bitartean.

■ «Aupa Bizkaia» irratia- saioan aurkezle berriak

Dorleta Alberdi eta Jabi Onaindia izango dira Bizkaia Irratiko «Aupa Biz-

kaia» saioaren aurkezle. Aurkezle berriak izango dira bai, baina irratia-saioaren edukiak antzerakoa izaten jarraituko du. Beraz, Bizkaia Irratiaren entzuleek, besteak beste, albisteak, kirolak eta eguraldiaren berri izango dute.

■ Asteburuan festak Loiola Irratian

Irailaren 7, 8, 9 eta 10ean Zestoa, Leintz-Gatzaga, Arrate, Kizkitza eta festak ospatzen diren beste hainbat herritar hurbilduko dira Loiola Irratiko lagunak. Herriko festez gain Kontxako banderari gertatzen denari buruz zuzen-zuzenean emango dituzte berriak

A U R P E G I A

Ane Osa Barrena (Egin Irratia)

Hogeita zazpi urteko zumaia da Ane Osa Barrena. Egin Irratiko du irratiko lehen esperientzia profesionala: duela urte t'erditik hona «Kale gorrian» magazineko aurkezlea da.

Irratia aspaldidanik maite du Anek, haurra zenean irratia goiz eta gau izaten zuen pizturik. Irratiko anonimotasunean gustora dago, baina ez litzaioke batere gustatuko informatiboak egitea, berak nahi duena saltsa dagoen lekuan egotea baita, kalean, jaietan... Saltsan egoteko aukera du bere musika zaletasuna dela eta, esku soinuak joz bi musika talde-taldekako partaide baita, «Gomexak» eta «Festatxo».

Ez du irratia ogibide bakarra, baina berak dioen bezala, «gero, gero-rokoak, eta bitartean irratian».

IRAILAK

7

osteguna

SORGINKERIA ETA MITOA PIRINIOETAN

Juan Antonio Urbeltzen zuzendaritzapean, Donostiako

Koldo Mitxelena Kulturuneak Pirinioetako sorginkeria eta mitoei buruzko nazioarteko mahainguruak jasoko ditu, hilaren 7an eta 8an. Goizez 10.00etan hasiko dira eta 16.00etan arratsaldez.

MUNDUKO SURFLARI ONENAK ZARAUZKO OLATUETAN

Joan den astean Miarritzen gertatu bezala, gaurtik 10era bitartean munduko surfleri onenak Zarauzko hondartzan bilduko dira, bertan **Munduko Txapelketako proba** bat jokatu baita. Amateurrentzako proba irekia ere egingo da, eta onenek proba nagusian parte hartzeko aukera izango dute.

IRAILAK

8

ostirala

LIN TON TAUNEN DOINUAK ZARAUTZEN

Euskal astea dela eta, Zestoako Lin Ton Taun taldeak kontzertua eskainiko du Zarauzko Munoa enparantzian. Euskal Jaiaren bezperan, rock eta trikiti doinuak nahasten dituen talde honen kantuekin dantzari jarduteko aukera aparta.

KILOMETROAK 95EKO EKITALDIA

Kilometroak 95eko jaiegunaren aurretik, zenbait ekitaldi antolatu dira irailan zehar. Hauen artean gaur arratsaldeko 19.30etik aurrera Donostiako Orfeoiaeren emanaldia izango da Konstituzio enparantzian. Sebastian Lizaso eta Angel Mari Peñagarikano bertsolariek ere parte hartuko dute ekitaldian.

Hilaren 8tik 24ra bitartean, Miarritzen Balet Jaialdia egingo da. Lehenengoz Miarritzen, aurten jaialdi honek lekuz lekuko sorkuntzak bultzatu eta azpimarratu nahi izan ditu. Jaialdiko dantza saioak bi gune ezberdinetan egingo dira: Jaialdien Jauregian eta Udal Kasinoan. Guztira hamar dantza taldek bisitatuko dute Miarritze, guztiak ere herrialde ezberdinetakoak.

I H E S I

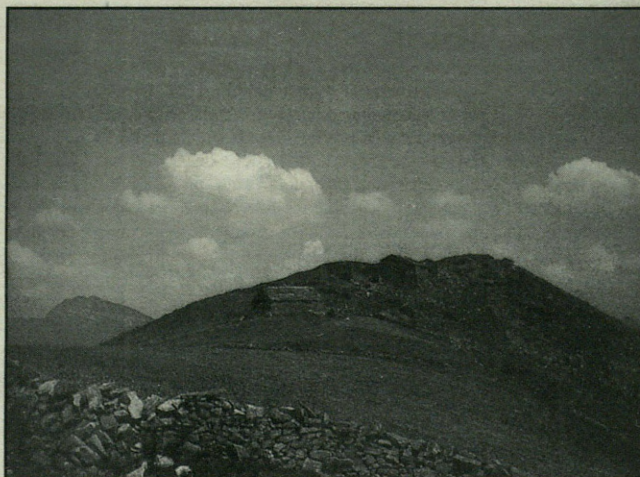
Pas Bailara ezagutzeko aukerako igoera

Pas Bailara inguruko mendiek Cantabriako bailara sakonak eta Burgos iparraldeko lurralde garaiak banatzen dituzte. Pas Bailara inguratzen duen tontorrik garaienetakoa dugu Coteru la Breña, 1.500 metroko altuerarekin. Lerro hauetatik proposatzen dizuegun ibilaldiak Paseko bizimodu berezia ezagutzeko parada eskainiko dizue.

Ibilaldiari San Pedro del Romeral herriskako Bustalejin auzotik ekingo diogu, 620 metroko altueratik. Tontorreraino, guztira 900 metroko desnibela gainditu beharko dugu. Aipatu desnibel hori eta konturatzerako sartu ohi den lanbroa izan ezik,

ibilaldiak ez du aparteko zailtasunik. Bustalejinetik tontorrera bizpahiru ordu baino ez ditugu beharko, eta berdintsu jaitsieran.

Bustalejinen errepedea amaitzen den puntutik hasiko dugu ibilaldia. Zelai, borda eta basoz osatutako lurretatik gora egiten duen pista jarraituko dugu. Laster iritsiko gara Barcelada eta Tejeda ibaiak banatzen dituen tontortxo batera. Gailurra inguratzen duen bidezidorrari eskuinaldera ekingo diogu jarraian. Pista bukatu eta ertz osoari jarraitzen dion bideskari segitu behar diogu hegoalderantz. Ertzak 1.150 metrora dagoen ordeka batera heltzean utziko

dugu, ezkerrera joz, bi borda guneren artean zuzenean Coteru la Brenako gailurrera jotzeko.

Gailurretik iparralderantz jaitziko gara, Marruyako gai-

lurrera iristeko. Ezkerrera joz berriro Tejeda eta Barcelada inguruetara iritsiko gara. Joanekoan erabilitako pista beretik Bustalejinen izango gara ohartzerako ■

IRUÑEAREN BATEGITEAREN URTEURRENA

Iruñeko Udalak **hiriaren bategitearen 572. urteurrena** ospatuko du. Carlos III. erregeak 1423. urtean «Batasunaren pribilegioa» dekretua kaleratu eta **Iruñeko hiru auzoek bat egin zuten**: hots, San Fermingo burgoak, San Nikolasko poblazioak eta Navarreako herriak. Udalbatza galaz jantzita elizara joango da eta musika emanki-zunak ere nagusi izango dira.

BI KONTZERTU MUSKILDIN

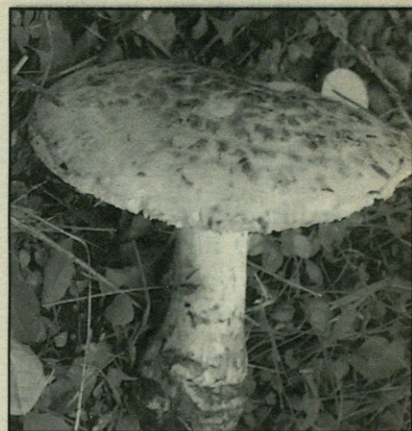
Zuberoako Muskildi herrian, jaiei hasiera emateko, **Guk** taldeak kontzertua eskainiko du disko berria aurkeztuz. Ondoren, Sustrai taldeak joko du. Bihar, berriz, **Jojo eta Ramuntxo** eta **Niko Etxarten** esku egongo da jendea dantzatzeko egin beharra.

NAZIOARTEKO FERIA IRUÑEAN

Nazioarteko Feria hasiko da gaur Iruñean, pare bat astez luzatzeko. Nazioarteko topaketa hauetan **dantzak, baletak, erakusketak...** ikus ahal izango ditugu Antoniutti parkean. Mexiko, Guatemala, Argentina, Txile, Alemania, Ekuador... herrialdeak present izango dira topaketa hauetan.

COLLISIONS TAILERRA ARTELEKUN

Abuztuaren 14tik irailaren 22ra bitartean **Artelekun «Collisions» tailerra** egiten ari da. Honen bitartez, artisten beharren ikerketa egiten ari da, ikuslearekin elkartze-gune berriak sortu eta proiektu berriak garatzeko. Tailer honetan 60ko eta 70eko hamarkadetako ebaluaketa berria egiten ari dira, eta gaurtik hasita hilabe-

Perretxiko eta onddo zaleak zorioneko dira. Urriaren 10etik 16ra bitartean, Donostiako Aranzadi Zientzia Elkarrekin antolatuta, XX. Mikologia Jardunaldiak egingo dira. Egun osoko jardunaldiak izango dira, mendi irteera eta hitzaldi ezberdinekin. Adi egon, beraz, jardunaldi horietan parte hartu nahi duen oro, izen emateko azken eguna irailaren 11 baita.

M O K O F I N A

Euskal Herriko saltsak

Halakotzat hartuak izan dira, behinik behin, beste ha-maikaren oinarri eta sostengu diren beltza, gorria eta berdea.

Umekeria litzateke orain euskal sukaldaritzaren munduko hoberena, bigarrena, zazpigarrena edo azken bigarrena dela esan edo sineste.

Euskaldunok, hala eta guztiz ere, zerbait eskaini dugu giro horretan guztian, arrainen sail edo alorrean batez ere: kontuan izan behar dugu Euskal Herrian kasik lauogeik arrain mota ezberdin jaten ditugula. Hori morderka da (hiru edo lau halako), aldameneko edo gertuko lurralde eta herrietako panoramarekin kon-

paratuz gero, batez ere. Barazki kontsumoari dagokionean, berriz, dextente egiten dugu behera (leka, tomate eta porruetatik aparte, munduan bestelako landaririk ba ote dagoen ez dakigu).

Ez da txiripa hutsa, beraz, arrainak ontzeko asmatu diren saltsa horiek guztiak frantziar sukaldaritzara eta, hemendik, mundu zabaleko sukaldaritzara ezberdinetara hedatu izana.

Saltsa beltza: beste saltsa beltz hutsik ez omen dago *poraiko* sukaldaritzan. Txipiroiak bakarrik prestatzeko erabiltzen dugu saltsa kurioso bezain gozo hau ■

EDORTA AGIRRE

tez hamarkada horietako lan ezberdinen erakusketa zabalduko da.

IRAILAK 9 EUSKAL JAIA ZARAUTZEN

Aste honetan guztian euskal astea ospatu da Zarautzen, eta gaur amaituko da aste hau Euskal Jaiarekin. Asteazken zehar makina bat ekitaldi izango dira asteko ospakizunetan eta gaur Euskal Jaia-ren festa handia izango dugu, guztiak ere baserriarrez jantzita.

TREBIÑO EGUNA, ALBAINAN

Aurtengo Trebiño Eguna gaur ospatuko da Albaina herrian. Egun honetan, Arabako bihotzean iltzatutako lurralde honen arabar eta euskal nortasuna aldarrikatzea da helburu. «Trebiño Araba da» lelopean Albainara hurbiltzen den orok era guztietako ekitaldiak ikusi eta gozatzeko aukera izango du: musika,

kalejirak, bertso-saioak, antzerkia... Guztia, jai giro alaietan.

IRAILAK 10 ANJE DUHALDEREN KANTALDIA ALKIZAN

Alkizako (Gipuzkoa) jaien egitarauaren barruan Anje Duhaldek kontzertua eskainiko du herriko pilotalekuan. Kontzertua ilunabarreko 20.00etatik aurrera eskainiko du musikari lapurtarrak, bere ohiko taldea lagun duela.

IRAILAK 15 ELEBERRI LEHIAKETA BEASAINEN

Beasaingo Udalak, II. Igartza Abentura eta Misteriozko Nobela Lehiaketa antolatuko du. Lanak jatorriz euskarazkoa

Irailaren 5etik Zarauzko Photomuseum-Argazki Euskal Museoan Enrique Guinea gasteiztar argazkilariaren bilduma dago erakusgai urriaren lehenengora arte. Erakusketa hau Gasteizko Udal Artxiboko Argazkigintza Atalak utzitako argazkiekin osatua dago. 1875ean jaiotako argazkilari honek enkarguko erretratoak egin zituen, Gasteizko lekuen eta giza-bizimoduaren erakusle zirenak, baserri giroko tradizio irudiak jasotzen zituztenak, Euskal Herriko herri eta txokoetakoak...

E T X E Z U L O A N

Garbitu bat...

Oporrak ez badira ere, erdi-jai antzekoak diren egun hauetan, etxean, gustoko besaulkian eseri eta betiko toki berera, telebistara, begira jarri beharrean, inguruan daukazun landare ponpoxo horri begira iezaiozu. Aspaldiko partez beste era batean begira iezaiozu.

Esklabu antza hor daukazu, bere lorapote estuan eta zeure-zeurea, bihotzekoa, den dekorazio hori osatzen duten airea, argitasuna, telebista bera, keak, eta abar horiek itota... Bere gustokoak izango direla-koan ala?

Txintxoia zara, eta beste era batean begiratzerakoan, poza eman diezazula. Bai-

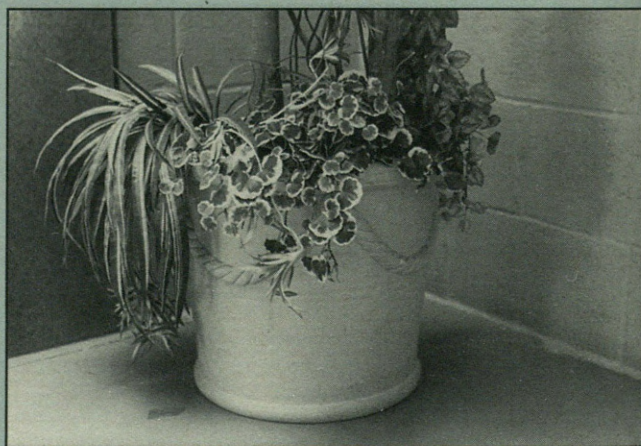
nan, «txerri-muniak ordainetan...». Aspaldi honetan, kendu al diozu hautsik? preskatu al diozu hostaila? Sasikoa izango den laztanagatik baino, osasunagatik, emaziozu garbitu bat.

Etxe barruko landareak nola garbitu?

Landarea garbitzea uste baino lan garrantzitsuagoa da. Hautsa, batik bat, oso kaltegarria da. Landareak jasotzen duen argi kopurua murrizten du, hostoen arnasketa galerazten du eta osagai poluitzaileak izan ditzake.

Landareari hautsa nola kendu?

✓ Hauts asko pilatu denean, lehenik oihaltu lehor batez garbitu eta ondoren belaki

busti batez igurtzi, hostoak estutu edo zanpatu gabe.

✓ Hosto eta kimu berriak ez garbitu.

✓ Produktu distiratzailak ez erabili, landarea erre edo ito bait dezakete.

✓ Esnea, ozpina, garagar-

doa, oliba-olioa eta abar ez erabili; garbitu ostean hauts gehiago biltzen baitute.

✓ Ilea edo arantza duten landareak (begonia, kaktusak...) brotxa batez garbitu.

JAKOBA ERREKONDO

behar du izan, argitaratu gabea, gutxienez 50 foliokoa eta makinaz idatzia. **Irailaren 15erako aurkeztu** behar da Beasaingo Udaletxeko Euskara zerbitzuan. Elkar argitaletxeak lan saritua argitaratuko du.

HAURRENTZAKO LIBURU-LEHIAKETA

Arrigorriagako Santa Maria Fundazioak hautrentzako liburu-lehiaketa antolatu du. Lanak aurkezteko **epea irailaren 15ean** amaitzen da, beraz mugitu egin behar. Idazlanak 35 foliokoa izan behar du, makinaz idatzia, euskarazkoa eta argitaratu gabea.

IRAILAK 16 larunbata

GIRIZIA ELKARTEAREN MENDI IRTEERA

Oiartzungo Girizia Mendi Elkartek **Peña Collaradara mendi irteera** pres-

tatu du hilaren 16 eta 17rako. Joan nahi duen orok Amazkar tabernan eman beharko du izena hilaren 13a baino lehen. **Irteera hilaren 16an izango da**, arratsaldeko 14.00etan, Oiartzungo plazatik. Joan nahi duenak 1.600 pezeta (64 libera) pagatu beharko ditu.

«SUDURRETATIK» ERAKUSKETA SAN TELMON

Abuztuaren 30etik, eta irailaren 20a bitartean, **«Sudurretatik» erakusketazabalik dago** Donostiako San Telmo Museoa. *«Begiak itxi ditza-kegu, belarriak estali, ukimena ekidin, ia guztia alde batera utzi... arnas-bartzea ezik»* esaldiak zuzentzen du erakusketa. **60 esentzia ezberdin jasotzen dira** ontzi ezberdinetan. Hauen barruan usaina hedatzen duen dispositibo bana dago, hurbiltzen denak usain zehatz bat jasotzeko.

Bergarako Udalak, giza-zientzien alorrean gazteen artean ikerketa sustatzeko, Justo Garate Arriolaren omenez Ikerketa-Beka emango du aurtien ere. 1995eko deialdia Soziologiari soilik dago zuzendua. Baldintzak honakoak dira: ikerketa-lana euskaraz egingo da, bekaren iraupena 11 hilabetekoa izango da, diru kopurua 935.000 pezetakoa (37.500 libera)... Beka jasotzeko ezinbestekoa da diplomatua edo maila bereko tituluduna izatea eta gehienez 35 urte izatea. Aurkezteko epea iraila osokoa da.

O S A S U N A

Bilirrubina igotzen zaigunean

Bada kantu bat, ez dakit orain zein kantarik abestua, bilirrubina igotzen zaigula eta, hainbat gauza kontatu eta kantatzen dizkiguna. Baina benetan igotzen al da bilirrubina?

Bilirrubina kolore gorri-laranja duen pigmentua da, eginkaiei beren kolore arre ohikoa ematen diena. Globulu gorriak hiltzen direnean, eta batez ere barean, gibelean eta hezur-muinean hemoglobina, oxigenoa biri-ketatik gorputz osoan barreiatzen duen proteina, de-gradatu egiten da eta bilirrubina bihurtuko da. Eratu berria den bilirrubina, odolko-rrontean barrena gibeleraino iritsiko

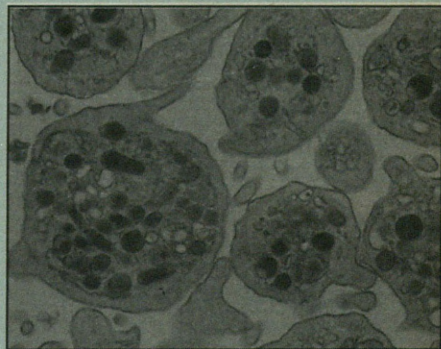
da.

Bertan hepatozitoek hartu eta behazun-bideetara ino eramango dute: jada sortu da behazuna, kolore hori-berdeska duen likidoa, digestio-prozesuan ezinbestekoa. Normalean horrela sortzen da bilirrubina, bide metabolikoa jarraituz, kolpeen ondorengo ubelduetan pilatzen den hematinatik ere sor daitekeen arren.

Gorputzak fabrikatzen duen bilirrubina-kopurua maila konstantean mantentzen da, 0,5-2 gramo artean eguneko; behazun-xixkuak behar den neurrian askatuko du digestio-prozesuan la-gun dezan. Pig-

mentu horren sintesia trastornatzen denean, behazuneko harriak ager daitezke, eta baita ikte-rizia edo minoria izenarekin ezagutzen den egoera; larruazalak eta mukosak (begikoak, ezpainetakoak...) kolore horia hartzen dute, bilirrubinaren kopuruak go-ra egin duelako.

Jakina da bilirrubina oso toxikoa izan daitekeela jaio-berrien garunarentzat, maila oso altuan pilatzen denean. Zenbait ume ikte-rizia fisiologikoa bezala

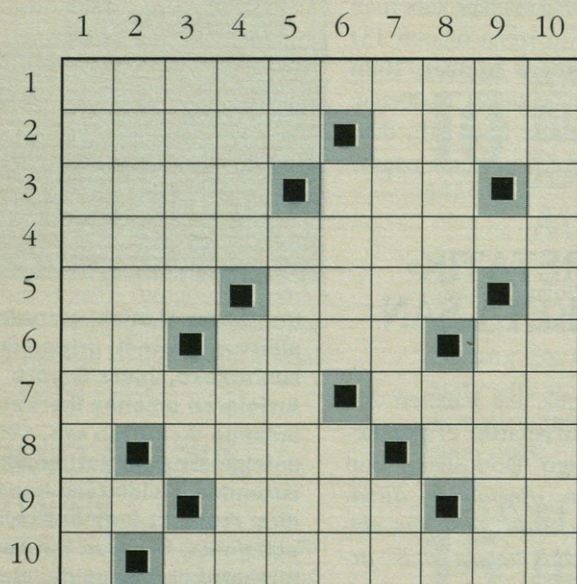

ezagutzen den trastorno metaboliko batek jota jaio-tzen dira, globulu gorrien suntsidura masiboa gertatu delako: sintoma nagusia larruazalaren kolore horixka izaten da, baina normalean egun batzuren buruan egoera hori erabat normalizatu egingo da berriro.

JABIER AGIRRE

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Bidea norabidez aldatzen deneko ibilbide-zatia. 2.- Jausi. Gizakia gizartean bizitzeko prestatu eta gaitu. 3.- Lapurdiko herria. Ni. Azkenekoa. 4.- Otomanoak. 5.- Burdinola. Ezten. Oxigenoa. 6.- Naizen hau. Luzatu aditzaren infinitiboa. Berrogeita bederatziz. 7.- Darama. Arrantzagunea. 8.- Zero. Uhartea. Su. 9.- Kanpo. Lirain. Alderantziz, Espainiako alderdi ezkertiarra. 10.- Potasioa. Gauzen alde onak ikusteko joera ageri duena.

GOITIK BEHERA: 1.- Ajeak. 2.- Bira emana. Tona. 3.- Toki horretara. Alderantziz, iridioa. Boroa. 4.- Pluralean, oinarritzko edaria. Landare mota. 5.- Oriaren erdian. Ikaraldi. 6.- Kontsonantea. Nago. Euskaraz eta kitto! 7.- Ur zikinak. Hitz grekoa. 8.- Niri. Zilarra. Kontsonantea. 9.- Ukatzeko. Lehenengoa. Jaio baino lehen hiltzen den umeki. 10.- Aizkora jokoan lehiatzen den kirolaria.

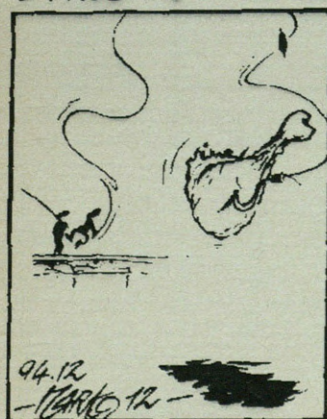
Komikia

Markoren "Errobiko pirañak" ARGIAN

Aste honetatik aurrera orri honetan Errobiko pirañen umore lohitsu aurkeztuko dugu, Markoren eskutik. Marc Armspach, 26 urte eta astsaziarra sortzez, sei urte zituenetik Lapurdin bizi da. Ikasketak Euskal Herrian eta Pauen eginik, Parisen osatu zituen "Babar" elefanteen marrazki bizidunak egiten, eta informatika pedagogiari aplikatzeko proiektu batean ere dabil. Hainbat afitxe eta publizitatez gain, Kukubiltxo taldearekin "Orreaga" argitaratu du, Napartheid koadrilakoa da eta "Har Hitza" hamabostekarian kolaboratzen du. "Marrazkitza" bilduma bukatuta, IKaren eskutik Arturo Kanpionen "Pedro Mari" ari da prestatzen Durangoko azokarako. Marko hau da Baionako arrantzaleek eta Errobiko pirañek -korkoiek agian?- beren abenturak eta burutazioak ARGIAko horri honetan kontatzeko hautatu duten gizona.

ERROBIKO PIRAÑAKO

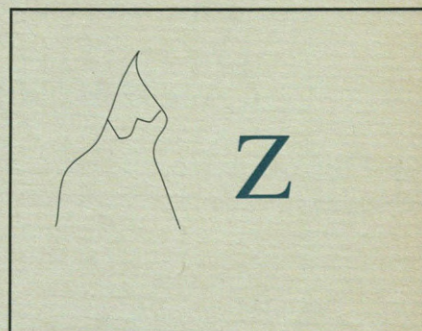
ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den herriaren izena, Arabako herri baten izena ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

	Giza-semeak		Bola-lekuak		Amor eman		Ohitura
	Jo	2	Pilotan aritzeko		Bat		
Irabazle	Zoro	Zilbor			Gipuzkoako autoetan		
Saltsaile mota	Ez hotza, ez beroa	Fosforoa			Jainko egiptiarra		
Batrario mota		Soinu adierazle			500		
Denbora tarte		Kontso-nantea	7		1 Ogi-saski		
		Erabateko			Interjekzioa (Infin.)		
		Emakume izena			Ukitu		
Hitz		Zaku txiki					
Emeak gurusoekiko		Sasoi			3		
				Ikas eta An-			H ₂ O
				Potasioa			
Kontso-nantea	Alokera						
Daukat	Tantaloa						
		Dago		Kontso-nantea	Kontso. bikoitza		
		Hidrogenoa		Oxigenoa	50		
Aski					Bizkaiko ibaia		

—Hieroglifikoa—

Zer ordutan jaiki zara gaur?

Aurreko asteko soluzioak

J	O	S	E	B	A
E	T	X	E	B	A
K	B	D			
G	A	B	E	Z	I
I	A	M	A	L	A
B	O	R	X	A	K
L	O	R	M	E	A
G	A	B	I	R	I
S	O	L	L	A	A
A	L	T	A	L	A
E	A	E	I	T	R
I	K	A	L	I	G
U	R	K	O	A	E

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN 1. Astakiloak. 2. Doa. L. Erre. 3. Ilunabarra. 4. Napari. AEK 5. Giani. Eza. 6. Ar. Ona. IKA. 7. Bus. Enda. R. 8. Ea. Ahea. ID. 9. A. Ore. Kilo. 10. Kantaria. A. GOTIK BEHERA 1. Adingabeak. 2. Solairua. A. 3. Taupa. S. On. 4. A. Nano. Art. 5. Klarinetza. 6. I. Bi. Ane. R. 7. Lea. E. Duki. 8. Otraria. Ia. 9. Arreak. IL. 10. Keak. Ardo.

Hieroglifikoa:

Lauretan

Bosteko ttipiak

A 1. Sestaio. 2. Santa. 3. Ertiak. 4. Atari. 5. Dousit. B 1. Arbona. 2. Belar. 3. Jolasa. 4. Naski. 5. Garzia.

Kate hitzak

B	E	H	A	O	P	I	L	E
B	E	T	A	E	O	Z	E	N
E	R	A	B	I	L	I	U	K
R	A	A	R	I	K	E	T	A
O	B	I	R	A	R	U	A	
Z	A	L	I	E	R	T	Z	
S	E	T	A	A	R	E	A	
E	T	E	K	I	N	A	K	
G	A	L	K	O	K	I	L	
A	L	A	R	A	N	A	U	
O	K	I	N	J	A	U	N	

Bosteko ttipiak

1. Nafarroako herria
2. Hitz motel
3. Sekulako
4. Distantzia neurri zaharra
5. Zuloguneak

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1. Bizkaiko herria
2. Bakarra
3. Pl., hegazti mota
4. Ileetatik tira egin
5. Biziduna

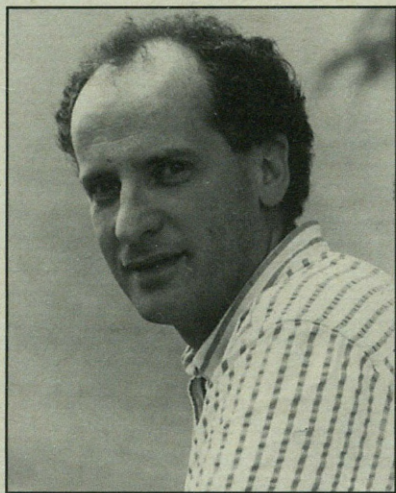
Zenbaki bakoitzeko hitz bat eta bera

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

Abuztu, hilabete berrietsua

OPORRETARA penaz zihoazela iruditu zitzaidan Espainiako iritzi sortaile pisutsuenak, astunenak ere bai, uztailareko azken lan egunean audientzia agurtu zutenean. «Oporretara goaz, baina aktualitateak hala aginduko balu ez izan dudarik oporrak eten eta estudiora itzuliko garela, gu izan ere...» entzun nion irratilari bati, egun haietan eskatu baitzion Garzon epaileak Espainiako auzitegi gorenari GAlen sumarioa bere gain hartzea. Gorenak hartuko zuen erabakiaren zain zeuden guztiak, sozialistak eta komunikabideetakoak batipat.

UDAKO sugeak' bataiatu zituzten aspaldi, berri garrantzitsu ezean, uztail eta abuzturo komunikabideek 'puzten' zituzten kontuak. Aurtengo abuztuan puzgailuak —etorkizun judiziala gero eta beltzago duen Benegasek «komunikabide batzuk aurrez erabakitako agendari segitzea» deitzen dio tresna horri— ez du lan handirik izan, besteak beste pasatu berria den hilearen agenda informatiboak berezko erregaia erabili due-lako. sona handiko profesionalak ezin izan dute eguzkia —esateko postura da, eguzkia hartzeaz ari garen— lasai hartu; egunerokoak zelatan egonarazi dielako egun batean bai eta bestean ere bai. Gainera 'mugaren' bi alde txikitara eta bi handietara izan da abuztua berrietsua: Frantziak —Kevin Costner bere azkeneko gutiziarekin Hollywood arru-natu nahi duen aktoreak Venezian salatu berri duen bezala— Sena ibaian test nuklearrak egiteko lekuri-k ez eta Moruroara jo behar izan du egitera, eta Espainia aspaldi ez bezala berri iturria izan da. Euskal Herria, Hegoalde nagusiki, aurrea *bit pa-radean*. EAJkoak ibili dira berrietsuen. Segun zein zeukaten goardiako gari-

MARTXELO OTAMENDI

Kazetaria

tan halakoa genuen eguna erredakzioan. Alderdiaren mendeurrena ospatzeko EAJk kaleratu zuen autoder-teminazioaren eta aberriaren aldeko agiriarekin abiatu ginen.

IKUSITA dago Lasa eta Zabalata-reek galdu zituzten senideen sokak luze joko duela, ia egunero izan baitugu berri bat afera honen inguruan, La Cumbre etxeko istorio beldurga-riak izan ez direnenan, Buerenek sumarioaren sekretua luzatea erabaki duela izan da. Erabat isilik geratu dena Jose Mari Olarra HBko parlamen-tariaren kotxe barruan zegoen mili-tarrarena izan da, eta inork ez du oraindik argitu zergatik ez zituzten Easo kaleko Ertzaintzaren komisal-degiko kanpoko kamerek CESIDeko kidearen sarrera grabatu. Leizarango autobidearen eztabaida hartan egi-tasmo ofiziala gure inguruan sekula egin zen onena eta suguruarena zela

ziotenak bajuxeago mintzatzen dira Andoaingo lotunearen istripuaren ondoren. Palma de Mallorcako ope-razioaren ondoren ez dio irrifarrak asko iraun oraindik erabateko arras-kata poliziala lortu gabe —gero eta denbora gutxiago geratzen zaio ban-dejaren gainean zer edo zer erakus-teko— dabilen Belloch ministroari, Rego Vidal eta konpainia harrapatu eta handik gutxira alde egin baitzion —konturatu zarete zein urrun ibili den biministroa Arabako operazio-tik?— Arnedoko koartela birrindu na-hi izen zuen komandoak. Espainiako Erregearen aurka atentatua egiteko asmoa zuen komandoaren atxiloke-taren operazioak puntu ilunak dituela errepikatu dute behin eta berriro komunikabide eta politiko batzuk. Susmoen berri ere ez da gehiago ja-kin.

CARO BAROJAREN hiletara azaldu zirenen zerrendak baino ge-hiago azaldu ez zirenenak argi lie-zaguke zein hoztasun eta distantzia-rekin hartu zuen azken hiru hamar-kada honetako euskarazko produk-zioak —Correo-k titulatu zuenez— mende honetako azken euskal jakin-tsuaeren heriotzak. Izan dugun hilabe-tearekin zaila du gotzainenak 'gai izarraren' izendapena baina izarren-gandik hurbil inor egotekotan haiek daudenez gero, haientzat izendape-na. Aldaiak bahituta segitzen du hau idatzi dudana egunean, baina bahiketa honek alderdi informatibotik ikusita duen nobedaderik handiena da ez dagoela garai bateko 'orrazketa', 'sa-rekada' eta abarrik, eta baldin badago ez zaie ematen garai bateko oihartzun informatiborik edo, umekondondoei erronka egiteagatik min hartuta da-goien lankide baten idazkeran, me-diatikorik.

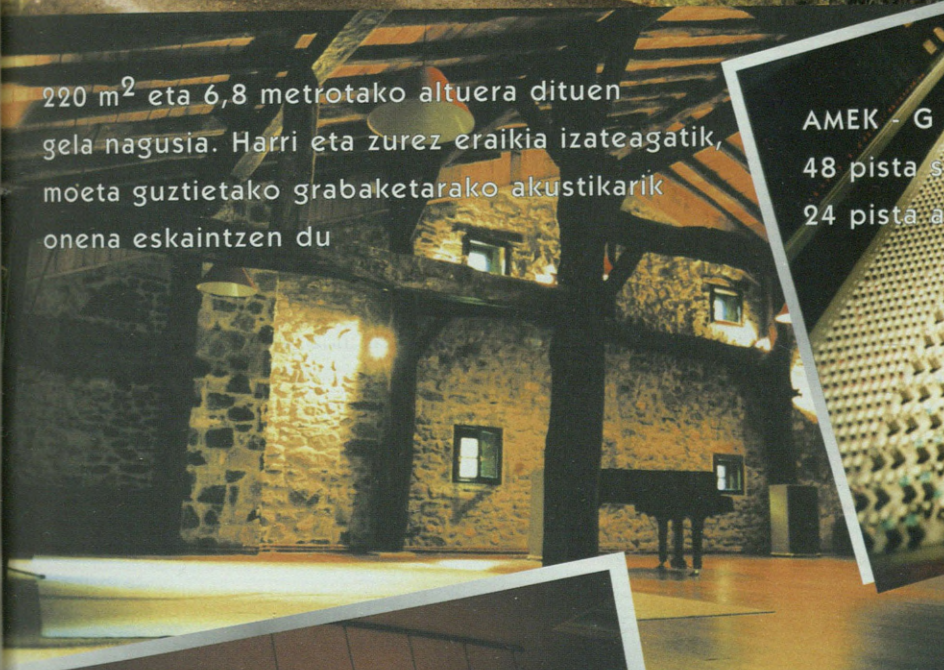

Estudioa

Etxezarreta Baserria
•AMASA•

220 m² eta 6,8 metrotako altuera dituen
gela nagusia. Harri eta zurez eraikia izateagatik,
moeta guztietako grabaketarako akustikarik
onena eskaintzen du

AMEK - G 2520 automatizaturik den mahaia.
48 pista sinkronizatuak
24 pista analogiko + 24 pista digital

60 metro karratutako kontrol ROM bat

Disketxea

Paseo de los Arbustos 2

20.009 - DONOSTIA

Bulegoa 21.90.63 - 21.75.43 Faxe 21.93.2

Almazena: 46.29.64 Faxe 46.29.64

TXORIA, INOIZ BAINO GORAGO

